APOSEL

Biiyin Luk siya yokwo Luk saiir winkin mi ta saiir mhoiiyan siya kimidiniya yokwo Aposel saiir win. Yi ti niwiiyin yio miiyim aposel kamim sima miriiyim simiir boinkim. Siya yok-wowa inkam nwirin Tiofilas nikiuwiyin siiram winkika mi siya Tiofilas siiraram bi winkikin. Niingaka. Siya iki iikamim hinda tinda nwowim simiiram warar ninkin winkikin. Mi ta yok-wowa saiir yaigiyaiyim yim min boinkikim Biiyan Inkam Komii siir naeyiuin aposel kam imiirin paniina kisisop diriraerarkin mi ti aposel kamim ha namkim dimin taeminim Jisis siya tirim simiir boinmimauuwamin. Iriig.

1 Nabie Tiofilas. Biiya kara yokwoni kiriir niki win hauugiyim miipai miipaiyim Jisis siya miriiyim mi yaipai yaipaiyim siya boinmimauuwim.
2 Biiya yokwoni kara mi win boinkiyim, iiya Jisis siya nua tiriir nita. Mi miiyim siya nap miriiyim. Mi iiya Adi Komii siir naeyiuin siya mi boinmimauuim yaiyim siir aposel kamim siya nimbinim simiir. Mi siya simiirin ina boinamimauuin iiya siya swoki amana ninomor koua hiriir.
3 Biiya siya hik prasae bi haigin mi siya asi naonamkin. Mi siya ina swoki insiin idwowin ie hirankin. Mi siya ha nitin, iiyim kam nwisa ini oni aposel kamim simakan. Mi sima nwoki inokninkini siya ini omwaiya swoki waiyan. Sima bidi kigim, siya simaka nidwo boinaiyin. Mi

siya simiir boinmimauu, Biiyan Inkam Komiiyin iikamim simiir kigriraowim.

4 Mi iigwira sima maeyau kwiruwa ywomimir Jisis saikar. Mi Jisis siya yaiya kwira boinmauu wakae simiirin. Mi iiya sima nidwo aeya mi ta yaiya saiir boinkin. Kima om komii Jerusalem tirin wi asiima kipi niki haiburgik ha tiki o. Adi Komii siya bidi iki imbinkiyin ti dimin komiiyin siiram. Adi Komii siir naeyiuin kara biiya kimiira bidi iki boinmauu wakaekiyin.

5 Jon siya baptais haiginiugikim iikam imiirin op. Mi wi ii priei nwo rani, Adi Komii siir naeyiuin wi kimiir naninkiniuni.

Jisis siya ina yamigusamin ninomor koua hiriir.

6 Mi iigwira aposel kamim sima Jisis saikar ywoyakwok. Mi sima Jisis siir srii. Hae! Ti krimiir Biiyan Inkam Komiiyin taka iiya saeya Isrel simiir iikamim simiir kirie haiginiuwanka. Mi sima wi biiya niki owin isid komiiyin, wi siir hiriinanar swoki owim, aniya?

7 Mi Jisis siya ina swoki owarkii boinkiyin, siya ti dimin hiriinanin kima sriiyin kima ninokninkin tani, wi paka hiniin iiya sae nimbiyami. Adi Komii siirar diminkin, wi siyar nimbinki, iiya digworaekwo ima nimbiyamana.

8 Mi mhoiiya ta iiya Adi Komii siir naeyiuin kimiir naninkiniuni mi kima wi kariir yaiya saiir boinmauuwami om komii Jerusalem mi nu Judia mi nu Sameria mi hinda tindan nuim wi digar nwo irkaki. Ɬriig.

9 Mi iiya Jisis siya siir yaiya dig nwokiya mi Adi Komii siya yikiuna siirin ninomor koua hiriir

namim mi sima ini siirar kigninkwokwokiyim. Mi siya ina yokwoninopkainamin waua saiir hiriir.

10 Mi simiir nhwonaim ini siirar kaoyokiyokiikiyim. Mi inkam nwiso biri kimiminkiko ina yimbiniyo. Mi ini simiir kingiina yamikwoniyo. Mi ti inkam nwiso sowa kaiya yiuisa whisinanka.

11 Mi sowa boin, kima ti nu Galiliyan kamim kima tirara dimusi nokwo kaowi ninomora hiriirin. Ti inkamin Jisis, Adi Komii siya nikiunainamin mi siya wi hiriinanar swoki iti, iiya siya swoki iti. Iriig.

Mi sima inkamin nwira yimbin Judas siir mii aiir hainaowidim Adi Komii siir mii aiir miriiyam.

12 Mi iiya Jisis siya nama mi yim sima ina mi haiburgigim ti mhiu iiirin. Mi ti mhiuin siir inigin mhiu oripkin. Mi sima ini om komii Jerusalem hiriir swoki amim. Mi tiki mhiuin ini om komii Jerusalem siir kingiin hira nwowin. Siya aru biri nwokin.

13 Mi sima om komii Jerusalem siir napninopkainamim mi sima ini simiir whwonkai omaka saiirar yapiiyamim. Mi simiir inigim hiniinkim. Pita mi Jon mi Jems mi Endru mi Pilip mi Tumas mi Batolomyu mi Matyu mi Jems Alfiasni yinisimin mi Saimon Selot siya, Judas, Jemsni yinisim ikin.

14 Mi sima tiki kam whiekakim sima ini kwoin whirua ywokiyim. Mi sima nhwo ina kwisim Adi Komii siirim. Mi wig nhirim mi Jisis siir apu aeya Maria mi Jisis siir nomousim ikim sima wara mi srii Adi Komii siirimin.

15 Mɨ ɨigwɨra tɨ iikam, kamar ɨriiyar nwɨrɨm (120)
Adi Komii siirɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨma hɨrar
nwomɨmɨrkɨm. Mɨ mhoɨiya Pita siya ɨna yɨnsiin
okwokiyɨn. Mɨ siya yai ɨna boɨnmɨmauukiyɨm
sɨmiirɨn.
16 Hae, tɨ kariir isidɨn. Bɨdi Bɨdiniyarɨn tɨ
inkamɨn Judas nɨkɨuwiyɨn Adi Komii siir naeyɨuɨn
siya boɨnmɨmauukikɨn, krɨmiir wanwiyae Devid
siir. Mɨ mhoɨiya wɨ siya nɨisiimauuwi Jisɨs siirɨn
sɨmiir. Mɨ ta yaiya Devid siya wɨnkiya saeya wɨ
sapi nɨmbiyami. Ta yaiya saeya ɨni kaimwowa
ywowa. Mɨ tariinanɨn saeya bɨdi yɨmbiniya.
17 Bɨiya Judas siya krɨmiir isidar nikɨ owɨn mɨ
siya ta mɨi hɨriinana krɨma mɨ mɨriiya saiira mɨ
mɨriigɨn. Pita siir yaiya hɨnɨɨna boɨnkikɨn.
18 Judas siya tɨ nuɨn umɨr siya saɨngɨn. Tɨ umɨrɨn
ta mɨi biyɨeya Jisɨsni siya tɨra saiirsi haigɨn. Mɨ
siya ɨni sasar swokɨ dirɨraerarbumbunan. Mɨ
siya whɨsɨn ha haiyɨn Mɨ ɨni sasar diyankrɨkɨu ao-
mamɨn. Mɨ siya ha nɨkiinaiiniyɨn mɨ siir mhɨiya ɨna
hambɨirgiya. Mɨ mhɨi kwowɨm ɨna yɨkikɨigiyɨm.
19 Mɨ om komii Jerusalem hɨran iikamɨm sɨma
ɨna wakaewɨnɨm yaiya haigirɨrɨrniya. Sɨmiir
yaigɨna hɨnɨɨna dapika ta maeyau aiirɨn Akel-
dama. Mɨ saiir yaimwokɨyaimwowa hɨnɨɨna
dapika nhɨeni maeyauka. Mɨ sɨma hɨnɨɨn asi
dapkɨm tɨ nuɨn umɨr siya saɨngɨn, inkam nɨsom
aowam. Mɨ siir nhɨeya ta maeyau aiir naoki-
inainamka.
20 Mɨ tɨ yaiyɨm yokwo Sam nwowɨm hɨnɨɨna wɨn
boɨnkikɨm,
siir omaka wɨ sasar dokwobɨmbɨrgɨnkiyam. Wɨ
inkam nwɨrkɨn kɨpi nii aprɨrɨr mɨmɨn.

Mɨ yokwo saiir yai haɨmii whɨrɨn hɨnɨɨna boɨnkika, siir mɨiya wɨ inkam nwɨrkɨ kisɨna onaowid. Wɨ nɨɨnga kɨpi nwoki.

21 Mɨ yai kwɨra Pita siya boɨna hɨnɨɨnga, krɨma tariinanɨn inkam nwɨra tɨ okmwɨn okwo tɨ isidɨn krɨmaka naprɨrɨriyɨm sɨmiir inkam nwɨrni ɨiya Jisɨs siyar nikɨ owɨn mɨ krɨmaka naprɨrɨrɨn siir.

22 Mɨ krɨma tɨ inkam nwɨrɨn siir tɨ ɨmbin Jonɨn iikam baptais haigɨnɨuwɨn op siir kɨgɨn mɨ Jisɨs siya mɨ owa nu tɨr mɨ siya mɨ am aka koua hɨriir. Mɨ krɨma wɨ tɨ hɨriinan inkamɨn wɨ siir nɨnbini. Pita siya hɨnɨɨna boɨnkikɨn

23 mɨ yɨm sɨma ɨna yomboɨn amboɨnɨm, krɨma pikɨ hɨnɨɨn inkamɨn si boɨni, mɨ sɨma inkam nwɨsa boɨn tɨ inkamo sowiir inɨgo hɨnɨɨngo. Nwɨrɨn Basabaskɨn mɨ siir inɨg whɨrɨn Jastas mɨ nwɨrɨn Matiaskɨn.

24 Mɨ ɨiya sɨma nhwo kwɨsɨm mɨ ɨna boɨnkiyɨm, tɨ krɨmiir bɨiyan inkam komiiyɨn kɨra bɨdi yɨnoknɨnkɨnɨn iikam whɨekakɨm sɨmiir kwoɨnɨm kɨra wɨisiimauu haigɨnɨu krɨmiirɨn, tɨ inkamɨn kɨra nɨmbinkiyɨn siirɨn.

25 Judas siir mɨi aiir hainawidam. Mɨ Judas siya nɨdamami mɨ siya wɨ hindara natɨsɨr whaowae ɨuwi.

26 Mɨ sɨma inkam nwɨso sowiira inan dapswo. Mɨ Jastas siya ɨni yɨkiigiyɨn. Mataias siya yokwo naowid. Mɨ sɨma siirɨn mɨnam nokmwɨn okwokɨn aposel kam ɨuur nwɨrɨm sɨmaka mɨriiyɨm siya. Ɨriig.

2

Adi Komii siir naeyɨuɨn nu tɨriir nɨtkɨn.

1 Ta ɨi komiiya Juda sɨma naekwowaka nae
komiiya sae mɨ ta ɨi komiiya saiir inɨga Pen-
tikoska mɨ saeya tariinanɨn bɨdi yɨmbiyama. Mɨ
iikam hoɨmgakɨm Jisɨs siirɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm
sɨma ɨni ta maeyaua nae naekwowaka ɨni saiirar
yanɨnkɨnɨuɨuwɨm.
2 Mɨ ɨiya sɨma omaka hɨr nɨdwokaiya
Mɨ dimɨn komii whɨrɨn ɨni omaka yainau
hɨra yɨmbiyamkiya. Mɨ krɨma hapi opudga
naukwhaowanikɨn. Mɨ omaka ɨrkaka ɨni wara
yɨnyokɨigiyɨn tɨ dimɨnɨn.
3 Mɨ siya paeyɨonan nɨmbiyakiyɨn mɨ ɨni pariid-
nan yɨupɨmparkiyɨn. Mɨ ɨni iikamɨm sɨmiir ɨrɨra
nwɨnɨra yakaigɨmkɨkɨu ɨuwɨm.
4 Mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn mɨ ɨni sɨmiira
yanɨnkɨnɨu ɨuɨn. Mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn kɨrɨe
siya siya hauugikɨn sɨmiirɨn. Mɨ sɨma omom
omomi yaiyɨm sɨm asi boɨnamkɨm ɨiya tɨ dimɨn
komii siya nɨmbiyama.
5 Mɨ Juda iikam whɨekakɨm om komii Jerusalem
hɨranɨm sɨma maeyau kwɨruwa ywo ta ɨi komiiya
nae naekwowaka saiirɨn. Mɨ sɨmiir siyɨuɨn hɨriiya
tɨrikɨn, Adi Komii siir inɨg ɨiir hainaniyɨm.
6 Mɨ tɨ dimɨn komiiyɨn whɨɨnmamaoni hɨnɨɨn
naukwhaowanikɨn. Mɨ sɨma tɨ iikam isidɨn ɨni ta
omaka aiirara yamwomɨmɨrniyɨm. Mɨ sɨma ɨni
hinda yanaakiyɨm. Mɨ sɨma wakaeki sɨma ɨrɨra
nwɨnɨra sɨmiir yapa yapa yai ɨmiirar boɨnami
7 mɨ sɨma ɨni hindarar yanaakiyɨm. Mɨ sɨma ɨna
yaɨngwoyɨmiyokiyɨm. Mɨ sɨma boɨn, tɨ iikamɨm
tari nu Galili hɨrankɨmaɨrgɨm, aniya?
8 Mɨ krɨmiir yaigɨna saiir dimusi swokɨ wakaei.
9 Mɨ nɨm krɨma nhɨrɨm nu Batiyankɨm mɨ nhɨrɨm

nu Midia ankim mi nhirim nu Iramankim mi nhirim nu Mesoptemiyankim mi nhirim nu Judankim mi nhirim nu Kabadusiyankim mi nhirim nu Pontasankim mi nhirim nu Esiyankim
10 mi nhirim nu Prisiyankim mi nhirim nu Pamfiliyakim mi nhirim nu Isip ankim mi nhirin Ribianim om Sairini kingiin nwo ikim mi nhirim om komii Romanki nitkim.
11 Mi om komii Roman iikam nhirim yim Judan iikamkim mi nhirim simiir siyiuin sima tiriyin siir haiburgigim mi sima ini Juda simiir siyiu iiirara yapim mi nhirim mhiuisim whirin Krit nikiuwiyin siir hiranki nitkim mi nhirim nu Arebiyankin nitkim mi krima ti iikam hoimgakim om whiruwan tani. Niingaka. Krima om whir om whirankim. Mi krima whiekakarin ini krimiir yapa yapa yaigin imiira swoki wakaeyim dimin komiiyin Adi Komii krimiir Wanin siya tirin. Pita siya hiniina boinkikin.
12 Mi sima ti iikam whiekakim ini mouni haniina siinkaokiyim. Mi simiir kwoinim ini wara whriewhriekiyim mi sima ina nhinkii boinaigiyim. Ti diminin paniin paniina nimbiyamkikin, ha?
13 Mi kam nhirim sima simiir boinbu mi yaibu sima yiewaiyiu. Mi sima ina boinim, sima ti kamim waini opa saiir kwiyaekim mi sima asi whaowaei. Ɬriig.

Pita siya yai boinmimauugin

14 Mi Pita aposel iuur nwirim simaka yisiin okwoki. Mi siya ina kauwok boinkiyin iikam whiekakim simiiram, kima ti Judan iikamim aru maeyauankin nitim mi kima ti Judan iikamim om komii Jerusalem tiran ikim kara kimiirin ti isidin

omom omomi yai boinim simiir boinmimauuam tiri. Mi kima kariir yai aiir wakaeki.

15 Kima ha naingwokim ti kamim op biyie kwira wain dapiya sae kwiyae whaowaei. Niingaka. Siya bieyin nad nadu okwoniyakwokin ha bi kwiyaekin.

16 Mi profet inkamin Joelin siya yaiyim Adi Komii siya boinmimauukiyim siir siya hiniina win boinkikin. Mi tariinanin ti yaiyim bidi yimbiniyim. Bidi bidiniya siya hiniina win boinkikin,

17 mi Adi Komii siya boinki, siya dig kingiin nwowi
mi kariir naeyiuin siirin wi kara nikropki
iikam whiekakim kimiiram. Mi kimiir
yinugiyin yinkamiyinim sima wi kariir
yai aiir boinmimauuwami. Mi whranim
diminim kara niisiimauuin sima wi siir kigi.
Mi kimiir waibibiyieyim simiirin wi nhwo
kara nikiumauu haiginiuwi.

18 Mi taka iiya iriipi hiriinan kariir naeyiuin wi kariir mii miriiyim iikamim wi simiir hauugi mi sima wi kariir yai aiir boinmimauuwami

19 mi dimin komii whirin wi kara nini diriraerariuwi ninomor kou hir. Kara diminpai diminpaiyim wi nu tir diriraeri. Mi nhie mi pae mi wau wi nua tiriir nimbini.

20 Mi bie wi whwo rani mi iiya wa nimiuugi. Mi bwana wi nhienan nimbiyamki mi mhoiiya ii komiiya nimbinii mi kima wa kigwini Biiyan Inkam Komiiyin nitin. Taka iiya saeya wi ii komii kiin nwowi.

21 Mi iikam whiekakim Biiyan Inkam Komiiyin siir inig iiir dapikiuwini mi simiirin wi Adi Komii siya ninisikii hainaki mi sima wi omwaiya

waiyayokiyokii.
Profet Joel siya hinііna win boinkikin.

22 Pita siir yaiya tasa niki ama. Kima ti
iikamim ti Isrelmi isidin siirim kima ta kariir
yaiya saiir ti wakae. Kara kimiirin Jisisin om
Nasaretanin siir digworaekwowim siya tirim
simiir boinmimauuim tiri. Adi Komii krimiir
Wanin siya hauuga kirie komiiya siirin. Mi siya
mii kirie kirie asi miriigin kimiir whwonkam idain.
Yim kima bidi kigim.

23 Biiya Adi Komii siya hindara naingwo
kikaigin siir kwoinarar. Sima Jisis siirin kimiirim
yikiunani siirin kima nwoki isomaowim. Mi siirin
kimar yikropki inkam biyieyim simiirim. Mi sima
siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika yaka
inkin tiorinugi mi siirin ina yaka isomaokiyin.

24 Mi ta siya nao nama Adi Komii siya siir hika
hiriinansi naoyopnisugikin. Mi siya omwaiya
swoki waiyan mi ieyin siir haiginikou dig bi
nwokin.

25 Mi Devid siya hiniina win boinkikin siirin,
kara bidi kigin ti Biiyan Inkam Komiiyin.
Mi siya iinokiinokin kariir iina iniiga saiir
kingiin minam nokwowi kariirin kirie siya
hauu haiginiuim. Mi kara wi dimin whirsi
naingwoyimiyok rani. Niingaka.

26 Kara wi mairgimairga asi nwowi. Kara mwai
minam waowi piua nhiinmi kinim. Ћiya kara nao
nami mi kara wi kariir piu aiirsi naingwoyimiyok
rani. Mi saeya wi wadieya swoki owi.

27 Mi kira kariir piugina wi yiumi om hir niy-
opnisugik rani. Niingaka. Mi kira kariir piu

aiirin wi nu hir kignisu whiigrimgrinkinam tani. Niingaka. Kara ini kiriir yinisim topmwo ywowin.
28 Kara bidi swoki iyopmauugiyin kariir inigin. Mi kara mairgimairga asi nwokikin.
Mi yaiyim Devid siya winkiyim Mesaiyani, siya hiniina win boinkikin.

29 Pita siir yaiya tasa niki ama. Hae! Ti iikamim kara kimiir boinmauu wakaeki krimiir wanwiyaeyin Devid siirin. Mi Devid siya bidi bidinanar naokin mi sima siirin ini ienau haingikaigiyim. Mi tariinanin krima siir ieyin ina kigyokiyokiikaeyimim.

30 Devid siya Adi Komii siir profet inkamkin. Mi Adi Komii siya Devid siir isidin simiir yinisim nwirin siir yimbingi iikam hoimgakim simiir kigriraowam inkam komiiyin nu kigriraowiyin siir hiniin. Mi Devid siya bidi wakaewinin mi bidi mi inokninkinin.

31 Mi siya bidi yinokninkinkiyin dimin Adi Komii siya tirkiyin hiniingin. Mi siya hiniina win boinkikin,

inkamin siya Mesaia siya nimbingi siya wi sipi naowi mi siya wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Mi Adi Komii siya siir piugina wi yiuni om hir niyopnisugik rani mi saeya wi ienau hir mi whiigrimgrinkinam tani. Niingaka.

Devid siya inkamin siya nimbinkiyin Mesaia siirin hiniina win boinkikin.
32 Pita siir yaiya ina nika ama. Tiki inkamin Jisis siyairgin. Mi siirin Adi Komii siya bidi kininsiin idwokiyin ie hirankin. Mi krima kigninkinkikin siirin. Mi krima asi boinmauugim.

33 Mɨ Jisɨs siya bɨdi yamɨn ɨni nɨnomor kou hɨr
nwowɨn. Mɨ siya ɨni Adi Komii siir ɨɨna ɨniiga
saiir nɨdwowɨn. Mɨ taka ɨiya Adi Komii siya siir
naeyɨuɨn siir yɨkropki sɨmiirɨm bɨiya siya nɨmbina
sɨmiiram naeyɨuɨn ɨni nu tɨriir yɨtɨn. Mɨ tɨ sɨma
tariinanɨn kɨma kɨgɨm mɨ kɨma wakaeyɨm.
34 Devid siya nɨnomor koua hɨr bɨ namkɨn.
Nɨingaka. Siya hɨnɨɨna boɨnkikɨn,
Adi Komii, kɨra Kariir Bɨiyan Inkamɨn siirɨn kɨra
kariir ɨɨna ɨniiga saiir dɨdwo.
35 Mɨ wɨ kara nikwowaisiigi kamɨm kɨnaka
nomboɨn ii ae karamae nwowiyɨm. Mɨ wɨ kɨra
nokwonaowid ɨski.
36 Mɨ Pita siir yaiya tasa nikɨ amyokiyokɨiya.
Hae! Tɨ Isrelan iikamɨm kɨma tɨ wakae
nɨoknɨnkɨn. Adi Komii siya Jisɨs siirɨn, inɨgɨn
whɨsaɨra yokdap. Bɨiyan Inkam Komii mɨ inkamɨn
siya nɨmbingiyɨn Mesaia. Tɨ inkamɨn Jisɨsɨn paeyɨn
hɨiniya nɨrɨonɨnkɨnɨn saɨka kɨma naka ɨnkɨn
ɨrɨnugiyɨn mɨ kɨma siirɨn ɨna yaka ɨsomaokiyɨn.
Pita siya hɨnɨɨna boɨnkikɨn. Ɨriig.

Iikam whɨekakɨm sɨmiir kwoɨnɨm ɨna kisɨna haigiyɨm mɨ sɨma op ɨna baptaisɨm

37 Mɨ sɨma ta yai aiir wakaeyɨm mɨ sɨmiir pɨua ɨni
hɨkak wara ywokiyɨm. Mɨ sɨma Pita siir boɨnkiyɨm
mɨ aposel kam nhɨrɨm sɨmiir warar yɨnkɨn boɨnki,
hae! Nomiiyauɨm krɨma pɨ dimu dimɨn tɨri?
38 Mɨ Pita siya sɨmiir boɨnkɨn, kɨmiir kwoɨnɨm tɨ
kisɨna haigi. Mɨ Jisɨs siir inɨgɨn op siir tɨ baptais mɨ
kɨmiir dimɨn biyɨeyɨm wɨ Jisɨs siya nɨinak ɨuguskii.
Mɨ kɨma hɨriinan siyɨuɨn siir tɨri mɨ Adi Komii siir
naeyɨuɨn wɨ kɨmiirɨm nwokɨ ɨtɨm.

39 Biiya Adi Komii siya hiniina boinkin, kariir naeyiuin wi simiir hauugii. Simiirin kara niki ikiunakim, taka yaiya kara hauua kimiir mi kimiir yinisisimim mi kimiir iikamim aru maeyau ankin nitim, simiirin wi Adi Komii siir Biiyan Inkam Komiiyin wi siya hauuwi iikamim siya nikiunam simiirin. Mi Adi Komii siya ta yaiya bidi bidinanar boinkin mi Pita siya saiir asi bommimauugin.

40 Mi Pita siya simiirin yai whirni whirniya boinmimauuam. Mi siya yai kwiruwa biri boinkin. Mi siya ina yimbisu boinkiyin, kima mintarao, ti iikamim miiyik rani, wim wi siyiu biyie sima niisiimauuwi. Kimiir kwoinim ti kisina haigi. Ti iikamim simiir kwoinan kipi nwo.

41 Mi taka iiya iikamim Pita siir yai aiir wakaeyokiyim mi sima ina yaingwo tibmiikiyim mi op ina baptaisim. Mi ti iikam hoimgakim kasa rani, 3,000 kim. Ɨriig.

42 Tiki iikamim simiir piuim bi nhakiukim. Niingaka. Mi simiir kwoinim simiiramar naingwokwonanaekim. Aposel kamim sima boinmimauuwim diminpai diminpaiyim simiir Adi Komii siirimin ini iripar boin wadieyim. Mi sima, sima sima swoki inkinsiis ankinsiisnam mi nae iripa sima mi aeyim iriipi hiriinan.

Ti siyiu miiyikin iikam winim naingwo tibmiiyim simiir siyiugin.

43 Mi aposel kamim sima dimin komii komiiyim kasa biri tirkim. Mi sima kigim mi sima ini wara yanaakiyim.

44 Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima ini om whiruwar waiyim. Mi simiir digworaekwowim

nwɨruwani inɨgɨn bɨri nwokɨm. Nɨingaka. Ɨni sɨmiir ombudni inɨgar ywowɨm.

45 Mɨ iikam nhɨrɨm umɨr digworaekwowam whaowaeiyɨm mɨ sɨma sɨmiir digworaekwo hoɨmgakɨm mɨ sɨmiir nuɨn pɨ iikam nhɨrmi niyopmauugi sɨm saɨnɨm mɨ tɨ digworaekwowɨm sɨmiir umɨrɨm nwɨruwani inɨgɨn bɨ nwokɨm. Nɨingaka. Ɨni sɨmiir omkakni inɨgar ywoɨm mɨ inkam nwɨrkɨn umɨram mɨ whaowaei mɨ sɨma siirɨn pa mɨ hauugi.

46 Mɨ ɨinokɨinokɨn sɨma Adi Komii siir inɨg hainaniya omaka saiir haɨngiriyɨu onanaeikɨm. Mɨ sɨma pɨ sɨmiir omaka sɨmiirar nii ɨdwodwokai aeyarkaki. Mɨ sɨmiir mhɨi kwoɨnɨm ɨni wadɨeyar ywokiyɨm. Dimɨn whɨrkɨn bɨ tɨrkikɨm mɨ sɨma ɨni maɨrgɨmaɨrga ywokiyɨm.

47 Mɨ sɨma Adi Komii siir inɨgɨn ha mɨ hainanɨm mɨ siirɨn ɨna mɨ boɨn wadɨekiyɨm. Mɨ iikam nhɨrɨm sɨma boɨn, tɨ iikamɨm, iikam wadɨe ɨmaɨrgɨm. Mɨ iikam nhɨrɨm Bɨiyan Inkam Komiiyɨn siir yai aiir wakaeyɨm mɨ sɨmiir kwoɨnɨm ɨna kisɨna haigiyɨm mɨ sɨma ɨni naɨngwo tɨbmiiyan iikam ywowɨm. Mɨ sɨma ɨni ɨrɨpar ywowɨm yapa yapa bɨri nwokɨm. Ɨriig.

3

Inkam nwɨrɨn ɨga biyɨeyɨn mɨ mhoɨiya ɨni wadɨeya ywokiyɨn

1 Mɨ Pita, Jon sowa ɨigwɨr naɨowaka bɨeyɨn nad nwowamɨn mɨ sowa ɨna yapamtɨbwo. Mɨ naɨowaka sowa Adi Komii siir omaka saiir yapnɨnopkainam, nhwo kwɨsam.

2 Mɨ inkam nwɨrɨn om komii Jerusalemanɨn siir
ɨga mɨiyɨk rani. Mɨ siir apua saeya naokainakiyɨn
siirɨn hɨriinanar naokainakɨn. Siir ɨga mɨiyɨk
rani. Ɬinokɨinokɨn sɨma siirɨn Adi Komii siir inɨg
hainaniya omaka saiir omaka ano hɨr kikɨnɨu
ɨdwogikikɨn. Mɨ tɨ anowɨn siir inɨgɨn wadɨekɨn.
Tɨkɨ inkamɨn siya hindara prɨikau prɨikauwikɨn
iikamɨm ɨkɨ Adi Komii siir inɨg hainaniya
omaka saiir niiyamiyɨm umɨr digworaekwowam
sɨmiiram.
3 Mɨ tɨkɨ inkamɨn ɨga biyɨekakɨn mɨ siya Pita Jon
sowiir kɨgwɨnɨn sowa Adi siir omaka saiir namo mɨ
siya ɨna srɨiwɨnɨn umɨrɨm sowiiram.
4 Mɨ Pita sowa Jon ɨni tɨkɨ inkamɨn ɨni siir
ywokwo kaonanaeyo. Mɨ Pita siya boɨnki, kɨra
krɨriir kaoki.
5 Mɨ tɨkɨ inkamɨn siya ha kaokiyɨn mɨ siir kwoɨnɨn
hɨnɨɨna yaɨngwoki pɨ kara kwaeyae kaowi mɨ
kariirɨn pɨ umɨr sowa hauuwi.
6 Mɨ Pita siya boɨnki, ao! Kara umɨr karamaeka.
Niingakɨ, niingaka. Kara dimɨnɨn, whɨra nwowi pɨ
kɨriir hauugi. Tɨkɨ dimɨnɨn bɨiyan dimɨnkɨn. Mɨ
Jisɨs Kraisɨn om Nasaretanɨn siir kɨrɨeya mɨ kɨra ha
dɨnsiin aprɨrɨrki.
7 Mɨ Pita siya tɨkɨ inkamɨn ɨga biyɨekakɨn siir
ɨɨna aiir inɨ onkwo kinɨnsiin okwoki. Mɨ siya bɨri
kɨmɨmɨnkikɨn ɨna yɨnsiin okwotɨdwokiyɨn mɨ siya
ɨna yapnamɨn. Mɨ siir ogmwo paimwowɨm bɨri
naptɨdwomwoknamkɨn. Niingaka. Ɬni wadɨeyar
ywonamɨm.
8 Mɨ siya ɨni wadɨeyar yɨnsiin okwotɨdwok ap-
namɨn. Mɨ siya Adi Komii siir omaka hɨriirɨn ɨni
sowaka yɨnkɨn apnɨnopkainamɨn. Mɨ siya ɨna yop-

natkiigii boinamin, hae! Adi Komii kira wadiekin.
9 Mi iikam whiekakim sima siir kigiyim siya napririramin mi siya ini Adi Komii siir inigin siirar hainan yokiyokiigiyamin.
10 Mi tiki iikamim sima bidi yinokninkinim tiki inkamin umirim priikau priikauin mi siya. Adi Komii siir omaka saiir omaka anoin siir niki idwokin. Mi tiki anoin siir inigin wadiekin mi sima ini wara yanaakiyim ti diminin siir tirkiyin. Ɬriig.

Pita siya yai Adi Komii siir omaka saiir boinmimauugin.

11 Mi iiya ti inkamin siir iina Pita Jon sowiir nonkworinuwin mi iikam whiekakim ha niwitnaniyim, ini simaka yamwoniyim. Mi sima imii imii simaka yinkin apninopkainamim ta maeyau haimiiya hiugripkiikikaiya Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir omaka yainau hir. Mi ta maeyaua saiir iniga Solomonka. Mi sima ini kakakar ywokiyim ti inkamin siir nini kigiuwim.
12 Mi Pita siya kigwinin mi siya iikamim simiir boinwin, kima Isrel hiran iikamkim kima kakak dimusi nwokikim ti dimin iiirsiyin? Mi kima kririir dimusi kaowaiyiuwi? Kima ha naingwokim kririir kirieya saeya niuwi? Mi kririir siyiu miiyikin siya niuwi? Niingaka. Kririir kirieya saeya bi tirkikin mi tiki inkamin ha bi napririrkin? Niingaka, niingakiinga.
13 Jisis siir kirieya saeya nwowaiginiugigin ti inkamin wadie. Mi krimiir brogaeyim Ebraham, Aisak, Jekop simiir Adi Komiiyin iriipi hiriinan Jisis siir inig iiirar mi hainankin. Mi Jisis siirin kimar kwikropkikim Pailat siirimin,

siya nisomaowam. Mi Pailat siir kwoinin siir nikropkiyamar tirkin.
14 Mi wim kima inkam miiyikin siir boriisop. Kima inkam biyie siir nikiunam naingwokim. Ti inkamin digiumii kima haimriiyiuin inkam biyie rani, inkam wadie ieyairgin. Siya dimin whir biri tirbusrankin. Niingaka. Mi kima ti inkam nwirin inkam nisomaokiyin mi omaka hiuyokiyokaiya saiir nwokaiyin mi kima kimidiniya siir yikiuna.
15 Mi kima ti inkamin kwoin miiyikin inigak nwowaiginiuwiyin iinokiinok nwokripkaigiyamiyin krima siir yisomaoki. Mi siirin ini Adi Komii siyar swoki kininsiin idwokiyin ie hirankar. Mi Jon krira siir bidi kigiyin.
16 Mi Pita, Jon sowiir yaiya tasa niki ama. Jisis siir kirieya saeya kininsiin okwokin tiki inkam iga biyieyin. Kima siir bidi kigim mi siir bidi yinokninkinim. Siya wadie asi nwokin naingwo tibmiiya Adi Komii siya hauugiya kririir mi siirin wadie saeya nwowaiginiugin.
17 Hae! Tiki iikamim, kima biri ninokninkinkim tiki hiriinan siyiuin kima tirin. Mi kimiir yaowaeyim sima biri mi ninokninkinkim. Niingaka.
18 Biiya profet kamim sima winkiya Jisis siya wi hik sipi haii mi siya wa naonami. Mi ti digworaekwo whiekakim biiya sima winkiyim, yim Adi Komii siyar tirkikim.
19 Pita siya nu Isrel hiran iikamim simiir asi boinkikin, kimiir kwoinim ti kisana haigi mi Adi Komii krimiir Wanin siiram daingwo tibmii. Mi krimiir dimin biyieyim wi siyar niinak itkiigiigi.
20 Mi Adi Komii siir kirieya wi krimaka asi

nwowi. Mɨ Adi Komii siya Jisɨs siir nɨkropkii mɨ siya wɨ krɨmaka namwoni. Tɨkɨ inkamɨn bɨiya siya nikɨ ɨmbinɨn siyaɨrgɨn, Mesaia.

21 Mɨ tariinanɨn Jisɨs siya ɨni nɨnomor kou hɨrar nikɨ ɨdwo kaowɨn. Siya mɨnam nikɨ ɨdwo kaowi tɨ digworaekwowɨm wɨn kɨna nɨmbiyamkiyɨm. Mɨ siya nua tɨriirɨn wa swokɨ ɨti. Bɨiya Adi Komii siya profet kamɨm sɨmiir hɨurworwokai haigɨnɨugɨm. Yɨm sɨma ɨni saiirar mɨ boɨnmɨmauuɨm.

22 Mɨ Pita, Jon sowa ɨna nikɨ boɨnyokiyokɨiyamwo. Moses siya hɨnɨɨna boɨnkikɨn, wɨ Adi Komii siya nokmwɨn okwo haigɨnɨuwi kɨmiir inkam nwɨrɨn profet inkam nwowam. Ta siya mɨ okmwɨn okwo haigɨnɨuwa mɨ ta siya mɨ ɨkropkiya kariir saiir hɨriinan. Mɨ digworaekwo whɨekakɨm siya boɨnmɨmauuwɨm kɨma sɨbgu wakaeyoknam.

23 Mɨ iikam whɨekakɨm tɨ profet inkamɨn siir yai wakae karamae nwowɨm mɨ sɨmiirɨn wɨ Adi Komii siya tɨrkii mɨ sɨma wa naokaoki. Mɨ sɨma wɨ ɨkɨ Adi Komii siir iikam nhɨrɨm sɨmaka nwo rani. Nɨɨngaka.

24 Mɨ profet Samyuel mɨ profet kam nhɨrɨm siir mhoɨi nɨt ɨma sɨma boɨnki, tɨkɨ digworaekwo whɨekakɨm wɨ sɨmbi nɨmbiyami tariinanɨn.

25 Kɨma tɨ iikam whɨekakɨm kɨma profet kamɨm sɨmiirarar isidgɨm. Adi Komii siya nɨmbin tɨbmiikikɨm kɨmiirɨn. Mɨ kɨmiir isidɨn siir inkam nwɨrkɨ nɨuwi wɨ siya whɨn dirɨraerar haigɨnɨuwami iikam whɨekakɨm, omom omom anɨm sɨmiirɨn. Adi Komii siya ta yaiya kɨmiir brogaeyɨn Ebraham siir boɨnmɨmauugikɨn.

26 Mɨ Adi Komii siya Jisɨs siirɨn Isrel krɨmiir

isidɨn siir waraur yɨkropki bɨiyɨn, kɨmiir whɨn dirɨraerar haigɨnɨuwam mɨ kɨmiir kwoɨn ɨmiir kisɨna haigiyam dimɨn biyɨeyɨm kɨma tɨrɨm sɨmiir si. Ɨriig.

4

Mɨ Isrel hɨran inkam komii komiiyɨm sɨma yɨkropki Pita, Jon sowiirɨn omaka hɨuyokiyokaiya saiir hɨriir sowiir hɨugrɨpkɨikikaiyam.

1 Ɨiya Pita, Jon sowa yaiya nikɨ boɨnmɨmauuwo iikamɨm sɨmiir mɨ pris inkamɨm mɨ inkamɨn Adi Komii siir omaka saiir bɨiyanɨn mɨ Juda iikamɨm naokaowɨm mɨ ha nɨnsiin ɨdwowɨm sɨmiiram naɨngwo tɨbmii karam nwowɨm mɨ sɨmiirɨn hɨnɨina dapikɨm, Sadyusi. Mɨ sɨma sowiiramɨn ɨokakar namkɨm.

2 Mɨ tɨkɨ isidɨn sɨma ɨnɨ owɨu ɨo komiiya Pita, Jon sowiir ta sowa boɨnmɨmauuwa yaiya iikamɨm sɨmiir ta Jisɨs siya naonama mɨ siya swokɨ ɨnsiin ɨdwowa ɨe hɨrankɨn saiirsi.

3 Mɨ sɨma sowiirɨn naɨowar kaeyokairɨbɨm ɨiya bɨeyɨn nad nwowamtɨbɨn mɨ ɨni ɨi aeyar pɨrkɨnkiyakwoka.

4 Mɨ iikam nhɨrɨm sɨma taka sowiir yaiya saiir wakae dɨgiyɨm mɨ sɨma ɨna yaɨngwo tɨbmiigiyɨm Adi Komii siiram. Mɨ kamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨma ɨrɨparɨn 5,000 kɨm. Kasa rani. Ɨriig.

5 Mɨ ɨigwɨr nugakɨn bɨi nwowi kamɨm mɨ Juda sɨmiir isidɨn siir bɨiyan inkamɨn mɨ kamɨm Adi Komii siir siyɨu komii nɨnokɨnkɨniyɨm sɨma ha nɨtɨm, sɨma om komii Jerusalem hɨrɨrar yamwoni,

6 Ananias saɨkar. Prismi bɨiyan inkam komiiyɨn mɨ Kaiafas mɨ Jon mɨ Aleksanda sɨma tɨkɨ bɨiyan

inkam komiiyin pris siir isidin mi yim sima wara yinkin am om komii Jerusalema hiriirin sima hirira yaninkiniuiuim.

7 Mi sima Pita, Jon sowiir yikiunaki. Mi sowa ha nito ini simaka yamikwoniyim. Mi sima sowiir sriigi, nhinir kirie aka inkam iga biyieyin siir hais-woniskiigiya. Mi nhinir inig ikin ti diminin kowa tirin.

8 Mi Adi Komii siir naeyiuin Pita siir piu ara naninkiniuniyin mi siya simiir boinki, kima inkam komiiyim Isrel hiranim mi Juda simiir isidin siir biiyan inkamim

9 mi kima kririir srii? Ti dimin kibiyin krira tirkiyin ti inkamin iga iin ninsimsiriuin siir mi siya wadie paniina nwokikin, ha?

10 Kara kimiir boinkii, Isrelan inkamim simiir warar ninkin boinkii, kima siirin inar kigim ti inkamin iga iin ninsimsiriuin siya isi wadieyar nwowin. Krira ti diminin Jisis Kraisin om Nasaretanin siir inig iiir tirkikin. Mi kima Jisis siirin paeyin hiiniya niriоninkinin saikar ninkin irinugigin mi kima ina yaka isom aokiyin siirin. Mi Adi Komii siya siirin ie hiranka swoki kininsiin idwowin. Mi ta hiriinan kirie kaimwowa mi tiki inkamin wadie saeya nwokikin.

11 Mi Jisis siya ini siiya omaka miriiyin ini siir hiriinan ywowin. Yokwo Komii saeya hiniina boinkika, wim kima ini inkamin omaka miriiyin ini siir hiriinan ywowin.

Mi wim kima ti siiyan omaka kougounanin
siir nonkwo miriiyim pi boriisopi. Mi
kima siirin ini digiumii haimriiyiugigim.
Adi Komii siya tirkikin ti siiyan omaka

kougounan.
12 Mɨ krɨmiir dimɨn biyɨeyɨm wɨ inkam nwɨrkɨn swokɨ ɨinak ɨtkiki rani. Mɨ krɨma inɨgak wa swokɨ o rani, ɨinokɨinokɨn. Niingaka. Jisɨs siyaɨrgɨn. Inkam nwɨrkɨn krɨmiir dimɨn biyɨe sɨmiir niinakɨm dɨg bɨ nwowikɨn. Niingaka. Jisɨs siir inɨgɨn wadɨe siya nwowaiginiugɨn. Inkam nwɨrkɨ bɨ nwowaiginiugɨn. Niingaka. Pita siya hɨniina boɨnkikɨn.

13 Ɨiya kamɨm siyɨu komii nɨoknɨnkɨniyɨm. Kaunsil, sɨma Pita, Jon sowiir kɨgwɨno sowa yai nokwo boɨnmɨmauuniyo mɨ sowa bɨri nɨdidko yaowae komiiyɨm sɨmiirsiyɨn. Mɨ sɨma ɨna yɨnoknɨnkɨnkiyɨm Pita, Jon sowa bɨri swokɨ skul mɨmɨnko. Sowa nɨoknɨnkɨnkak rani. Mɨ sɨma hinda asi nanaakikɨm. Mɨ sɨma hɨniina naingwokɨm sowa Jisɨs saɨkar nwoko mɨ sowa yai boɨnmɨmauusiyɨn paniinsi yɨdidsi.

14 Mɨ sɨma kɨgwɨn tɨ inkamɨn siir ɨga ɨinɨm nɨnsɨmsɨrɨunamɨn sowa dirɨraerɨrkiyɨn. Mɨ sɨma sowiirɨn yaigak paniinsi ywosi. Tɨ inkamɨn ɨga ɨin biyɨeyɨn siya ɨni sowiir kingiin hɨr yokwowɨn mɨ sɨma hɨriinansi nwokɨm.

15 Mɨ sɨma yɨkropki Pita, Jon sowiirɨn idwowɨiya hɨriir kamɨm siyɨu komii nɨoknɨnkɨniyɨm, kaunsil, omaka saiir akpitga hɨr yani okwo ɨu. Mɨ sɨma mhoɨiya ɨni sɨma sɨma swokɨ boɨnkiyɨm sowiirɨn.

16 Mɨ sɨma boɨn, krɨma wɨ paniina tɨri tɨkɨ inkam nwɨso sowiirɨn? Sowa dimɨn komiiyɨn whɨra yɨnɨskɨi. Mɨ iikam whɨekakɨm om komii Jerusalemanɨm sɨma kɨgɨn mɨ sɨma wakaeyɨn mɨ sɨma ɨna boɨnɨm, krɨma wɨ paniina haigiprakaii?

17 Krɨma pɨ boriisopi tɨ dimɨnɨn siya nhɨnkiiki

mɨ wɨ iikam nhɨrkɨm pɨ wakaeisi. Mɨ sowiirɨn wɨ krɨma boɨnɨkɨduwi. Sowa ta Jisɨs siir yaiya saiirɨn hɨri kɨpi boɨnmɨmauunanae.

18 Mɨ sɨma ɨna swokɨ ɨkɨunam Pita, Jon sowiirɨn. Mɨ sɨma sowiir boɨnɨkɨduki kowa Jisɨs siir inɨgɨn wɨ kɨpi swokɨ boɨn nhɨnkɨimɨmɨn. Wɨ nɨɨnga dwoɨuguski wɨ kɨpi nɨisiisiimauu. Nɨɨngaka.

19 Mɨ Pita, Jon sowa ɨna yowarkɨi boɨnkiyo sɨmiir yai aiir, kɨma kɨma tikɨ aɨngwo hɨdna. Krɨra wɨ Adi Komii siir yai aiir nasi wakaeyoknaei krɨra nikɨ ɨnokɨnkɨn tani.

20 Nɨ krɨra krɨriir yaiya wɨ pan tani. Krɨra wa boɨnmɨmauuwi iikamɨm sɨmiirɨn digworaekwo whɨekakɨm krɨrar kɨgɨm mɨ krɨrar wakaeyɨm.

21 Mɨ sɨma yai paenan hanɨɨngɨn yɨu mɨ ɨna boɨnɨm, dɨuguski, wari inkam nwɨswo yopi nami. Mɨ kamɨm siyɨu komii nɨnokɨnkɨniyɨm, kaunsil, sɨma ɨni sowiir tɨoni siyɨuam whaowaeyɨm. Mɨ sɨma ɨni tikɨ iikam whɨekakɨm sɨmiirsi yɨdidgiyɨm. Adi Komii siir inɨg ɨiir hainankiyɨm. Mɨ tɨ inkam ɨga biyɨeyɨn siir bɨdi kɨgiyɨn, ɨga siira wadɨe nwokiya mɨ sɨma asi naɨngwo tɨbmiigɨm. Mɨ sɨma asi nɨdidgɨm sowiir tɨosiyɨn.

22 Mɨ tikɨ inkamɨn Pita, Jon sowa haiswonɨskiigiyɨn siya adi yaowae komiigɨn siya yɨnisɨm tani. Mɨ tɨ inkam ɨga biyɨeyɨn siir bɨewiyɨm tari kam nwɨs, kwɨs kwoɨm nanaɨrgɨm. Ɨriig.

Kamɨm Adi Komii siirɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨma nhwo mɨnam kwɨskɨm Adi Komii siir kɨrɨe aiir haiyɨm.

23 Mɨ ɨiya sɨma Pita, Jon sowiir nɨuguskiya mɨ sowa ɨna swokɨ haiyɨug apnamo sowiir nomi-

iyauim simiir naboinmamauuamim ti diminin sowa tirin siir. Mi prismi biiyan inkamin mi kam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim sima sowiir boinki.

24 Mi tari Pita, Jon sowiir nomiiyauim sima ta sowiir yai aiir wakaewinim mi sima ini kwoin whirua ywokiyim. Mi sima nhwo ina kwisboinkiyim Adi Komii siirim, hae! Ti Biiyan Inkam Komiiyin kirar nonkwokwokim ninomor nu mi whii komii aka mi tiki digworaekwowim, nu tir nwowim kinakinar nonkwokwoswokim.

25 Biiya kiriir naeyiuin, yai kwira siya boinkika krimiir brougaeyin Devid siir, kiriir mii miriiyin siir. Devid siya hiriinan bidi boinkiyin,

tiki iikamim sima Judan iikam tani. Mi simiir
kwoinin haugihauga dimusi whiyiekim?
Mi sima ti iikamim iikam nhirmi tirbuam
dimusi naingwokim, ha?

26 Mi inkam komiiyin omom omom kigriraowiyin mi kamim bii nwowi ikim sima maeyau kwiruwa ywomimir. Mi sima Adi Komii siya nimbinkiyin Mesaia mi inkamin siya. Sima sowakar nintiowam tiri. Devid siya hiniina boinkikin.

27 Mi nhwo sima kwisboinkiya yaiya ta saeyairga niki amyokiyokiiya. Hiipa! Taka yaiya, yai kaimwoka. Mi tariinanin ta saeya nimbiyama. Herot mi Pontias Pailat mi iikamim Juda iikam tani ikim mi Isrelan iikam ikim, sima om komii Jerusalem hirirar yamwo iuim. Sima minam haingiriyiuiugim ti inkamin kira nimbingiyin Mesaia, ti miiyan inkam kibiyin Jisis siir nisomaowam.

28 Mi sima iripa yai hiriinanam haingiriyiu boinaikim, ta yaiya biiya kirar boinkiya saiir

tiram. Mi sima tariinanin saiir tiram naingwowi.
29 Mi kira ti biiyan inkam tapa kira bidi kigiyin,
yaiiya sima ninii nintiowa. Mi kiriir kirieya
krimiir whauugi kiriir miiyan kamim mi krima wi
simiirsi nidid rani, kiriir yai aiir boinmimauuwim.
Niingaka.
30 Kira kirie krimiir whauugi iikamim makakim
simiir ninimniskiiyam. Mi kira krimiir hauugi mi
krima wi mii prasae mirii rani. Jisis siir inigin kiriir
miiyan inkam miiyikin, sima Adi Komii siir boinki.
31 Ɨiya sima nhwo kwis digiyim mi ini sima
kinankiugiyim, ta omaka ninii haniin nitkiya
mi ini praprasa kinkiya. Mi ti Adi Komii siir
naeyiuin ini iikamim simiir yapa yapa piua
yaninkiniuiuim mi sima ini Adi Komii siir yaiya
saiir boinmimauuwim mi tiki iikamim sima biri
nidigim. Niingaka. Ɨriig.

Iikam whiekakim siiram naingwo tibmiiyim sima ini kwoin whiruwar ywowim.

32 Mi iikamim naingwo tibmiiyim, sima ini
kwoin whirua ywowim. Inkam nwirin ha bi
boinikin ti diminin kariirairgin. Niingaka. Mi
simiir digworaekwo whiekakim ha biri boinikim
nwiruwanikim. Niingaka. Simiirin pi sima om-
budka wokiyok haii.
33 Mi aposel kamim sima Biiyan Inkam Komiiyin
Jisis ie hirankin siya ninsiin idwowa saiirin
nididmir nididmir biri boinmimauugim simiirin.
Niingaka. Mi Adi Komii siya simiirin hiriinansi
kirie haiginiugin.
34 Mi simiir inkam nwirkin dimin whiram
paniinsi whaowaesi. Dimusi rani, simiir nhirim

nu digworaekwo omakakin ninkininiuwiyim pi sima nokmwin saini inkam nhirmi. Mi sima umir pa haii ti digworaekwo imiirsi. Mi sima ti umirim pi ti kamim digworaekwowim whaowaeiyim pi simiir hauuwi. Mi simiir inkam nwirki dimin whiram paniinsi whaowaesi.

35 Mi ti digworaekwo whiekakim simiir umirim sima pa hainani, aposel kamim simiir hauugikim mipi sima hid hauuami kamim digworaekwowim whaowaeyim simiir.

36 Mi inkam nwirin om komii Jerusalem hir nwokin, siir inigin Josepkin. Mi kimidiniya aposel kamim sima swoki kisina dap siir inigin Banabas. Ti inigin siir inig tipmwowin kaoprigi okwowikin. Mi siya Livaini isidgin mi siya nu Saipras hirankin.

37 Siya iriipi nugakairgin. Mi ti siir nuin ini inkam nwirkin sainin mi ti nuin siir umirim siya ini aposel kamim simiir ini hauugikin. Ɨriig.

5

Ananaias Sapaira sowawaiyairgo

1 Inkam nwirin Ananaias nikiuwiyin mi siir wig aeya Sapaira, sowiirwai nuin ini inkam nwirkin sainin.

2 Mi Ananaias siya umir haimiiyin ini siyar yonkwonaowidin. Mi siir wiga saeya bidi yinoknikina, ti umir haimiiyin saiir kam ieya hainaowidin. Mi umir haimiiyin siya haipirugigin, siya ha hainamin, ini aposel kamim simiir ini hauugikin, ti umir haimiiyin.

3 Mi Pita siya Ananaias siir boinki, kiriirin yiu bibiyie whiekakim simiir biiyanin, Setan, siya nipiyaokiinamkin mi kira Adi Komii siir naeyiu

iiir asi niksisaekin. Ti nuin siir sainin umirim mi haimii ini kirar hainaowidin. Mi kira hiriiran dimusi tirkin?

4 Biiya tiki nuin kiriir inigin nwokin. Mi kiriir kwoin ieyar naingwo priihauugikin, umir hai yamin. Mi ti hiriinan kwoinin, kiriir dimusi nimbiyamkin? Ni kira inkam ara bi niksisaekin. Niingaka. Ni kira Adi Komii krimiir Wanin siir warar niksisaekin. Pita siya hiniina boinkikin.

5 Iiya Ananaias siya ta yaiya Pita siya boinkiya saiir wakaeyin mi siya ina yakai aonamin. Mi kamim ta yai aiir wakaeyim, sima ina yididgiyim.

6 Mi whranim ha nitim, siirin ina ini kog hainakiyin. Mi ina hainamin mi sima siirin ina ini haingikaigikim.

7 Mi mhoiiya Ananaias siir wiga ina yita. Mi saeya biri ninoknинkinka, sima saiir kam iiir haingikaiyin.

8 Mi Pita siya Sapaira saiir sriiwin, kiriir kamin ti nuin siir umir whiekakim siir sainim ini krimiirara hauuswokiyim, aniya? Mi saeya ina yowarkii boinkiya, ihi. Mi saeya ya pi niksisaeka.

9 Mi Pita siya saiir sriiwin, nhinga boinkin, kowiirwai kwoinin whiruwa nwoki iskiyin ti dimin iiir tiramin? Kowiir kwoinin ha naingwokin, Adi Komii siya biri ninoknинkinkin, aniya? Mi kowa Adi Komii siir naeyiu iiiram dimusi kinankiugin? Wakae! Ti whranim kiriir kam iiir nini haingikaigikim mi sima isi ano hir nokwowim mi sima kiriir kogainamam mini ienau swokini haingikaigikim kiriirin. Pita siya hiniina boinkin.

10 Mi taka wiga biri kimiminkika, saeya ini Pita siir igmiiga kingiinar yaowakainama

mɨ ɨna yaowɨugusama. Mɨ tɨkɨ whranɨm ɨna yapnɨnopkainamɨm mɨ ɨna ɨnɨ kɨgɨuɨm, taka wiga bɨdi yaowɨgusamkiya. Mɨ sɨma twowai ɨna haiyɨm, saiir kogainamɨm. Mɨ saiirɨn, ɨni saiir kamɨn siir kingiinar swokɨnɨ haɨngikaigika.

11 Mɨ ɨiya iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨma ta yai aiir wakaekiyɨm mɨ sɨma ɨni mouni hanɨɨna siinkaokiyɨm mɨ sɨma ɨni nɨdidkakar ywokiyɨm. Mɨ iikam nhɨrɨm yɨm ɨriipɨ hɨriinan ɨni mouni hanɨɨna mɨ siinkaokiyɨm mɨ ɨni kakak wara mɨ okiyɨm. Ɨriig.

Dimɨn kɨrɨe komii komii whɨekakɨm ɨna yɨmbiyamɨm.

12 Mɨ aposel kamɨm sɨma tɨrɨm dimɨn kɨrɨe komii komiiyɨm, iikam whɨekakɨm sɨma bɨdi kɨgɨm. Mɨ iikam whɨekakɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm, sɨma ɨinokɨinokɨn Adi Komii siir omaka haɨmiiyɨn hɨugrɨpkɨikikaiyɨn, pɨ siir hɨrar nwowi. Mɨ ta maeyau haɨmiiya hɨuyokiyokaiya saiir inɨgɨn Solomonka. Mɨ ɨiya sɨma hɨr nwowiyɨm, sɨmiir mhɨi kwoɨnɨm pɨ whɨruwa nwo ɨski.

13 Mɨ iikam nhɨrɨm naɨngwo tɨbmii karam nwowɨm, sɨma boɨn sɨmiir siyɨuɨn siyɨu wadɨekɨn. Mɨ sɨma pɨ nɨdidgɨm sɨmaka panɨɨnsi yamasusi.

14 Mɨ iikam whɨekakɨm ta yai aiir wakaeyɨm mɨ sɨma ɨna yaɨngwo tɨbmiikiyɨm. Mɨ tɨ iikamɨm sɨma ɨni Adi Komii siir iikamɨm sɨmaka ɨrɨpa isid whɨruwar ywowɨm.

15 Mɨ sɨma iikamɨm makakmakakɨm, sɨmiirɨn siyɨuɨm om komiiya namiyɨm, ɨni sɨmiir hɨriir hainamɨm. Mɨ nhɨrɨm sɨma hɨi ɨdwo inɨ haigɨnɨu mɨ nhɨrɨm nɨbmɨr ɨdwo inɨ haigɨnɨu. Sɨma hɨnɨɨna naɨngwokɨm, ɨiya Pita siya tɨriir napni mɨ siir

aknaina pi krimiir namitkini mi krima pi wadieyar nwoki.
16 Mi omisisimim om komii Jerusalem siir kingiin nwowim, simiir hiran iikamim simiir makak iikamim ina mi hainamim, om komii Jerusalem hiriir. Mi iikamim yiu biyieki ninkiniukikaiyim yim sima ini warar mi inkin amim. Mi simiirin aposel kamim sima yinimniskii haiginiugi. Friig.

Aposel kamim simiirin ina yonkwobumbuninkin haiginiuim.

17 Mi biiyan pris inkamin mi Saidyusi kam ikim sima aposel kamim simiir mii aiiram kigmairgim. Mi sima io asi nwokim simiirin. Sima hiniina naingwokim, iikam whiekakim wi aposel kamim simiir yai aiirara wakaei mi wi krimiir yai aiir wakae rani.
18 Mi sima ina nhinamim, ini aposel kamim simiir ini onkwoiuim. Mi simiirin omakanau hir ini hiugripkiikikaigig.
19 Mi tapa niiyaka Adi Komii siir paekwosim nwirin ina yiuunainiyin ta omaka aposel kamim simiir, kiyitkaigaigiya saiir omaka anoin siir ini haiwaoki. Mi sima ina yapnaniniyim idowiiya tiriir. Mi Adi Komii siir paekwosim ieya boinki simiirin.
20 Kima taka Adi Komii siir omaka saiir kwapiiyam, siir yaiyim iikamim simiir tini boinmimauuiu. Mi siyiuin kwoin miiyik haiiyin simiir diisiisiimauu. Adi Komii siir paekwosimin siya hiniina boinkikin.
21 Mi aposel kamim sima ti Adi Komii siir paekwosimin siir yai aiir wakaeyim mi sima nugakar

yamyakwok Adi Komii siir omaka saiir. Mɨ sɨma siir yaiyɨm, iikamɨm sɨmiir inɨ boɨnmɨmauuɨu. Mɨ ɨiya sɨma yaiya boɨnmɨmauuwa mɨ tɨ Saidyusiyan kamɨm mɨ bɨiyan pris inkam ɨkɨm mɨ Isrelmi isidɨn si inkam komii ɨkɨn sɨma ɨni maeyau kwɨruwa inɨ owɨuwɨm. Mɨ sɨma kamɨm yaii nɨniiyɨm, sɨmiir yɨkropki sɨma ninɨ ɨkɨunakiyɨm, aposel kamɨm sɨmiirɨn.

22 Mɨ kamɨm yaii nɨniiyɨm, sɨma ha namɨm omaka aposel kamɨm sɨmiir hɨugrɨpkɨikikaiya saiir sɨmiir nɨnkikwonanakiyam mɨ sɨma hɨr bɨri nwokɨm. Mɨ kamɨm yaii nɨniiyɨm, sɨma asi swokɨ amkɨm mɨ ɨni inkam komi komiiyɨm sɨmiir inɨ boɨnmauuɨuwɨm.

23 Mɨ sɨma boɨn, ano bɨdi haigɨnokoukrɨpkaigigɨn. Mɨ krɨma tɨ kamɨm omaka hɨugrɨpkɨiya saiir kɨgrɨraowiyɨm sɨmiir inɨ kɨgɨu. Yɨm sɨma omaka hɨuyokiyokaiyɨm, sɨmiir omaka anowɨm sɨmiira nokwo kaoɨrkaki. Mɨ krɨma anowɨn ha ninɨ haiwaoɨuwɨn, sɨmiirɨn inkam nwɨr bɨri haiwao kɨgɨm. Nɨingaka. Ɨni omaka nɨinga nɨinga haiwao hinsɨsɨrkiyɨm.

24 Ɨiya tɨkɨ inkamɨn, Adi Komii siir omaka kɨgrɨraowiyɨn mɨ bɨiyan pris inkam ɨkɨm, sɨma ta yai aiir wakaewɨnɨm mɨ sɨma ɨni warar yanaawɨnɨm. Sɨma bɨri nɨoknɨnkɨnkɨm, ɨiya tɨ dimɨn ɨeya nɨmbiyamɨn.

25 Mɨ inkam nwɨrɨn siya inɨ kɨgnaki mɨ siya ɨna inɨ boɨnɨuɨn sɨmiirɨn, kamɨm kɨma hɨugrɨpkɨikikaigaigigɨm sɨma ɨsi Adi Komii siir omaka saiir nokwokai boɨnmɨmauuɨm, iikamɨm sɨmiir.

26 Mɨ bɨiyan inkamɨn Adi Komii siir omaka saiir kɨgrɨraowiyɨn mɨ siir isidɨn, siir whɨnmɨriiyɨn

sima yamswoki aposel kamim simiir swokini kiyitnimnir hainakiyam. Mi sima simiirin nhimbwonhimbwo bi kiyitnimnir hainakikim. Sima ini iikamim simiirsi yididim. Dimusi rani, simiir kwoinim hiniina naingwokim, nimbi siiyani sima pi kaiyimikisi. Ɨriig.

27 Mi sima ha nikiunaniyim, ini kamim siyiu komii ninokninkiniyim kaunsel simiir whwonkam ida ini okwoniyim. Mi biiyan inkamin pris siya simiir srii.

28 Biiya krima kimiirar niki boinwakaekikim. Kima Jisis siir yaiya hiriihirii kipi boinmimauunanae. Mi wim kima krimiir yaiyaka nantamyiriyirnamkim. Mi yai ina swoki boinmimauuamim, iikam whiekakim om komii Jerusalem hiranim simiir. Mi wim kima simiirin hiniina nini boinmimauuiu Jisisin krima mi isomaokii. Sima hiniina boinkim.

29 Mi Pita siya mi aposel kam nhirima, sima ina yowarkii boinkiyim, Adi Komii siir yaiya kou ini saeyar ywowa mi kima saiirara wakaeyokna iski. Kimiir yaiya saiir aowa ywokaiya.

30 Mi kima Jisis siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika yinkin irinugi mi siya ina yaonamin. Mi krimiir wanwiyaeyim simiir Adi Komii siya swoki kininsiin idwonaowid ie hirankin siirin. Mi siya tariinanin ini krimiir Adi Komii wara ninkin owin.

31 Mi Adi Komii siya yikiunainam Jisis siirin ninomor kou hiriir. Mi siya ini Adi Komii siir iina iniiga saiir kingiinar yaka kinmasu idwowin mi Jisis siya krimiir Biiyan Inkam Komiigin. Mi siyairgin krimiir dimin biyieyim simiir niinak

itkigiigiyin. Mi nu Isrelmi iikamim, simiir mhii kwoinim pi siyar kisina haigi mi simiir dimin biyieyim pi Jisis siya niinak itkigiigi.

32 Ti digworaekwowim krima kigpriginim mi krima ini whinboinan kam ywowim. Mi Adi Komii siir naeyiuin iriipi hiriinan, ha mi whinboinikin. Adi Komii siya siir naeyiuin minam hauugikin, iikam whiekakim siir yai aiir wakaeyoknaim simiiram. Pita siya hiniina boinkin.

33 Sima ta yaiya saiir wakaekiya simiir kwoinim ini hauugihauuga whiyiekiyim, aposel kamim simiiram. Mi sima simiir nisomsom aowam asi naingwokim.

34 Mi inkam komii nwirin Farisi simiirgin siir inigin Gamelielkin. Tiki inkamin siyiu komii ninokninkinikin. Mi iikam whiekakim, ini siir inigin siir hainankiyim. Mi Gameliel siya omaka yai nidwokai wakaeiya, saiir omaka yainau hir yinsiin okwokai boinki, kima wari aposel kamim simiirin idwowiiya dinkikwona apniyam.

35 Mi ti inkamin siya kaunsil kamim siyiu komii ninokninkiniyim simiir boinki, kima ti nu Isrelan kamim, kima sibgu mintirao, diminin kima tiram naingwowin ti kam imiir.

36 Mi biiya inkam nwirin Tiudas nikiuwiyin, siya hiniina boinkin, karairgin biiyan inkam komiiyin. Mi iikamim kamairim kam nwir 400 sima ini siir isid ywowim. Mi mhoiiya siirin kam nhirkim sima yisomaoki mi siir isidin ina yidam ninoopkiyim mi siir miiyim ina yikigiyim.

37 Mi mhoiiya Judasin om Galiliyanin siya ina yitin. Mi taka ii hiniina iikamim simiir inigim saiir winamkim gavman siya. Mi tiki inkamin

Judasin siya iikam kasa biri nikiunakin, siir siyiu iiir napam. Mi siirin iriipi hiriinan, ini kam nhirim sima yisomaokiyin. Mi siir isidin ina yidam ninoopkiyin.

38 Mi wim kima wara kam nhirim simiirin kipi nisomsom aoki. Kima simiirin hinda kigninkinki. Mi taka miiya inkamni inig ara hainanikiswo mi wa pi yikigiyin.

39 Mi ta miiya Adi Komii siirgi niuwi mi inkamki ta miiya saiir nikiduim wi dig nwo rani. Niingaka. Kima wi inkam tio rani, kima wi Adi Komii si-irar tiowi. Gameliel siya hiniina boinkin kaunsil imiirin mi yim sima ini Gameliel siir yaiya mi wakaeyoknaim.

40 Mi kaunsil sima yikiunaki, aposel kam imiirin. Mi sima simiirin ha tiokiyim mi sima ina yiuguskiyim. Mi sima ina boinkiyim, kima ha dam! Mi kima Jisis siir inigin pi kipi swoki apboinmamauuwam.

41 Mi aposel kamim sima kaunsil simiir haiburgigim mi sima ina yamim. Mi sima ini hindara boin mairgimairga namim. Mi sima boin, ini wadieyar mi owin krima Jisis siir inigin hik siira mi haiyim.

42 Mi iinokiinokin sima yai pi Adi Komii siir omaka mi iikamim simiir omaka ikim, pi simiir hir boinmimauuwi. Jisis siyairgin, Mesaia ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin siya. Iriig.

6

Mi sima kamim iriiyar nwisa yimbin aposel kamim simiir whin miriiyim

1 Mɨ taka ɨiya Jisɨs siir isidɨn ɨni komiiyar yoraraowamɨn. Mɨ Judan iikam nhɨrɨm nu Grik hɨr nwowɨm, ɨo sima ywo Judan iikam nhɨrɨm nu Isrel hɨr nwowɨm simiirɨn. Mɨ sima ɨo dimusi bɨri nwokɨm, Isrelan isidɨn sima wig igabae niingam Grik hɨranɨm, simiirɨn sɨbgu bɨri kɨgrɨraokɨm.

2 Mɨ tɨ aposel kam ɨuur nwɨso sima, kamɨm kɨgna dirɨraerariyɨm simiirɨm asi nɨkɨunakɨm. Mɨ sima boɨn, nɨm wɨ Adi Komii siir yaiya saiir pɨ haiburgikisi, nae hɨdamɨn. Yɨo tɨ siyɨu hɨniinɨn yɨo mɨiyɨk rani.

3 Tɨ nomiiyauɨm kɨma kamɨm ɨriiyar nwɨsa tikɨ hansran hainaki krɨmiir isidɨn siir kam nhɨrɨm simiir ta mɨiya, wig igabaemi hɨdauwiya nae saiir kɨgrɨraowɨm. Mɨ tɨ kam ɨriiyar nwɨso Adi Komii siir naeyɨuɨn simiir tɨ ɨnkɨnɨukikai. Mɨ sima nɨnokɨnkɨn inkam dwo.

4 Mɨ nɨm krɨma ɨinokɨinokɨn nhwo ara kwɨsnanaei, iikamɨm simiir boɨnmɨmauuwɨm, Adi Komii siir yai aiir. Ya ta hɨriinan mɨiya, ya krɨmiir mɨiga.

5 Mɨ iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm, ɨiya sima ta yai aiir wakaeyɨm mɨ sima boɨn, ta yaiya, yai wadɨeka. Krɨma ɨni maɨrgɨmaɨrga wara nwowɨm. Mɨ sima Stiven siir yɨmbin, inkamɨn Adi Komii siir naeyɨugɨn nɨnkɨnɨuwɨn. Mɨ kam nhɨrɨm sima nɨmbinɨm simiir inɨgɨm hɨnɨin hɨniingɨm, Filip, Prokoras, Naikena mɨ Taimon, Pamenas mɨ Nikolas. Nikolas siya om Antiok hɨrankɨn. Bɨiya siya Juda simiir isid bɨri nwokɨn mɨ tariinanɨn siya simiir isid bɨdi ywowɨn.

6 Mɨ kam ɨriiyar nwɨso ha nɨmbingiyɨm mɨ simiirɨn ɨna yɨkɨunaniyɨm aposel kamɨm simiiram.

Mi iina simiirin ha nonkwokiyim simiir mi sima Adi Komii siiramin ina sriigiyim.

7 Mi Adi Komii siir yaiya maeyau kwiruwa biri nwoka. Niingaka. Hinda tinda bidi yiniyokiiya. Mi Jisis siir isidin om komii Jerusalem hiranin, ini hoimgakar yamwoiuim. Mi prismi isid komiiyin, simiir mhii kwoinim ina yinkpit haigigiyim. Ɬriig.

Juda inkamim sima nokwoyokaigim Stiven siirin.

8 Stiven siya inkam imiirsi naingwoyimiyok prasae biri kinkin. Mi siya iriipi hiriinan kiriekak. Mi siya dimin kirie komii komii whiekakar mi tiriikin, iikam imiirin.

9 Mi Stiven siya Adi Komii siir yai aiir boinmimauuin mi iikam nhirim saikar yinkinwamwarkii boin. Mi iikam nhirim saika boinim, Juda inkamkim. Mi nhirim nu haimii whirin Sairini hiranki nitkim mi nhirim nu Aleksandriankin nitkim. Mi nhirim nu Silisiankin nitkim mi nhirim nu Esiankin nitkim mi tiki iikam isid komiiyin sima Stiven saikar ninkinwaomwarkii boinamar tirkim.

10 Stiven siir yaiya ini saeya yokwonaowida. Mi simiir yaiya ini yikigiya. Stiven siirin kwoin miiyikin Adi Komii siya hauugin mi siir yaiya asi nokwonaowidga.

11 Mi sima kam nhirim simiir ini ikiunaki mi ina boinim, pi kima tini iksisaeyiu. Mi ti kamim niksisaeyim sima boin, Stiven siya Moses siir nigbumbugin mi siya Adi Komii siirin wara mi inkin igbumbu. Tiki kamim niksisaeiyim sima Stiven siirin hiniina boinkim.

12 Mi kamim priiyiksasaeiyim sima kam adi yaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim, simaka ini

boinɨu. Mɨ kamɨm siyɨu komii nɨnokninkɨniyɨm simiirɨn wara minɨ boinɨu mɨ sima yai biyɨe Stiven saɨka inɨ boinɨu. Mɨ sima Stiven siirɨn omaka inkam komiigin nɨdwokai wakaeiya yai, saiir hɨriir kiyɨtnɨmnɨr hainam.

13 Mɨ tɨkɨ kamɨm nɨksɨsaeiyɨm mɨ sima nɨksɨsae yaiyɨm simiir boinkikɨm mɨ tɨkɨ kamɨm sima ɨna boinɨm, ɨinokɨinokɨn Stiven siya Adi Komii siir omaka saiir nɨgbumbuwikɨn. Mɨ Adi Komii siir siyɨu komiiyɨn siir wara mɨ ɨkbumbu.

14 Krɨma bɨdi wakaekiyɨm siya hɨnɨɨna boinkɨn, taka omaka Adi Komii siira, wɨ Jisɨsɨn om Nasaretanɨn siya tɨrbumbugi. Mɨ siya siyɨuɨm Moses siya hauuwɨm krɨmiir, wɨ siya kisɨna haigɨni. Tɨ kamɨm nɨksɨsaeiyɨm sima hɨnɨɨna boinkɨm.

15 Mɨ iikam whɨekakɨm ta omaka yai nɨdwokai wakaeiya saiir nwowɨm sima Stiven siir whwonkam ɨiir kɨgiyɨm ɨni Adi Komii siir paekwosɨmɨn siir whwonkamnan ywokiyɨn. Ɨriig.

7

Stiven siir yaiga

1 Mɨ bɨiyan inkamɨn pris siya srɨigi Stiven siirɨn, ta yaiya kaimwowaɨrga, aniya? Ta sima boina.

2 Mɨ Stiven siya boin, hae! Kɨma tɨ nomiiyauɨm mɨ tɨ inkam komii komiiyɨm kɨma ɨni wakaekiyɨm, bɨiya krɨmiir brougaeyɨn Ebraham siya nu Harana hɨriir bɨri nikɨ amkɨn. Siya nu Mesopotemia hɨrar nikɨ owɨn mɨ Adi Komiiyɨn nɨnomor kouanɨn ɨna yɨmbiyamɨn siir hɨriirɨn.

3 Mɨ Adi Komii siya boinki Ebraham siirɨn, kɨra kɨriir omɨn siir tɨ haiburgig mɨ kɨriir pɨugan aka mɨ kɨra, kɨma ɨkɨ nu kɨbi whɨrɨn si tinɨ owɨu. Tɨkɨ nuɨn

wɨ kara nɨisiimauu haigɨnɨuwi kɨriirɨn. Adi Komii siya hɨnɨɨna boɨnkɨn siirɨn.

4 Mɨ Ebraham siya Kaldian iikamɨm sɨmiir nuɨn siir haiburgigɨn mɨ siya ɨni nu Harana hɨriir yamɨn ɨni hɨr yamwoɨuɨn. Mɨ ɨiya siya nu Haran hɨr nwowɨn mɨ siir adwai biyɨeyɨn ɨna yaonamɨn. Mɨ Adi Komii krɨmiir Wanɨn siya yɨkropki Ebraham siirɨn tɨ nu kɨma nwo ɨiirɨm.

5 Mɨ Adi Komii siya tɨkɨ nuɨn Ebraham siir bɨri nɨkɨu ɨuguskikɨn. Nɨɨngaka. Siya hindɨra nɨkɨumauu aekɨn siir nu tɨpmwo rani, siya haɨmiisɨma bɨri nɨkɨumauugɨn. Tɨkɨ nuɨn ɨni nɨɨngar mɨ owɨn. Adi Komii siya yɨmbingi siirɨn, mhoɨiya kara tɨkɨ nuɨn wɨ kɨriir nɨkɨumauu ɨuguskii. Kɨriir yɨnisɨsɨmɨm sɨmiir wara nɨnkɨn ɨkɨumauugi tɨkɨ nuɨn. Ta ɨiya Adi Komii siya nɨmbingiya, Ebraham siya yɨnisɨm karamaeya nwokɨn.

6 Adi Komii siya hɨnɨɨna boɨnkɨn, kɨriir yɨnisɨsɨmɨm wɨ ɨkɨ om whɨrni nuɨn kɨmiir kingiin nwo karam nwowɨn wɨ siir nwoami. Ebraham kɨriir yɨnisɨsɨmɨm wɨ kam nhɨrɨm sɨmiir mɨi mɨrii. Sɨma wɨ mɨi nɨɨngar mɨrii, wɨ umɨrkak nwo rani, sɨmiirɨn. Mɨ kamɨm sɨmiir kɨgrɨraowi sɨma sɨmiirɨn wɨ siyɨu mɨiyɨknan tɨr tani. Sɨma mɨriiyokiyokɨiyɨm bɨewiyɨm kamaɨrɨm kamnwɨr (400).

7 Mɨ mhoɨiya tɨ kamɨm mɨi sɨmiir kɨgrɨrao mɨriiyɨm sɨmiirɨn wɨ hɨk hauugi. Łiya kara hɨk sɨmiir hauuwi mɨ kɨriir yɨnisɨsɨmɨm wɨ tɨ om ɨiir haiburgigi. Mɨ sɨma wɨ kariir mɨi aiir namɨriini mɨ wɨ kariir inɨg ɨiir hainani nu Isrel hɨrɨn. Adi Komii siya hɨnɨɨna boɨnkɨn.

8 Mɨ Adi Komii siya Ebraham siir nɨisiimauuɨn,

siyiuin miois kitiyin, yio Adi Komii siya nimbingi ieya. Mi iiya kima ti siyiuin miois kitiyin siir kigiyim mi kima pa ninokninkinki, kimairgim Adi Komii siir kamim. Mi iiya Aisak siir naokaina Ebraham siir yinisimin mi ii iriiyar kwoimim namkiyim mi siya siir miosa ina kitiyopnir haiya. Mi mhoiiya Aisak siya Jekop siir ad ywo. Mi Jekop siya ini kam iuur nwiso ini simiir ad ywowin. Mi yim sima ini ti hiriinan siyiu kaimwowin miois kitiyin ini siirar swoki tirim.

9 Mi ti Josep siir nomiiyau iuur nwirim sima io siir ywo. Mi siirin sima iyopmauugi kam nhirkim sainam. Mi sima siirin wara yinkin ikiunam nu Isiba hiriirin. Mi iiya siya nu Isib hir nwowa mi Adi Komii krimiir Wanin siya ini saikar ywowin.

10 Mi hikpai hikpaiyim Josep siir nimbiyamim mi siirin Adi Komii siyar whinwokin. Mi ti hikpai hikpaiyim siir biri niyopakaiyiugim. Niingaka. Mi Adi Komii siya hauu haiginiu, kwoin miiyikin Pero siir, nu Isib simiir inkam komiiyin simiir nu kigriraowiyin siirin. Mi siya Josep siirin ini wadieyar kigriraowin. Siya bidi yinokninkinin Josep siya ninokninkin wadiekakin. Mi Pero siya siir asi nokmwin okwokin, biiyan inkam komii nu Isib simiir nuin siir inkam komii nwowim. Mi inkamim mi digworaekwowim siir omaka nwo ikim, siya simiir biiyan inkam komii wara ywowin.

11 Mi nu Isiban iikamim mi nu Kenanan iikam ikim, sima ini nae karamaeyar ywokiyim. Mi sima mhii komii ina yaowa mi krimiir brougae wanwiyaeyim naeisim bi swoki inkiuguna haimiminkim. Niingaki, niingaka.

12 Mɨ Jekopɨn Josepni adɨn siyar wakaeki naeyɨm ɨni nu Isib hɨr nwowɨm. Mɨ siya siir yɨnisɨm yɨnkamiyɨnɨm krɨmiir wanwiyaeyɨm sɨmiir yɨkropki nae ɨmiir ninɨ hainakiyam.
13 Mɨ mhoɨiya kwɨsaka sɨma ɨna swokɨ amɨm. Mɨ Josep siya ha namɨn mɨ siya ɨna inɨ boɨnɨuwɨn siir yaowae ɨmiir, kɨma bɨdi yɨnoknɨnkɨnɨm kariirɨn? Kɨmiir nomousɨmɨn, karaɨrgɨn. Mɨ Pero siya ɨni wara kɨgnɨnoknɨnkɨniyɨn Josep siir yaowae ɨmiirɨn.
14 Mɨ Josep siya boɨnki sɨmiir, wara krɨmiir ad wai biyɨeyɨn Jekop siirɨn wara wɨkɨunani nu Isiba tɨriir wɨt. Mɨ siir pɨugana sɨma wara wɨnkɨn ɨt. Mɨ tɨ iikamɨm sɨma ɨrɨparɨn kamnwoɨm ɨuur ɨriiyara yɨmbiyam.
15 Mɨ Jekop siya nu Isiba hɨriir asi namkɨn. Siya wɨ waibiyɨe hɨrar nwowɨm. Mɨ wɨ hɨrar nwokɨ aowɨm. Mɨ krɨmiir brougae wanwiyaeyɨm mɨ Jekop siir yɨnisɨsɨm ɨkɨm sɨma ɨni hɨrɨrar mɨ aowɨm.
16 Mɨ sɨmiir pɨuɨs nɨinga ɨni sɨmiir yɨnisɨsɨmɨm sɨma swokɨ hainamɨm Ebraham siya saɨnɨn nuɨn siirɨm siir haɨngikaiyam. Tɨkɨ nu Sekemɨn, Ebrahamkɨn saɨngɨn. Hemoni yɨnisɨsɨmɨm sɨmiir nugɨn.
17 Bɨiyarɨn Adi Komii siya Ebraham siir boɨnkɨn, ɨiya tɨ bɨewi kamaɨr kamnwɨrɨm (400) dɨg nwokiyɨm mɨ siir pɨugana nu Isib hɨr haiburgik mɨ sɨma ɨna yamɨm. Mɨ tɨkɨ sɨmiir iikamɨm ɨni hoɨmgakar ywokiyɨm.
18 Mɨ inkam komiiyɨn nu Isib hɨr kɨgrɨraowɨn, siya bɨdi yaowɨn. Mɨ inkam komii nwɨrɨn ɨna swokɨ okiyɨn. Mɨ siya Josep siir mɨi kɨbi aiir bɨ nɨoknɨnkɨnkɨn, siya whaowaeya nwokɨn.
19 Mɨ siya sɨmiirɨn mɨi prasae bɨ hauugɨn.

Niingaka. Mi siya simiirin ina yipimpar miimiiyim. Mi mii komii komiiyim ina mi hauuin mi simiir yinisisimim hindara asi priiyitkikininisugim. Mi sima, simiir nimiiyaeni siyiuam whaowae mi sima asi naokaonamkim.

20 Mi taka iiya Moses siir apua siir naokainakiya mi saeya siir adni omaka hir haigiprakaiyim bwanim whwoim. Mi saeya siirin mwii ina yapimuaeya. Ti yinisimin yinisim kibikin.

21 Mi Moses siir ad yopiiyo sowawaiyin siirin hipiuin siir kikaiyiugo. Mi sowawaiyin ina hainamin siirin mi sowa kimidiniya aumiinau hir ini kikaiyiugig. Mi iiya siya aumii aowa hir nwokaiya mi Pero siir yinisim kopaka saeya siir kigin mi ini saeya hai namin siirin. Mi siirin ini saeya yimiiyaeyin. Mi siya ini saiir yinisimnana ywowin, ti yinisimin.

22 Iiya siya Pero siir omaka hir nwowin mi siya ina mwriiraraokiyin. Mi nu Isib hiran inkamim sima yowomwarkai haiginiu nu Isib hiran diminpai diminpaiyim siirin. Mi Moses siir kwoinin iki nu Isib simiir digworaekwo whiekakim simiir asi ninomokninkin digim. Siya inkam biyie rani, inkam wadie ieyairgin. Mi yaiyim siya boiniyim, siya biri kiyikrikiu boinikin. Niingaka.

23 Mi iiya Moses siir biewiyim kam nwisa namwoiuim mi siir kwoinin ina yaingwokiyin an wi iki kariir isidin Isrel hiran iikamim wi simiir nini kignaki.

24 Mi Moses siya ha napnamin mi siyar yapkigam nu Isiban inkam nwirin, Moses siir oman inkam nwirin siir nonkwobumbuninkini.

Mɨ Moses siya siir oman inkamɨn siir whɨnɨntɨoɨn mɨ tɨ inkamɨn ɨni siya tɨoaokiyɨn.

25 Mɨ Moses siya hɨnɨɨna naɨngwokɨn kariir oman iikamɨm sɨma ɨna nɨnokɨnkɨnɨm Adi Komii siya ta mɨiya kariir nɨmbingiya. Siya mɨnam nɨmbingikɨn. Isrelan iikamɨm sɨmiir whɨnɨdamkiyɨm nu Isib tɨr nwowisi. Mɨ Isrelan iikamɨm sɨma hɨnɨɨn bɨri naɨngwokɨm. Nɨɨngaka.

26 Mɨ ɨigwɨr nugakɨn, Moses siya ɨna yapamyakwokɨn. Mɨ siya kɨgam, inkam nwɨso Isrel hɨrankɨnaro sowa yaii nɨnii. Mɨ siya tɨ inkam nwɨso sowiir yaii aiir yɨbɨrmiigi. Mɨ siya sowiir boɨn, kowa om whɨruwaniaraɨrgo mɨ kowa kowa yaii dimusi nɨnii?

27 Mɨ tɨ inkam nwɨrɨn yaii bɨi nɨniiyɨn, siya yɨriyɨu boɨnki, Moses siir yaiya saiir mɨ siirɨn ɨna iyop ɨsɨskiyɨn. Mɨ siya boɨn, nhɨnga boɨnkɨn, kɨra krɨmiir yaowae komii nwowɨn mɨ krɨmiir mɨi hɨd mɨriiyam?

28 Mɨ tari kɨra kariirɨn ii kɨra nikɨ ɨsomaokiyɨn nu Isib hɨran inkamɨn siir hɨriinanam swokɨ boɨni? Mɨ kariirɨn pɨ hɨriinan swokɨ ɨsomaokiyɨm, aniya?

29 Mɨ ɨiya Moses siya tɨkɨ inkamɨn siir yaiya saiir wakaekiyɨn mɨ siya ɨna yɨdamkiyɨn, ɨni Midian sɨmiir nuɨn ɨni siir yamwoɨuɨn siya. Mɨ mhoɨiya siya wig nokwonaɨn mɨ siya yɨnisɨm yɨnkamiyɨno nwɨsa iyɨonɨnkɨn.

30 Mɨ bɨewi kam nwɨso dɨg nwokiyɨm ɨiya siya tɨ nu siiyɨn apa nɨɨnga siir nwowa. Mɨ ɨigwɨra Adi Komii siir paekwosɨmɨn ha nɨtɨn siirɨm mɨ siya paeya paekɨkopɨm sɨm nɨmbiyama saiir yainau hɨr yɨmbiyam, mhɨu Sainai kingiin hɨr. Ta maeyau nu siiyɨn apa nɨɨnga saiir hɨr.

31 Mɨ Moses siya kɨgiyɨn mɨ siya ɨni hindara
yanaakiyɨn. Mɨ siya ha naprɨraoamɨn kingiin
kɨgam mɨ ɨni siya wakaeki, Bɨiyan Inkam Komii siir
yaiya boɨnkiya,
32 kɨmiir brougae wanwiyaeyɨm sɨmiir Adi
Komiiyɨn kara Ebraham, Aisak mɨ Jekop kɨmiir
wanwiyaeyɨm sɨmiir Adi Komii waraɨrgɨn. Mɨ
Moses siir pɨua ɨni nopnopar kɨnkiya. Mɨ siya tɨ
paekɨkopɨm sɨmiir kaowɨn mɨ siya ɨna yɨdidɨn.
33 Mɨ Bɨiyan Inkam Komii siya siir boɨnki, warɨ
kɨriir ɨiga souwa dɨski. Warɨ nuɨn kɨra nokwowɨn
nu kɨbikɨ kɨbi ɨeyaɨrgɨn, bɨmbɨuwi rani.
34 Kara bɨdi kɨgɨn, tɨ dimɨn biyɨeyɨm sɨma tɨr
haigɨnɨuwɨm kariir iikamɨm nu Isib hɨr nwowɨm
sɨmiirɨn. Kara bɨdi kɨgɨn, sɨmiir noua. Kara
hɨriinanam nɨtkɨn, sɨmiir whɨndirɨraeraram mɨ
sɨmiir hɨka saiir nɨinakiyɨm. Mɨ kɨriirɨn wɨ kara
nɨkropki nu Isiba hɨriir namɨm. Mɨ sɨmiirɨn wɨ kɨra
ninɨ kɨgrɨraowɨuwɨm.
35 Bɨiya Moses siir oman iikamɨm sɨma siir
boɨnki, nhɨnga boɨnkɨn kɨriirɨn, krɨmiir yaowae
komii nwowɨn mɨ krɨmiir mɨ hɨdɨn? Adi Komii
siya nɨkropkikɨn tɨ inkamɨn Isrel sɨmiir yaowae
komii nwowɨm. Mɨ sɨma wɨ nu Isib hɨr nwokɨ
haiburgigɨm mɨ sɨma wa nwokɨ amɨm. Adi Komii
siir paekwosɨmɨn tɨ paekɨkopɨm paekɨ nɨugiyɨm
Moses siirɨm nɨtkɨn siir nauɨnɨ kɨrɨe haigɨnɨuniyɨm.
Mɨ Adi Komii siya boɨnkiya yaiya, siya sɨmiirɨm
namɨm, sɨmiir whɨndirɨraerar haigɨnɨuwam mɨ
siya hɨriinanam nɨtkɨn.
36 Mɨ Moses siya nu Midian hɨr haiburgigɨn mɨ
siya sɨmiirɨn nu Isib hɨrankar inɨ ɨkɨunanaki mɨ
sɨma ɨna yamɨgusamɨm. Mɨ siya nu Isib sɨmiir

nuin dimin kirie komii komii whiekakim haini tirbumbugik mi simiir nuin ini biyieya ywokiyin. Mi mii kwira siya miriiya op paridnana sae, siya kimprinaidama mi biewi kam nwiso siya nwowim ti nu siiyin apan siir mi mii komii komii nhirim ini hirar yimbiyamim.

37 Biiyarin ti inkamin Moses nikiuwiyin siya Isrel hiran iikamim simiir boinkin, krimiir inkam nwirin wi Adi Komii siya nokmwin okwowi profet inkam nwowam. Mi siya wi kaoprigi okwowan inkam nwowi, kariir hiriinan.

38 Mi Moses siya Isrel simiir isidin simakar nwowin, krimiir brougae wanwiyaeyim nu siiyin apa niingan siir mi Adi Komii siir paekwosimin siya Moses siirimin mhiu Sainai hiriir yam, siir yaiya iinokiinok nwoyokiyokiiiya saiirin hir ini boinmimauugig iikam whiekakim krimiir boinmimauuam. Mi ta yaiya Moses siya nini hauuniya krimiir, saeya kiriekaka, kwoin miiyikin omwai waiyayokiyokiiiyin iinokiinok krimiir hauu haiginiuwam.

39 Mi krimiir wanwiyaeyim sima Moses siir yaiya saiir biri wakaekim. Mi sima Moses siir yaiya ini digiumii haigingikim. Simiir kwoinim ini nu Isib siirimar swoki aingwo hisraenamim omin biiya sima nwo iiiram.

40 Mi Isrelan iikamim sima Eron siir boinki, kira tidiyiu min ti ikrimtio iupimpit krima kuuwam mi sima wi krimiir adi komiinan nwoki owim. Mi krima wi simiir yai imiir niki wakaeyoknam. Mi tiki inkamin Moses nikiuwiyin krimiir niki ikiunaniyin nu Isib hirankin siya mhiua hiriir namin mi siya biri swoki itkin. Niingaka. Krima

biri ninokninkinkim diminin siir tirin.
41 Mi taka iiya bulmakau yin irin aeyini sima
nonkwokwokikin. Mi sima wraisu ira yisom siir
nimiiyaeyam. Mi sima minsi hauugikim, wi simiir
pi nonkwowisi. Mi iiya sima ti dimin iiir kigim
mi ini ogmwomir karamaeyar ywokiyim. Mi sima
yaewou nae komiiya ina ikwo aekiyim.
42 Mi Adi Komii siya digiumii simiirin whisarii
biri haimriiyiugin. Mi siya simiirin ini hindara
kigninkin diriraerarkiyin. Mi bie bwan nauunim
ini simiir adi komiinan ywowim. Biiki biiyin pro-
fet kamim simiir yaiya hiniina win boinkikim,

kima ti Isrelan iikamim iiya kima nu siiyin apa
hir nwowa ti biewi kamnwiso mi ti wraisuin
nhinir nisom hauugikin? Mi kima kariirim
bidi yaingwowim, aniya?

43 Niingaka. Kima ti wraisuin Adi Komii niksisae
Molok siir nisom hauugikin. Mi ta kimiir wraisu
is omaka kima haiyapyokyokaiya ti nu siiyin apa
siir, ti biewi kamnwiso kima minam hainamkim
Molok kimiir adi komii niksisaeyin siir inig iiir
hainanam. Mi kima ti nauunin Refan nikiuwiyin
siya kimiir adi komii niksisaenan nwokin mi kima
ini siir inig iiirar mi hainanim. Mi ti tidyiuin
kimar nikrimtio diriraerarim, kima simiir inig
imiir hainankim. Mi kima hiriinan tiri mi kimiirin
wi kara nhinikriropki, nu Babilon hiriir. Mi kima
wi simiir aowa mirii kaeyami.

44 Adi Komii siir yaimwowim saiir yimbiyam.
Mi Adi Komii siya minam niisiimauugin, sima
wa nwoki aingwowim, Adi Komii siya ini
krimaka nwowin. Mi Adi Komii siya yiisiimauu
Moses siirin, ta omaka wraisu isa saiirin.

Biiya iiya krimiir brougae wanwiyaeyim nu siiyin apa siir nwowim, sima omaka wraisu isa saiir yapninopkainam Adi Komii siir inig iiir hainanam. Moses siya ini hiriinana swoki miriiyin.

45 Siya krimiir brougaeyim sima nu siiyin apa siir hiriir namim mi ta omaka wraisu isa saiirin warar yinkin hainam. Mi sima ini simiir inkam komiiyin Josua, saikar yitim. Mi iikamim ti nu iiir nwowim, simiirin Adi Komii siya nikrirop nhingiyim mi sima ina yidamkiyim. Mi ti nuin krimiir brougaeyim simiir inigar nwoyokiyokiiyin mi ini Devid siyar yimbiniyin.

46 Mi Adi Komii siya ini Devid siirimar yaingwokwonanaeyin. Mi Devid siya Adi Komii siir srigi mi kara omaka ira ti mirii, kiriir inig iiir hainanam, kira ti Jekopni Adi Komiiyin mi kira wi saiir nwoki owim, aniya? Siya ina boinkiyin. Niingaka.

47 Mi Devidni yinisimin Solomonin Adi Komii siir omaka siya bidi miriigika.

48 Mi Adi Komii krimiir Wanin siya ninomor kou hirankin, siya taka omaka inkamkin nonkwo miriiya saiir biri nwowikin. Niingaka. Bidi bidinanarin profet inkamin siya ta yaiya hiniina win boinkikin,

49 Adi Komii siya boinki,

ninomora ini kariir ipiinan ywowa kara nidwowika. Mi tiki nuin kariir iiga siir nokwowikin. Kima wi paka hiniin omaka sae mirii, kariiramin. Kara wi piki omin si nidwosiisnaki.

50 Mɨ kariir ɨɨna tɨkɨ digworaekwowɨm sɨmiir bɨri
nonkwo dirɨraerarkɨm, aniya? Nɨɨngaka. Kara
nonkwokwokɨm tɨkɨ digworaekwo whɨekakɨm.
Adi Komii siya boɨnkiyɨm, profet kamɨm sɨma
wɨnkiyɨm.
51 Stiven siir yaiya tasa nikɨ ama. Kɨma tɨkɨ
kamɨm nantamyɨryɨriyɨm kɨmiir wɨɨna panɨɨna
wakaei. Mɨ kɨma ɨnokɨɨnokɨn Adi Komii siir
naeyɨuɨn siir yai panɨɨnsi wakaei. Mɨ kɨma
ɨni kɨmiir brougae wanwiyaeyɨm sɨmiir siyɨu
biyɨe bɨiya sɨma tɨrkaiyɨuwɨm mɨ kɨma ɨni sɨmiir
hɨriinanar swokɨ tɨrɨm.
52 Kɨmiir brougae wanwiyaeyɨm hɨk prasae bɨri
hauugɨm profet kamɨm sɨmiirɨn. Mɨ sɨmiir nwɨrkɨn
nɨɨnga bɨri nwokɨn, hɨk hai karamae. Mɨ pro-
fet kamɨm sɨma boɨna hɨnɨɨn, tɨ inkam wadɨekɨ
wadɨeyɨn wɨ sɨpi nɨti. Mɨ kɨma tɨ profet kamɨm
sɨmiirɨn ɨna yɨsomsom aokiyɨm. Mɨ mhoɨiya siya
ha nɨtɨn mɨ siirɨn ɨni warar yɨnkɨn ɨsomaokiyɨn.
53 Mɨ Stiven siir yaiya tasa nikɨ amyokiyokɨiya.
Adi Komii siir siyɨu komiiyɨn siir paekwosɨmɨn
siir boɨnmauugiyɨn mɨ siir paekwosɨmɨn kɨmɨdina
Moses siir kwaboɨnmauu mɨ Mosesɨn kɨmiir swokɨ
kwaboɨnmauu mɨ kɨma tɨ siyɨu ɨiir bɨ sɨbgu apkɨn.
Nɨɨngaka. Ɨriig.

Sɨma Stiven siir kaiyɨmɨk aoki siiyani

54 Mɨ sɨma bɨdi wakaeyɨm yai whɨekakɨm
Stiven siya boɨn hɨuriyɨugiyɨm mɨ sɨmiir kwoɨnɨm
ɨni haugɨhauga whwiyɨekiyɨm mɨ bigɨm ɨni
kɨkiyɨkɨkiyɨkar kɨnkiyɨm.
55 Mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn ɨni Stiven siirarar
yanɨnkɨnɨuniyɨn. Mɨ siir nhwoɨn nɨnomor koua
hɨriir ninansiina kaokiyɨn mɨ ɨni siyar kɨgiyɨn

dimin komiiyin paenan niudkwakwakiyin, yio Adi Komii siyairgin. Mi siyar mi kigi Jisis siya Adi Komii siir iina iniiga saiir kingiina naka kinamasu okwowi.
56 Mi Stiven siya boinki simiir, wakae! Kara bidi kigiyin ninomora piigigiya. Mi kara inkamin nwira kig ninomor kou hirin, siya ini Adi Komii siir iina iniiga saiir kingiina yaka kinamasu okwowin.
57 Mi sima biri wakaeyokim mi sima yai ina nhinki boinainamim. Mi sima whiekakarin, ini siiraramar yinoopnamim.
58 Mi sima siirin ti om komiiyin siir idwowiiya hiriir kiyitnimnirnaniyam. Mi sima siiya komii komiiyim ha haiyim, ina kaiyimikim siir. Mi kamim biiya yai siir niki boin hiuriyiuim, simiir yiuis nhirim ina yisitkikinkiyim. Mi inkam nwirin Sol nikiuwiyin siir igmiiga hir haigingig mi sima siiya ina kaiyimikim siirin.
59 Mi iiya sima siiyani Stiven siir kaiyimikim mi siya ina kauwankii boinkiyin, Biiyan Inkam Komiiyin siiram. Mi siya ina boinkiyin, Biiyan Inkam Komii, Jisis, kira kariir paekwosimin siir haigi.
60 Mi Stiven siya ogmwo ha hiugiyin mi siya ina kauwok boinkiyin, Biiyan Inkam Komii, kira wi yamdi simiir kipi swoki onkwobu, ta sima kariir tirkiya saiirsi. Niingaka. Mi kira simiir dimin biyieyim simiir diinak itkiigiigi. Mi siya ti yaiyim simiir boin digiyin mi siya ina kwaonamin. Iriig.

8

1 Sol siir kwoinin ini mairgimairga ywokiyin, sima Stiven siir nisomaokiyin.

Sol siya kamim Adi Komii siir yaiya saiir boinmimauuwiyim simiirin siya nisomsom aokaokim.

Mi taka iiya iikam whiekakim sima Adi Komii siir isidin om komii Jerusalem hir nwowin, siir diriraerar bumbuninkin haiginiugim. Mi sima om komii Jerusalem hir asi haiburgigim. Mi sima ina yinoopkiyim ti omim ti nu whiso sowiir nwowo, simiir. Nu Judia mi nu Sameria. Mi ini hiriir yamim. Mi aposel kamim sima om komii Jerusalem hirin wara biri haiburgigim, simaka. Niingaka.

2 Mi kam nhirim Adi Komii siiram naingwo tibmii kiiniyim, sima youu haingikaiwak, Stiven siirin. Sima nou prasae biri nougim.

3 Mi ti inkamin, Sol nikiuwiyin, siya siyiu whiruwa biri tirkin Jisis siir isid iiirin. Mi omaka omakaim siya tionhintaraoami. Mi simiirin pi hirankar kiyit kigiiki. Mipi omaka sima hiugripkiikikaiiya pi saiir kiyitnoudnankaigi simiirin. Friig.

Sima yai win kibieya saiirin nu Sameria hir boinmimauugim.

4 Mi iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiiyim, sima ini omom omomim simiir yinoopamim. Mi sima ini Jisis siir yai kibiya ini tiki omom simiir yap boinmimauuamim.

5 Mi Filip siya nu komii whirin Sameria siir hiriir yapiinam. Mi siya inkamin Adi Komii siya nimbinin Kraist, siya siir yai imiir boinmimauuamkin.

6 Mɨ iikam whɨekakɨm sɨma ɨni ta Filip siir yaiya,
saiiramar maugiyɨm. Mɨ sɨma kɨgi, dimɨn kɨrɨe
komii komiiyɨm siya dirɨraerarɨm.
7 Mɨ iikam whɨekakɨm tɨ om ɨiir nwowɨm uridyɨu
bibiyɨe saiirara, bɨdi yɨnkɨnɨukikaiyɨm. Mɨ tɨkɨ
uridyɨu bibiyɨeyɨm, Filip siya nɨnɨmnɨskiigiyɨm
sɨma ɨna nhɨnki kaunamɨm. Mɨ iikam whɨekakɨm
ɨiga ɨin nɨnsɨmsɨrɨunakiyamɨm, sɨmiirɨn Filip siyar
yɨnɨmnɨskii dɨgi.
8 Tɨkɨ iikamɨm nu Sameria hɨranɨm, sɨma ɨni
maɨrgɨmaɨrga ywokaeyamɨm.

9 Mɨ tɨ nu komii Sameria hɨrɨn, inkam nwɨrɨn
hɨr nwowɨn, siir inɨgɨn Saimonkɨn siya nop nao
kɨrɨekɨn. Mɨ iikam whɨekakɨm siir kɨgiyɨm tɨ
dimɨnɨn siya tɨrɨn mɨ sɨma ɨni hindara yanaakiyɨm.
Mɨ siya sɨmiir boɨn, adi yaowaeyɨn karaɨrgɨn.
10 Mɨ iikam whɨekakɨm tɨ omɨn siir hɨranɨm
mɨ iikam nhɨrɨm inɨgakɨm mɨ nhɨrɨm inɨg kara-
mae ɨkɨm mɨ sɨma ɨni Saimon siir yaiya saiirar
wakaeyɨm. Mɨ sɨma boɨn, warɨ inkamɨn kɨrɨekakɨn
Adi Komii siya hauugɨn siirɨn kɨrɨe.
11 Saimon siya dirɨraerarɨm sɨma bɨdi bɨdinana
kɨgnanaekɨm, ta nopa siya nanaowiya. Mɨ sɨma
tɨkɨ iikamɨm Saimon siir yaiya saiir asi wakaeyok-
nakɨm.
12 Mɨ Filip siya ta yai wɨn kɨbiya ɨni saiir
boɨnmɨmauuwɨn iikamɨm tɨ omɨn siir hɨranɨm
sɨmiir. Siya mɨnam boɨnmɨmauugɨn, ɨiya Bɨiyan
Inkam Komiiyɨn siya iikamɨm sɨmiir kɨgrɨraowi mɨ
Jisɨs Krais siir inɨgɨn siir wara yɨnkɨn boɨnmauu
sɨmiirɨn. Mɨ sɨma ɨni ta yaiya siya boɨna, ɨni saiirɨm
yaɨngwo tɨbmiikiyɨm mɨ siya iikam ɨmiirɨn op ɨna
baptais haigɨnɨuswowɨm.

13 Mɨ tɨ inkamɨn Saimon nɨkɨuwiyɨn siya ta yai aiir wakaeyɨn mɨ siya ɨna yaɨngwo tɨmiigiyɨn. Mɨ Saimon siya ɨni saɨkar ywowɨn. Mɨ tɨ dimɨn kɨrɨe komii komiiyɨm siya sɨmiir kɨgɨn Filip siya dirɨraerarɨm. Mɨ siya ɨni kakakar ywokiyɨn.

14 Mɨ aposel kamɨm om komii Jerusalem hɨr nwowɨm, sɨma wakaewɨn, nu komii Sameria hɨran iikamɨm sɨma bɨdi wakaeyoknaɨm Adi Komii siir yai aiirɨm. Mɨ sɨma ɨna yɨkropkiyɨm Pita Jon sowiirɨn, sowa kɨgnakiyam.

15 Mɨ sowa om komii Jerusalem hɨr haiburgiko mɨ sowa ha napdinamo mɨ nu komii Sameria hɨriir yapnɨmbɨiyam. Mɨ sowa nhwo iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmiiram ha ninɨ kwɨsɨuwo mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn sɨmiira yanɨnkɨnɨuɨuɨn.

16 Sowa bɨdi yɨnoknɨnkɨno, bɨiya sɨma whɨsariiya baptaiskɨm Jisɨs Bɨiyan Inkam Komiiyɨn siir inɨgɨ ɨiirɨn. Sɨma Adi Komii siir naeyɨuɨn siir bɨri nikɨ haigɨn nɨɨngar nikɨ okɨm.

17 Mɨ Pita, Jon sowiir ɨɨnao sɨmiir mwo ɨmiir ha nonkwowɨm mɨ sowa ɨna boɨnkiyo, Adi Komii, kɨriir naeyɨuɨn sɨmiir wanɨnkɨnɨuni.

18 Mɨ Saimon siya kɨgi, aposel inkam nwɨso sowa iikamɨm sɨmiir mwowɨm sɨmiir nonkwokiyɨm. Mɨ ɨni siyar kɨgi, naeyɨuɨn sɨmiir nanɨnkɨnɨuɨuɨn. Mɨ siya umɨr asi ninɨ hainakikɨn sowiir saɨnam. Mɨ siya ɨna boɨnkiyɨn,

19 mɨ kowa warɨ kɨrɨeya kariir warar mɨ hauugi. Mɨ kariir ɨɨna inkam nwɨrni mwo mɨ onkwowi mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn wɨ nwɨrni mɨ anɨnkɨnɨuɨuwɨm.

20 Mɨ Pita siya boɨn Saimon siir, dimɨnɨn Adi Komii siya prɨihauugiyɨn kɨra ha naɨngwowi pɨ

umir aka sainim, aniya? Niingaka. Wari kiriir umirim wi kinakar ninkin kiguguki.
21 Kira taka kirie aiir haiyim, wi dig nwo rani.
Minsika, kiriir kwoinin Adi Komii siir naeyiuin
saika miiyik nwo rani. Niingaki, niingaka. Ini
biyieki biyie ywokiyin.
22 Kiriir kwoinin ti kisina haigi, kira Adi Komii
siiram ti sriinanae kiriir dimin biyieyim igbid
kamiyau simiir haiyoprimdimiigiyim kiriir
mhii kwoinnau nwokaiyim mi kira wi wadieyar
nwoki owim. Mi Adi Komii siya wi saiir saiira
naingwokwonanae rani.
23 Pita siir yaiya tasa niki amyokiyokiiya. Kara
bidi kigin kiriir mhii kwoinim whwokwoka bi
nwowikim. Mi kira siyiu miiyikin siiram paniinsi
yaingwosi.
24 Saimon siya ina boinkiyin, kowa Adi Komii
siirim ti sriinanae kariir dimin biyieyim simiir
niinak itkiigiigiyim ti dimin biyieyim kariir
kwoinau tir nwokaiyim. Mi kariirin wi sima
nonkwoniinwomwiirninkinisi.
25 Iiya Pita, Jon sowa swoki haiyiuk apnama om
komii Jerusalem hiriir mi sowa Adi Komii siir
yai win kibiyim ini ti iikamim ti omi sisimim
nu Sameria hir nwowim, ini simiir swoki
apboinmamauuamo. Iriig.

Filip siya Adi Komii siir yaiya nu Itiopia hiran inkamin siir boinmimauugin

26 Adi Komii siir paekwosim nwirin Filip siir
boinki, kira om komii Jerusalem siir ti haiburgik
mipi ti siyiu komiiyin Gasa namiyin pi siir hiriir

dapniyam. Mɨ kɨra pɨ tɨ siyɨu siiyɨn nu apa nɨingan siir dam.
27 Mɨ Filip siya ha napiinamɨn tɨ siyɨu ɨiir mɨ siya nu Itiopiyan inkamɨn om komii Jerusalem hɨr ninɨ hainangikyakwokɨn Adi Komii siir inɨg ɨiir mɨ siya siirɨn siyɨu hɨr yapɨduna, tɨ nu Itiopiyan inkamɨn. Mɨ siya tɨ inkamɨn sɨmiir wig komiiya nu Itiopiya hɨr kɨgrɨraowiya, saiir umɨr digworaekwowɨm sɨmiir bɨiyan inkamkɨn, tɨ inkamɨn. Mɨ ta wiga saiir inɨgɨn Kandesika.
28 Mɨ tɨkɨ inkamɨn ɨna swokɨ amɨm, siir oma hɨriir. Mɨ siya karisa saiir ii ɨdwokainam. Mɨ hos ɨso sowar kiwowotnam, ta karisa. Mɨ siya yokwo kwɨra bɨiya profet Aisaia siya wɨngiga, saiir nɨdwokai mwaɨnamkɨn.
29 Mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn siya boɨnki Filip siir, kɨra pɨ ta karisa pɨ saiir pɨda dapam.
30 Filip siya ha niwɨtnamɨn kingiin hɨriir mɨ siya yap wakaeyam, tɨkɨ inkamɨn ta yokwowa bɨiya profet Aisaiakɨ si wɨngiga siya saiir nɨdwokai mwaɨnnami. Filip siya siir boɨnki, kɨriir kwoɨnɨn ta yokwowa kɨra mwaɨna saiir bɨdi yɨnoknɨnkɨnkiyɨn, aniya?
31 Mɨ tɨkɨ inkamɨn siya ɨna wakae boɨnkiyɨn, Filip siir yaiya saiirɨn. Inkam nwɨrkɨn kariir boɨnmɨmauu karamae nwowi, kanakana wɨ panɨɨna nɨnoknɨnkɨni. Nɨingaka. Tɨkɨ inkamɨn siya boɨnki, kɨra wiinaini, Adi Komii siir yaiyɨm kariir winɨ boɨnmɨmauuni.
32 Ta yaiya siya mwaɨnama saeya hɨnɨinga.

Ɨni sibsib yɨnisɨmnan ywowɨn, sɨma siirɨn ha haimɨm mɨ ɨna yɨsom aowɨn. Mɨ siya yaimɨn dimɨn bɨri nomboboɨnamkɨn, siya ɨni sib-

sibnan ywowɨn. Sɨma, sɨmiir kan ɨmiir kɨnkrɨmkrɨp haiiyɨm mɨ sɨma bɨri kauwigɨm. Niingaka.

33 Mɨ sɨma siir yɨgbumbu haigɨnɨu. Mɨ sɨma siirɨn yai mɨiyɨknan bɨri boɨnkɨm. Mɨ siirɨn sɨmar swokɨ ɨsom aoki. Siir ɨiya tɨ nu ɨiir nwowa ɨni dɨg ywokiya. Mɨ siir ɨgsopa bɨ nok-wokairiinanaowidgɨn. Mɨ siir niwiiyɨn wɨ nhɨnga boɨnmɨmauuwi siir iikam ɨmiirɨn. Niingaka.

34 Tɨkɨ inkamɨn nu Itiopianɨn, siya yokwowa ha mwaɨn dɨgiyɨn mɨ siya Filip siir boɨnki, kara kɨriir srɨii, tɨkɨ inkamɨn profet, siya ta yokwowa nhɨniiram wɨnkika? Mɨ siya, siyamar wɨnaka, iyɨe? Mɨ tari inkam nwɨram nasi wɨnkika?

35 Mɨ Filip siya siir yai ɨmiir wakae dɨgiyɨn mɨ siya ɨna kwaboɨnmamauuɨn tɨ yaiyɨm siir. Siya ɨna boɨnɨn, siya ta yai wɨn kɨbiya yokwoni Jisɨs siirɨm wɨnkika.

36 Mɨ sowa ha namwo tɨ siyɨu ɨiir mɨ sowa whɨiisɨm kwɨra saiir yɨmbɨiyam. Mɨ tɨkɨ inkamɨn siya Filip siir boɨnki, kɨra Kɨgi! Tasi opa kwomaiya, kara op baptaisam tɨri. Mɨ dimɨn whɨrkɨ, kariir siyɨuɨn op baptaisiyɨn siir bɨri haigɨnɨkougɨn?

37 Mɨ Filip siya swokɨ boɨnki, kɨriir kwoɨnɨn naɨngwo tɨbmiikɨɨnkɨswo mɨ kɨra wa pɨ tɨbɨn. Mɨ tɨkɨ inkamɨn siya ɨna swokɨ wakae boɨnkiyɨn, kariir kwoɨnɨn ɨna naɨngwo tɨbmiigiyɨn Jisɨs siirɨmɨn, Adi Komii siir yɨnisɨmɨn.

38 Mɨ tɨ nu Itiopiya hɨran inkamɨn siya boɨn, kariir karisa pɨ tɨr kugiki. Mɨ Filip sowa tɨ inkamɨn nu Itiopiyanɨn sowa ɨna yapnatmaimainaniyamwo. Mɨ Filip siya siirɨn ɨna baptais haigɨnɨuɨn.

39 Mɨ sowa opa saiir haiburgikwo mɨ sowa ɨna yapnaidamwo. Mɨ bɨri kɨmɨmɨnkikɨn Adi Komii siir naeyɨuɨn, ɨni Filip siirar yɨkɨunamɨn. Mɨ tɨkɨ inkam komiiyɨn Filip siir bɨri swokɨ kɨgikɨn. Niingaka. Mɨ siya ɨni maɨrgɨmaɨrga ywowamɨn.
40 Mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn Filip siirɨn om Asdot hɨr inɨ diyankinɨsugik. Mɨ siya omom omomɨm sɨmiira yap boɨnmamauuam Adi Komii siir yai wɨn kɨbiya saiirɨn. Mɨ mhoɨiya siya nu Sisaria hɨriir yapnɨmbɨiyam. Ɨriig.

9

Sol siir kwoɨnɨn ha kisɨna haigikiyɨn mɨ siya ɨna yaɨngwo tɨbmiigiyɨn Krais siirɨm.

1 Mɨ taka ɨi aiirarɨn Sol siir kwoɨnɨn mɨiyɨk bɨri nwokɨn. Siya kamɨm Jisɨs siir kɨgna mɨriiyɨm sɨmiir nɨsomsom aowam tɨrkɨn. Mɨ siya prismi bɨikɨ bɨiyan yaowae adɨn saɨka inɨ boɨnɨu.
2 Sol siya siir srɨiyɨn mɨ siya ɨna boɨnkiyɨn, kariirɨn wɨ yokwo kɨra wɨn hauugi mɨ wɨ kara hainami Juda sɨmiir Bɨiyan Inkam Komiiyɨn om Damaskas hɨr nwowɨn siiram. Mɨ siya yokwowa, ha wɨn dɨgiya mɨ ɨna kwauugiya siir. Taka yokwowa siir kɨrɨe aeyaɨrga. Siirɨn saeyar kɨnsiis haigɨnɨuwi Jisɨs siir isidɨn saɨkar nap mɨriiyɨm sɨmiirɨn wɨ saeyar kiyɨtnɨmnɨr hainami, omaka sɨma hɨugrɨpkɨikikaiya om komii Jerusalem hɨr nwowa saiirɨm saiir kiyɨtkaigaikiyam.
3 Mɨ Sol siya ha napamɨn om Damaskas kingiin hɨr mɨ bɨ kɨmɨmɨnkikɨn parid komii whɨrɨn nɨnomor kou hɨrankɨ nɨkiinainiyɨn, ɨni Sol siirar kaigɨkɨunainiyɨn, hɨnda hɨnda bɨ namkɨn.

4 Mɨ siya ɨna yakainamɨn nua hɨriir. Mɨ siya ɨna
wakaekiyɨn, yai kwɨra siiram nɨkɨugiya, Sol! Sol!
Kɨra kariir dirɨraerarbumbuam dimusi tɨrkɨn?
5 Mɨ Sol siya boɨnki, tɨ inkam komiiyɨn kɨra
yɨpɨkɨn? Mɨ siya ɨna boɨnkiyɨn, kara Jisɨskɨn,
inkamɨn kɨra dirɨraerar bumbukiyɨn siyaɨrgɨn.
6 Kɨra dɨnsiin apnam mɨpi om komiiya hɨriir
dam. Mɨ kɨra pɨ kariirɨmar dɨdwo hirgɨugɨu.
7 Kamɨm Sol saɨka napnamɨm sɨma ɨni kakakar
ywokiyɨm. Mɨ sɨma ɨni yai kaonɨs boɨnam yank-
abguguwɨm. Mɨ sɨma yaiya saiirar wakaekɨm sɨma
inkamɨn siir bɨri kɨgɨm. Niingaka.
8 Sol siya ɨna yɨnsiin okwokiyɨn. Mɨ siir nhwoɨn
ɨni waugɨwauga yɨigiyɨn, bɨ sɨbgu kɨgomokɨn.
Niingaka. Mɨ sɨma siir ɨɨna saiir yɨnkikwona ap-
nam om Damaskasa hɨriir.
9 Mɨ ɨiyɨm kwoɨm, Sol siir nhwoɨn nhwokwɨs
nhwokwɨs nwokiyɨm. Siya naeisɨm bɨri naekɨn mɨ
opisɨm bɨri kwiyaekɨn. Niingaka.

10 Inkam nwɨrɨn Adi Komii siir mɨi kɨgna
mɨriiyɨn, om Damaskas hɨr nwowɨn, siir inɨgɨn
Ananaiskɨn. Mɨ siyar whɨn kɨg mɨmɨkwɨn, Jisɨs
siya siir boɨnki. Ananais! Mɨ siya ɨna boɨnkiyɨn,
Bɨiyan Inkam Komii, kara tɨsi tɨrar nwowɨn. Kɨra
dimuam nɨkɨuwi?
11 Bɨiyan Inkam Komii siya siir boɨnki, kɨra
dɨnsiingi! Mɨpi tɨkɨ siyɨuɨn nap wrɨeyok karamae
nwowiyɨn pɨ siir dapnam. Tɨkɨ siyɨuɨn, siir inɨgɨn
bɨri nap wrɨeyokɨn. Mɨ kɨra pɨ Judas siir omaka
saiir dap iiyam. Mɨ inkam nwɨrɨn om Tasas hɨranɨn
mɨpi siirɨm tinɨ srɨiyɨu. Siir inɨgɨn Solkɨn. Siya ɨni
nhwo hɨrar kwɨsɨn.
12 Mɨ siya nhwowa nikɨ kwɨsɨn mɨ ɨni siyar

kwiskigmimikwinin inkam nwirin, Ananaias nikiuwiyin, siya Sol siiramar swoki iti mi siir iina siir nini onkwoni mi siir nhwoin pi nwoki nanaokigimokiyim. Biiyan Inkam Komii siya Ananaias siirin nhwo hiniina nikiumauugin.

13 Mi Ananais siya wakae boinki, Biiyan Inkam Komii, kara bidi wakaeyin iikam whiekakim sima siirsiira haigiririr boininaei. Mi siya kiriir isidin om komii Jerusalem hiranim, simiirin siyiu miiyik miiyiknan biri tirkin.

14 Prismi yaowae adim sima siirin inigak bidi yowaiginiuwim yokwo hirin ti hiriinan siyiu iiir tirim. Siya minam nitkin iikamim kiriir yai aiiram naingwo tibmiiyim simiirin uridni nombiru kiyitnimnirnainamim, omaka hiugripkiikikaiya saiir nini kiyitkaigaigikim.

15 Mi Adi Komii siya boinki Ananais siirin, kira ta kariir yaiya saiira ti wakaeyoknanam. Sol siirin kara bidi yimbingiyin. Mhoiiya siya wi hinda tinda nami mi wi kariir yaiya saiir nap boinmimauuwami iikam whiekakim Judami isid nwo karamaeyim simiir. Mi siya Juda simiir iikamim simiirin wi wara ninkin boinmimauuwi mi inkam komiiyim nu kigriraowiyim simiirin wi wara ninkin boinmimauuwi.

16 Siirin wi kara niisiimauuwi mi siya hikpai hikpaiyim, wi kariir mii aiirsi hai.

17 Mi siya Adi Komii siir yai aiir wakaeyin mi siya iina yamin Judas siir omaka. Mi siir iina ini Sol siir piu aiir ini onkwoiuin. Mi siya siir boinki, nomiiyau Sol! Ti Biiyan Inkam Komiiyin Jisisin siyiu kira kigni kariirin siya nikropkikin kiriirimin. Kara kiriir nhwoina iiir haiswoniskiiyam nitkin.

Mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn wɨ kɨriir pɨu nikɨ anɨkɨnɨuniyɨm.
18 Mɨ dimɨnɨn Sol siir nhwonau hɨr nwokaiya,
opsu srananka. Mɨ saeya bɨri kɨmɨmɨnkika. Saeya
nhwonau bɨri nwokaiga. Nɨingaka. Siir nhwonaɨn
ɨni bɨimiya kɨnkiyɨn. Mɨ siya ha nɨnsiin apnamɨn
mɨ siirɨn op ɨna tɨbaigɨnɨuɨn.

Sol siya yai wɨn kɨbiya saiir boɨnmɨmauugɨn om Damaskas hɨran iikamɨm sɨmiir.

19 Mɨ mhoɨiya siir nhwoɨn wadɨe ha nwowɨn mɨ
siya nae mɨnɨm ɨna yaeyɨm. Mɨ siir pɨua ɨni kɨrɨeya
ywokiya. Sol siya ɨi nhɨrɨm Jisɨs siir isidɨn sɨmakar
ywo om Damaskas hɨr.
20 Mɨ siya ha napamɨn mɨ sɨmiir omaka komi-
iya yai nɨdwokai wakaeiya saiir yapnɨnopkainam.
Mɨ Jisɨs siir yaiyɨm sɨmiir inɨ boɨnmɨmauuɨu. Mɨ
siya boɨn, Adi Komii siir yɨnisɨm tɨpmwokɨ tɨpmwo
ɨeyarɨgɨn.
21 Mɨ iikam whɨekakɨm sɨma siir yaiya saiir
wakaekiya sɨma ɨna yɨnsiin whrɨewhrɨekiyɨm.
Mɨ sɨma ɨna boɨnkiyɨm, tɨkɨ inkamɨn, siya yɨpɨkɨ
inkamkɨn? Tɨkɨ inkamɨn, iikamɨm bɨiya Adi
Komii siir inɨgɨn siir nikɨ hainanɨm mɨ siya nikɨ
tɨrbumbunɨnkɨn haigɨnɨugɨm siyɨu bibiyɨeyɨm om
komii Jerusalem hɨrɨn. Mɨ tariinanɨn tɨsi mɨ
ɨmbiniyɨn krɨmiir tɨriir. Mɨ krɨmiirɨn wɨ siya
kiyɨtkaigaigi, omaka hɨuyokiyokaiya saiir. Mɨ
krɨmiirɨn prismi yaowa adɨm sɨmiiramɨn wa mɨ
ɨkɨunamɨm.
22 Mɨ Sol siir yaiya bɨri kiyɨkrɨkɨukika. Mɨ Juda
iikamɨm om Damaskas hɨr nwowɨm, sɨma ɨni siir
yaiya saiirar wakaeyoknam. Mɨ sɨma ɨna yɨnsiin

whɾiewhɾie boinim tiki inkamin Jisis Adi Komii siya nimbingiyin siya Mesaiakin.

23 Ɨi nhiɾim kasa rani, namkiyim. Mi iigwiɾa sima maeyau kwiɾuwa yidwo boinai, sima minam nidwo boinaigim, Sol siir nisom aokiyim.

24 Mi Sol siya Juda simiir ioyaiya sima saowa hira saiir anowin om komii hir nwowa saiir hir waikaowam boina, nii nabie nii nabie, siir nisomao ni siyiuam, siya bidi wakaewinin kam nhiɾim sima naboinmauuniya siir.

25 Mi iigwir niiyaka Sol siir isidin ina iiyamwiiyim, ta siiya hira om komii siir nidyokiyokaiya saiir. Mi sima hir nami ii okwowim mi Sol siiɾin nibni yami kikaiyiugi. Mi uridin ina yimboɾugiyin nib iiir. Mi sima ina yonkwo kikiraraokiyin siiɾin, nua hiɾiir mi siya ina iwiskii idamamin. Ɨɾiig.

Sol siya om komii Jerusalem hir nwokin.

26 Mhoiiya Sol siya om komii Jerusalem hiɾiir yam, siir kwoinin minam naingwokin, Jisis siir mii kigna miɾiiyim kamim siya simiir isid mi owim. Iikam whiekakim sima saika biri nidwo boinaigim, ini siirsi yididim. Simiir kwoinim ha pi naingwokin, Jisis siir isidin simiir inkam nwiɾkin. Niingaka. Sol siyairgin.

27 Banabas siya Sol siiɾin ina yikiunamin, aposel kamim simiiram. Mi siya simiir ini boinmauuiu Sol siiɾin. Siya boin, siya Biiyan Inkam Komii siiɾin ti siyiu iiir napiyiskainikin. Biiyan Inkam Komiiyin siya siirar boinkikin mi Sol siya iikam imiiɾin Jisis siir inigin om komii Damaskas hir boinmimauugin. Banabas siya hiniina boinkikin.

28 Mɨ Sol siya aposel kamɨm sɨmaka asi nwokɨn om komii Jerusalem hɨrɨn. Siya bɨri naɨngwo ɨdidkɨn. Nɨɨngaka. Siya ɨni Jisɨs siir inɨgɨn siirar boɨnmɨmauuyokiyokɨiyɨn om komii Jerusalem hɨrɨn.
29 Sol siya ɨni Juda sɨmiir iikamɨm sɨmiir boɨnmɨmauuɨn. Mɨ sɨma Grik sɨmiir yaigɨna saiir bɨdi yɨnoknɨnkɨnɨm. Sol siya sɨmaka nɨnkɨnwamwarkɨi boɨnkɨn. Mɨ siirɨn pi sɨma pɨ kwɨsomaowɨn.
30 Mɨ kam nhɨrɨm naɨngwo tɨmiiyɨm, sɨma ta yai aiir wakaekiyɨm mɨ sɨma siirɨn ɨna yɨkɨunaniyɨm om Sisaria tɨriir. Mɨ sɨma siir boɨnki, kɨra om Tasas hɨriir dam. Mɨ siya sɨmiir yai aiir wakaeyɨn mɨ siya ɨna yamɨn.
31 Isid whɨrɨn tɨ Jisɨs siir isidɨn nu Judiyanɨm mɨ nu Gaririyanɨm mɨ nu Sameriyan ɨkɨm sɨmiirɨn dimɨn whɨrkɨn bɨ tɨrbugɨm. Nɨɨngaka. Sɨma ɨni wadɨeya ywowɨm. Mɨ sɨma ɨni Adi Komii sɨ-iraramar yaɨngwo ɨskiyɨm. Mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn siya yowomwarkai haigɨnɨu sɨmiirɨn. Mɨ sɨmiir isidɨn ɨni hɨriiyar yamiyokiyokɨiyamɨn mɨ ɨni komiiya yasae okiyɨn. Ɨriig.

Pita siya Inias siir haiswonɨskiigɨn.

32 Omom omomɨm hɨnda tɨnda nwowɨm, Pita siya bɨdi yapyokɨiyɨm. Mɨ siya Adi Komii siir isidɨn om Lidia hɨr nwowɨn, sɨmiir hɨriir yapnɨmbɨiyam.
33 Mɨ tɨkɨ omɨn inkam nwɨrɨn ɨni hɨr nwowɨn, siir inɨgɨn Iniaskɨn. Mɨ siir pɨu mɨnɨm bɨdi yɨnsɨmsɨrɨunakiyamɨm. Mɨ bɨewiyɨm omaka ara siya nwokaigiyɨm ɨriiyar whoɨm. Mɨ tɨ bɨewi ɨriiyar whoɨmɨm siya bɨ naprɨrɨrkɨn. Nɨɨngaka. Siya omaka hɨrɨra nwokaigigɨn.

34 Pita siya Inias siir boinki, Jisis Krais siya kiriirin wadie bidi ywowaiginiugiyin. Mi kira dinsiingi maeyaua kira whwonkaiya sibgu diriraerargig. Mi siya ina yinsiin idwosasaugiyin.
35 Iikamim tiki om whiswo sowiir hirano Lida mi Saron simar kigiyin Inias siya ninsiin okwokiyin mi siya ini wadieyar ywokiyin. Mi tiki iikamim simiir kwoinim ina yaingwo tibmiigiyim. Mi simiir kwoinim ini Adi Komii siiraramar yaingwo tibmiigiyim.

36 Wig ira Adi Komii siiram naingwo tibmiiya, ini om Jopa hir nwowa saiir inigin Tabitaka. Grik simiir yaigina hiniina dapika, Dokas. Taka wiga saiir siyiuin, bimbiuwi rani, saeya tiriyim iikamim simiir. Pi sima nae digworaekwowim whaowae pi saeya mi hauuwi.
37 Mi saeya taka wiga ii kwira maka niiga. Mi saeya ina yaowigusamkiya. Mi sima saiir piuis biyieya ina hiisok hainanaiimim mi sima saiirin mowinau hir ini haigigig.
38 Om Lida ini om Jopa siir kingiinar kwowin. Mi kamim Jisis siir mii kigna miriiyim om hir mwowim, sima wakaeki, Pita siya om Lida hir nwowi. Mi sima inkamwo nwisa yikropki siiram. Mi sowa ha namwo mi Pita siir ini boinaki, hae! Kira ha witsisau!
39 Mi Pita siya ini tiki inkam nwiso ini sowakar yito. Mi siya ina yimbiyamin om Jopa hiriir mi sima siirin mouwiya hiriir whiniiyam. Mi ti wig igabaeyim, sima yokwo ouwin Pita siir whwonkam idan. Mi ti yiuisim Dokas saeya panim, sima Pita siir yiisiimauu. Ɨiya saeya krimakar nwowa mi ti digworaekwowim saeya nonkwok-

wokim.
40 Pita siya iikam whiekakim simiir nikrop iuungiyin mi siya ogmwo yami hiugi simiir mhoiiyan. Mi nhwo Adi Komii siiram yami kwisboinki. Mi Pita siir whwonkamin ini taka wiga saiir piu is nhinga ini saiir swoki kwaimisyao kaowin. Mi siya boin, Tabita! Kira dinsiin idwoki. Mi saiir nhwoin ina yanao kaowirirkiyin mi saeya ini Pita siirar yinsiin idwo kaowirirkiya.
41 Mi Pita siya ta wiga saiir iina aiir ini kiyai mi ina kininsiin okwokiya. Mi siya simiir yikiuna iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiiyim mi wig igabaeyim simiirin wara yikiuna. Mi Dokas saeya ha niuunaiiniya mi ini simiir whwonkam ida yauni iuun okwoniya. Mi sima saiir kigim mi sima ina yaingwokiyim, saeya ini omwai swoki waiya.
42 Mi taka yaiya ina haigiririrkiya om Jopa siirar. Mi iikam whiekakim ta yai aiir wakaewinim mi sima ina yaingwo tibmiigiyim Biiyan Inkam Komii siiram.
43 Ii kasa rani, Pita siya om Jopa hir nwowin, Saimon siir omaka aiir. Saimon siir miiya iki wraisupai wraisupaiyim, naeiyim simiir isim, simiir diriraerar nonkwokwowikin. Iriig.

10

Mi Adi Komii siir paekwosimin siya Konilias siir hiriir yimbiyam mi siir yaiyim siir ina boinmimauugig.

1 Inkam nwirin nu komii Sisaria hir nwowin, siir inigin Koniliaskin. Siya kam kamair iriiyarim (100) yaii niniiyim, ini simiir biiyan inkam komii

ywowin. Siya kamim irim haiiyim nu Itali hiranim mi sima iripa nu komii whiruakim.

2 Mi siya Adi Komii krimiir Wanin siiraramar naingwokwonanaeikin mi siir inig iiirar hainanikin. Mi siir omakan iikamim yim iriipa hiriinan Adi Komii siiraramar mi aingwowikim. Mi siya umir digworaekwo nhirim iki Judan iikamim umir digworaekwowim whaowaeiyim, pi simiira mi hauuwi. Mi siya inokiinokin Adi Komii siiramar mi sriininaeikin.

3 Mi iigwira bie nad nwowam tibin mi dimin whirin nhwonan siya whinkigiyin, ini paenan yiuyakiyin. Mi ini siya kigwinin, Adi Komii siir paekwosim nwirin nouapninopkainaniyin. Mi Adi Komii siir paekwosimin siya ina ini dapikiuiuin, Konilias siir inig iiir, Konilias!

4 Mi Konilias siya ina kigididwinin Adi Komii siir paekwosim iiirsiyin. Mi siya boin, Biiyan Inkam Komii, dimukin kira boinin kariir? Adi Komii siir paekwosimin ina boinkiyin, kara bidi wakaeyin nhwo kira kwisboinin mi umir digworaekwo minim kira hauuwim, iikamim sipimiyokmaeyamiyim sim. Adi Komii siya bidi kigin ti hiriinan siyiuin kira tirin mi kara kiriiram asi nitkin.

5 Mi kira pi kam nhirim pi simiir dikropki, sima pi om Jopa hiriir dam. Mi kima pi inkam nwirin Saimon mi siir inig whirin Pitakin mi kima pi siir wikiunani.

6 Tiki inkamin ini Saimon nwirin siir omaka saiir hir nwowin. Mi siya wraisupai wraisupaiyim sim isim simiir diriraerar nonkwokwowikim. Mi siir omaka ini whii komiiya solwara nikiuwiya, ini saiir whiigbid hir miriiya.

7 Mɨ ɨiya Adi Komii siir paekwosɨmɨn ha
namkiyɨn mɨ Konilias siya inkam nwɨso siir
omaka mɨriiyo sowiiram yɨkɨuna. Mɨ tɨ inkam
nwɨso sowiir nwɨrɨn yɨo yaii nɨniigɨn mɨ tɨriigɨnɨn
yaii nɨniiyɨn siir kwoɨnɨn Adi Komii siiraramar
naɨngwokwonanaeikɨn. Mɨ tɨ inkamɨn siir mɨiya
Konilias siir whɨnmɨriigɨn.
8 Mɨ Konilias siya yaiyɨm Adi Komii siir
paekwosɨm ɨeya boɨnmɨmauugiyɨm mɨ siya kam
nwoɨmɨm sɨmiir swokɨ boɨnmɨmauugi. Mɨ siya
sɨmiirɨn ɨna yɨkropkiyɨm om Jopa hɨriir.
9 Mɨ tɨ kam nwoɨmɨm ha napnamɨm mɨ sɨma
bopwo yapwhonkainamwɨi. Mɨ ɨi gwɨra sɨma
ha swokɨ ɨnsiin apnamyakwokɨm mɨ ɨni om Jopa
kingiin hɨriir yapnɨmbɨiyamɨm. Mɨ taka ɨiya Pita
siya omaka akou hɨriir iiyam. Mɨ sɨmiir omaka
akouwɨn yɨo ɨni hindara yɨtkɨnɨn. Mɨ siya nhwo
kwɨsboɨnam hɨriir niiyamkɨn. Mɨ bɨe mwokou bɨdi
yamɨkwoniyɨn.
10 Mɨ Pita siya mhɨigɨ naokɨn, siya pɨ naeyɨm
tɨrkɨn. Mɨ sɨma nae ɨna ikɨ dirɨraerarɨm. Mɨ dimɨn
whɨrɨn nhwonan siya whɨnkɨgwɨnkɨn, siir hɨriir
nɨmbiyamɨn.
11 Mɨ ɨni siyar kɨgiyɨn nɨnomora pɨigikiya. Mɨ
dimɨn whɨrɨn ɨna yɨkiinaiiniyɨn. Tɨkɨ dimɨnɨn, ɨni
nɨbmɨrnan ywowa. Mɨ ta dimɨna saiir mwɨs mwɨs
whiiyɨm, bɨdi yɨnkiamamasugiyɨm. Mɨ saiirɨn ɨna
yonkwokiikiiraraokiya nua tɨriir.
12 Mɨ nɨbmɨra saiir yainau hɨr nwokainaiiniyɨm
wraisupai wraisupaiyɨm kasa rani. Mɨpug ɨpiyɨn
mɨ hu hab mɨ ɨt tɨ hɨnɨɨn hɨnɨɨn wraisu ɨkɨm.
13 Mɨ Pita siya tɨ digworaekwowɨm sɨmiir kɨgiyɨn
mɨ yai kwɨra ɨna kauwok boɨnkiya siiram, Pita!

Kira disiin idwoki mipi ti wraisu imiir disomsom anagae.

14 Mi Pita siya ina yowarkii boinkiyin, Biiya Inkam Komii, kibie idwai kara pi ti hiniin wraisu biyieyim pi simiir swoki isomsom anagae rani. Niingaka. Juda simiir siyiuin igbidgak bidi ywowin, ti nae hiriinanim simiir naeyim. Mi an kara iriipa hiriinan igbidgakin.

15 Mi taka yaiya kwisaka ina swoki boinkiya Pita siiram. Bidi wakae! Diminin Adi Komii siya boinkiyim kira kipi nantamyiryir mi ha kipi naingwo wi biyie nwowi. Niingaka. Wi biyie nwo rani.

16 Mi ta yaiya kwoimaka ha swoki boinkiya Pita siir mi biri kimiminkikin ti diminin ina swoki kwankaiinamin ninomor koua hiriir.

17 Mi Pita siya ina yaingwo whriewhriekiyin tiki diminin nhwonan siya whinkigwinin siirsiyin. Mi siya ini siir siira yaingwowin, tiki diminin siya dimuam nimbinikin? Mi iiya siya siir siira niki aingwokwonanaeiyin mi ti kam nwoimim Konilias siya nikropkiyim sima Saimon siir omaka aiir naka apyiskaiyiuim mi sima ini ta omaka saiir omaka anoka yaka okwoiuwim.

18 Mi sima ina yaka ikiuiuwim, ta omaka! Saimon Pita ini tir nwowin, aniya?

19 Mi Pita siya diminin nhwonan siya whinkigin ini siirar niki aingwokwo kripkaiyin. Mi Adi Komii siir naeyiuin siya boinki siir, bidi wakae! Kam nwoimim sima kiriiram hansrani.

20 Mi Pita siya ha niuunamin mi ina yauni iuun boinin ti inkamin kima hanranin siya karairgin. Mi kima dimuim nitkim.

21-22 Mi sima ina boinkiyim, krimiir biiyan

inkam komii Konilias siya nɨkropkikɨn mɨ krɨma asi nɨtkɨm. Mɨ siya kam kamaɨr ɨriiyarɨm (100) yaii nɨniiyɨm sɨmiir bɨi nwowikɨn. Mɨ krɨmiirɨn siya nɨkropkikɨm. Mɨ siya inkam wadɨekɨn, dimɨn biyɨe bɨ dirɨraerarikɨn. Mɨ siya bɨdiya mɨ aɨngwo tɨbmiiyɨn. Mɨ siya Adi Komii siirsiyɨn, pa mɨ ɨdidi. Mɨ Judan iikamɨm sɨma Konilias siir boɨn, siya inkam wadɨekɨn. Mɨ Adi Komii siir paekwosɨmɨn siir boɨnmauugikɨn. Mɨ Konilias siya krɨmiirɨn asi nɨkropkikɨn, siir omaka namɨm kɨriir yaiyɨm sɨmiir mɨ wakaeyɨm.

23 Mɨ Pita siya sɨmiir boɨnki, sɨma ta omaka aiir prɨiiyamɨm. Ɨriig.

24 Mɨ ɨi gwɨr nɨugakɨn, Pita siya ɨni sɨmaka yɨnkɨn amyakwokɨn. Mɨ Jisɨs siir isidɨn om Jopa hɨranɨn, sɨma wara yɨnkɨn amyakwok sɨmakar. Ɨigwɨra sɨma ha napnamyakwokɨm mɨ siyɨu hɨr yapwh-wonkainamwɨi. Mɨ ɨi gwɨr nɨugakɨn ɨna yɨnsiin apnamyakwokɨm. Mɨ sɨma kɨmɨdiniya om Sisaria hɨriir yapnɨmbɨiyam. Mɨ Konilias siir pɨugana mɨ siir nomiiyauɨm sɨmiirɨn, bɨiyar yɨkɨunakwokɨn. Mɨ sɨma ɨni hɨrɨrar yokwokɨnɨm Pita sɨmiirɨm.

25 Pita siya ɨna yapnɨmbɨiyamɨn, Konilias siir omaka saiir hɨriir. Mɨ siya ha mɨ apnaniyɨn mɨ sowa ɨni omakanau hɨrar yɨniyapyɨskaiyo. Mɨ Konilias siya ɨni Pita siir ɨgmiiga nɨnɨ akai hɨuniyɨn siir inɨg ɨiir hainanam.

26 Mɨ Pita siya kinɨsiin okwoki siirɨn mɨ siya boɨn, kɨra tɨ ɨnsiin okwoki. Kara kɨriir hɨriinan inkamaɨrgɨn.

27 Mɨ Pita siya Konilias saɨkar naboɨnai iiyamɨn siir omaka hɨriir mɨ ɨni siyar ii kɨginamɨn, iikam whɨekakɨm sɨma hɨrarar nɨdwokaimɨmɨrkwokɨni.

28 Mɨ Pita siya boɨnki sɨmiir, Judan iikamɨm, ɨna nɨnoknɨnkɨnɨm nɨm krɨma om whɨran iikamɨm sɨmaka kingiin bɨ napkɨnmasuwikɨm. Nɨingaka. Krɨma igbidgak hɨriinasi nwokɨm, Adi Komii siya kariirɨn hɨnɨɨna boɨnmauugikɨn, kara inkam nwɨrɨn hɨnɨɨna kɨpi dap inkam biyɨe. Nɨingaka.

29 Mɨ kara kɨmiir yaiya pɨ saiir wakae boɨn tani. Nɨingaka. Kariirɨn kɨma nɨkɨunakikɨn mɨ kara tɨriir asi nɨtkɨn. Mɨ kara panaoɨn pɨ kɨmiir swokɨ kwasrɨi? Kɨma dimuam nɨkɨugikɨm kariiramɨn?

30 Mɨ Konilias siya boɨnki, mhɨsi bɨiya tɨ ɨi kwoɨmɨm namkiyɨm mɨ dimɨn whɨrɨn ɨiya bɨe nad nwowamtɨbɨn kara nhwo kwɨsa Adi Komii si-iram kariir omakanau hɨr mɨ ɨni kara kɨgi Adi Komii siir paekwosɨm nwɨrɨn kariir whwonkam ɨda namɨkwoniyɨn. Mɨ siir yɨuɨsa ɨni twakwo hɨgnan yɨnyakiya.

31 Mɨ siya boɨnki, Konilias, Konilias! Adi Komii siya bɨdi wakaekiyɨn kɨra srɨigiya siiram mɨ siya iikamɨm umɨr digworaekwowam whaowaeyɨm kɨra prɨihauuwɨm mɨ tariinanɨn Adi Komii siir kwoɨnɨn ɨni sɨmiirar naɨngwokwokaigiyɨn.

32 Mɨ kɨra kam nhɨrɨm sɨmiir dɨkropki om Jopa hɨriir namɨm Saimon Pita siir ninɨ ɨkɨunakiyam. Mɨ tɨ inkamɨn ɨni Saimon nwɨrɨn siir omaka saiir nwowɨn. Mɨ siya tɨ inkamɨn wraisupai wraisupai ɨs mɨi mɨriigɨn. Mɨ siir omaka ɨni whɨi komiiya solwara nɨkɨuwiya, ɨni saiir whɨigbid mɨriiya.

33 Mɨ kara kam nhɨrɨm kɨriir waraur asi nɨkropkisasaugɨm. Mɨ kɨra siyɨu mɨiyɨk tɨrkɨn mɨ kɨra ha nɨtkɨn. Mɨ krɨma omakakɨm tɨ tɨrarar namwoniyɨm Adi Komii siir whwonkam ɨda krɨma mɨnam nɨtkɨm, yai whɨekakɨm Bɨiyan

Inkam Komiiyin, siya boinmimauugikim simiir wakaenakiyam. Konilias siya hiniina boinkikin. Ɨriig.

Pita siya Adi Komii siir yaiya Konilias siir omaka saiir hir boinmimauuiu.

34 Pita siya iikam imiirin hiniina swoki boinki, kibie idwai! Kara tapa tisa ninokninkinin, Adi Komii siir kwoinin hiniina bi swoki naingwowikin, kimiir isid ikin mi siir isid ieya. Niingaka. Adi Komii krimiir Wanin siya whiekak krimiiramar naingwo irkakikin siya isid whirua whisuwamar bi swoki naingwowikin.

35 Niingaka. Siya iikam whiekakim iki hinda tinda nwowim siirim naingwo tibmiiyim mi siyiu miiyik napiyim siya simiiram naingwowikim.

36 Kima bidi yinokninkinkiyim taka yaiya Adi Komi siya hauugika Isrel simiir isidin siir. Mi siya krimiir Biiyan Inkam Komiiyin, Jisis Krais siir yaiwin kibi imiir boinmimauuwi. Mi krimiirin siya ninkiyamasu haiginiugim, Adi Komi saika kwoin whirua nwowam.

37 Mi taka yaiya biiyin nu Galili hir nimbiyamka. Mi ini nu Judia hir nwowim omisisimim ini simiira yinyokii irkaka. Ta yaiya kima bidi yinokninkinim bii Jon siya bidi boinmimauuwim, op baptais haiginiuni siyiuin.

38 Taka yaiya Jisis siirga. Mi siya om Nasaret hirankin. Adi Komii siya nimbingikin siirin. Mi siir naeyiuin ini wara yinkin ikropkiyin. Mi siir kirieya mi iriipi hiriinan ini wara mi inkin hauugiya saiir. Mi siya omom omomim ini simiir yamin mii kibiya saiir napmiriiyamam. Mi siya iikam biyieyim yiu biyie

siya dirɨraerarbumbunɨnkɨn haigɨnɨuɨm, ɨni siya haiswonɨmnɨskɨiyamɨm. Mɨ Adi Komii siya mɨiya siya mɨriiya ɨni saɨka ywowɨn.

39 Kɨma bɨdi kɨgɨm digworaekwo whɨekakɨm Jisɨs siya tɨrɨm, nu Judia mɨ om komii Jerusalem hɨr. Mɨ nu Judan inkam komii komiiyɨm sɨma Jisɨs siirɨn ɨni paeyɨn hɨiniya nɨrɨonɨnkɨnɨn, saɨka yɨnkɨn ɨrɨnugiyɨn. Mɨ sɨma siirɨn ɨna yakɨ ɨsomaokiyɨn.

40 Mɨ ɨi kwɨsaka dɨg nwokiyo mɨ siirɨn ɨni Adi Komii siyar swokɨ kinɨnsiin ɨdwowɨn ɨe hɨrankɨn. Mɨ siya Jisɨs siirɨn krɨmiir nɨisiimauu haigɨnɨugɨn.

41 Mɨ Judan iikam whɨekakɨm sɨma siir bɨri kɨgikɨm. Nɨingaka. Siirɨn krɨma krɨma kɨgikɨn. Bɨiyan Adi Komii siya nɨmbinɨm siir yai boɨnmɨmauuam. Mɨ siya kinɨnsiin ɨdwoki siirɨn ɨe hɨrankɨn. Mɨ krɨma ɨni saɨkar yɨdwo aeyɨm.

42 Mɨ siya hɨniɨna boɨnmɨmauugikɨn krɨmiirɨn, ta Adi Komii siir yaiya iikamɨm sɨmiir sɨbgu boɨnmɨmauu haigɨnɨu. Adi Komii siya nɨmbingikɨn Jisɨs siirɨn. Mɨ siya wɨ krɨmiir Bɨiyan Inkam Komii nwowi. Adi Komii siya nɨmbinkɨn siirɨn Inkam Komii nwowam, iikamɨm nuanɨm sɨmiir yai hɨdam. Mɨ siya wɨ iikamɨm omwai waiyayokiyokɨiyɨm mɨ iikamɨm naokao ɨkɨm, siya wɨ sɨmiir hɨdi.

43 Bɨiya tɨ profet inkamɨm Jisɨs siir dimɨnpai dimɨnpaiyɨm yokwoni sɨma wɨnprigɨnkɨm profet kamɨm sɨma boɨnɨm, inkamɨm Bɨiyan Inkam Komiiyɨn siirɨm naɨngwo tɨbmii mɨ siir dimɨn biyɨeya wɨ siya nɨinak ɨtkiigi. Ɨriig.

Mɨ iikamɨm Juda iikam tani mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn ɨni sɨmiir wara yanɨnkɨnɨuniyɨn.

44 Mɨ ɨiya Pita siya yaiya nikɨ okwo boɨnɨn mɨ Adi
Komii siir naeyɨuɨn ɨna yanɨnkɨnɨuniyɨn ɨiya sɨma
Pita siir yai ɨmiirar nikɨ wakaeya saiirar.
45 Mɨ tikɨ Judan kamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm Pita
saɨkar nɨnkɨn ɨtɨm, sɨma kɨgiyɨm tɨ kamɨm Judan
iikam tani mɨ sɨma ɨriipɨ hɨriinan Adi Komii siir
naeyɨuɨn ɨni sɨmiir wara mɨ anɨnkɨnɨuɨuɨn. Mɨ sɨma
ɨni hindara yanaakiyɨm.
46 Mɨ sɨma wakaeki, sɨma omom omoman
yaiyɨm sɨm boɨnamɨm mɨ sɨma Adi Komii siir inɨgɨn
siir hainanɨm. Mɨ Pita siya hɨnɨɨn asi boɨnkɨn.
47 Mɨ wɨ nhɨnga haigɨnɨkouwi ta opa ta iikamɨm
sɨmiir tɨbaigɨnɨuwiya saiir siyɨuɨn. Mɨ Adi Komii
siir naeyɨuɨn tɨ krɨmiir mɨ anɨnkɨnɨuniyɨn mɨ
sɨmiirɨn ɨni hɨriinanar mɨ ɨnkɨnɨuɨn. Pita siya
hɨnɨɨna boɨnkɨn.
48 Mɨ Pita siya sɨmiir boɨnmauu wakaeki, kɨma
Jisɨs Krais siir inɨgɨn op siir tɨ baptais. Mɨ sɨma siir
boɨnki, kɨra ɨi nhɨrɨm krɨmaka tɨra timɨ o. Ɨriig.

11

Pita siya om komii Jerusalem hɨran iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm yai sɨmiir boɨnmɨmauugɨn.

1 Aposel kamɨm sɨma mɨ Jisɨs siir isidɨn nu Judia
hɨr nwowɨm sɨma bɨdi wakaekiyɨm, nhɨrɨm Juda
iikam tani mɨ sɨmiir nhɨrɨm Adi Komii siir yaiya
saiir wara mɨ ɨkɨn wakae. Mɨ sɨma ɨna yaɨngwo
tɨbmiikiyɨm.
2 Mɨ ɨiya Pita siya om Komii Jerusalem hɨriir
napnɨmbɨidinamɨn mɨ kamɨm mɨoɨs kɨtiyɨm sɨma
saɨkar yɨnkɨn waomwarkɨi boɨn.

3 Sima boinki, kira ti kamim miois kit karamae
nwowiyim nae simiir omaka bidi ini idwokai ae-
nakiyin.
4 Mi Pita siya boinmauugin iikamim simiir dig-
woraekwo whiekakim mi siya boinki.

5 Kara om Jopa hir nwowin mi kara nhwo
ha kwisboinin mi dimin whirin nhwonan kara
whin kig winkin ninomor kou hiranki nitin ini
nibmirnan ywowa. Taka nibmira saiir haimii
haimii whiiyim uridni bidi yinki amamasukiyim
iripa. Mi saeya ini kariiramar hirirunaiiniya.
6 Kara bidi sibgu kigninokninkiyim, tiki diminim
saiir yainau nwokainaiiniyim. Wraisupai wraisu-
paiyim niimauanim mipuk ipiyin mi it, ti hiniin
hiniin wraisuim, saiirara nwokainaiinikim.
7 Mi ini kara wakaekiya yai kwira kauwok
boinkiya kariirim. Kira wara wraisuim simiir
disomsom anagae!
8 Mi kara ina wakae boinkiyin, Biiyan Inkam
Komii. Kibie idwai! Kara pi hiriinan wraisuim
krima haiyaiyim kara pi simiir swoki ae rani, sima
wraisu paiigi waeyao.
9 Mi ta yaiya, kwisaka ha swoki boinkiya
ninomor kou hir, saeya hiniina boinkika, dimin
wadie Adi Komii siya tirkiyin siirin ha kipi boin,
dimin biyiekin. Niingaka.
10 Mi tiki diminin kwoimaka, ha
ninkinyaeyaogugunamin mi siya ina swoki amin
ninomor koua hiriir.
11 Mi biri kimiminkikin tiki kam nwoimim,
omaka kara nwowina ini saiir akpitga
yamikwoniyim. Inkam komii nwirin nu Sisaria
hiranin siya kariiram nikropkikin simiirin.

12 Mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn siya boɨnmauugɨn kariirɨn, kɨra sɨmaka dam. Kɨriir kwoɨnɨn kɨpi naɨngwoyɨmyoknanae. Mɨ tɨkɨ nomiiyau ɨriiyar nwɨrɨm sɨma ɨni kanakar yɨnkɨn ɨtɨm. Mɨ krɨmar yapiiyam siir omaka aiir.
13 Mɨ siya krɨmiirɨn Adi Komii siir paekwosɨmɨn siya kɨgɨn, siir omakanau hɨr nɨmbiyamɨn, siir boɨnmauuwɨn. Adi Komii siir paekwosɨmɨn siya hɨnɨɨna boɨnkɨn, om Jopa hɨran kam nhɨrɨm Saimon siirɨm dɨkropki. Mɨ siya pɨ sɨmaka swokɨ ɨnkɨn ɨtɨm. Mɨ siir ɨnɨg whɨrɨn Pitakɨn.
14 Mɨ siya wɨ kɨriir boɨnmauuwi Adi Komii siya kɨriir dɨmɨn biyɨeyɨm wɨ panɨɨna nɨinak ɨtkiigɨigii? Mɨ siya wɨ kɨriir omakaɨn inkamɨm sɨmiir dɨmɨn biyɨeyɨm wɨ sɨmiir warar mɨ ɨinak ɨtkiigɨigii mɨ sɨmiirɨn wɨ siyar swokɨ ɨkɨunaei.
15 Ɨiya kara yai sɨmiirar nikɨ boɨnmɨmauuɨn mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn ɨna yanɨnkɨnɨu ɨuwɨn sɨmiir. Bɨiya krɨma nikɨ tɨra saiir hɨriinan.
16 Mɨ ɨni kara swokɨ aɨngwowarkaigiyɨn, ta yaiya Bɨiyan Inkam Komii siya boɨna. Siya hɨnɨɨna boɨnkɨn, Jon siya baptais haigɨnɨugɨm inkamɨm sɨmiirɨn op aiir. Mɨ wɨ kara hauugi Adi Komii siir naeyɨuɨn wɨ krɨmiir nanɨnkɨnɨuni.
17 Bɨiya krɨma, Bɨiyan Inkam Komiiyɨn Jɨsɨs Krais siiramar naɨngwo tɨbmiikɨm. Mɨ Adi Komii siya naeyɨuɨn krɨmiirɨn ɨni hindara prɨihauuginan ywokiyɨn. Mɨ tariinanɨn ɨriipɨ hɨriinan, Adi Komii siya ta hɨriinan prɨihauua ɨni saiir kaimwowar swokɨ kwahauuɨn, tɨ iikamɨm Juda iikam tani sɨmiir. Mɨ kara wɨ dɨgar nwowi Adi Komii siir yai aiir nɨriiyɨu boɨnɨm, aniya? Nɨingaka. Pita siya hɨnɨɨna boɨnkikɨn.

18 Mɨ ɨiya sɨma ta Pita siir yai aiir wakaeyɨm mɨ sɨma ɨni hindara wakaemumuɨm, yai bɨri wakae boɨnkɨm. Mɨ sɨma Adi Komii krɨmiir Wanɨn siir inɨg ɨiir hainanɨm mɨ sɨma boɨn mɨ Adi Komii siya tɨ iikamɨm Juda iikam tani sɨmiir mhɨi kwoɨn ɨmiir asi nɨmkpɨt haigikɨm. Mɨ sɨma wɨ omwaiya nwokɨ waiyayokiyokɨiyɨm. Ɨriig.

Om Antiok hɨran inkamɨm ɨna yaɨngwo tɨbmiikiyɨm.

19 Ɨiya sɨma Stiven siir kaiyɨmɨk aokiyɨn mɨ tɨ kamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm, sɨma ɨni hɨkakar ywokiyɨm. Mɨ sɨma nu komii whɨswo Finisia mɨ Saipras mɨ om Antiok hɨr inɨ o naki. Sɨma ta Adi Komii siir yai aiirɨn ɨkɨ om nhɨrɨm sɨmiir wara bɨ boɨnmɨmauugɨm. Nɨingaka. Sɨma Juda iikamɨm sɨmiirara boɨnmɨmauu haigɨnɨugɨm.

20 Mɨ kam nhɨrɨm sɨmaka hɨrar nɨnkɨn okɨm. Mɨ tɨ kamɨm, tɨ nu whɨswo Saipras mɨ Sairini sowiir hɨrankɨm. Mɨ ɨiya sɨma om Antiok tɨriir nɨmbiniyɨm mɨ sɨma Judan iikam tani Grik sɨmiir wara mɨ boɨnmɨmauu. Mɨ sɨma Bɨiyan Inkam Komii Jisɨs siir Yai Kɨbiya Yokwo Komii saiir nwowa, saiirɨn wara mɨ ɨnkɨn boɨnmɨmauu.

21 Mɨ Bɨiyan Inkam Komii siir kɨrɨeya sɨmaka hɨrar nwoka. Mɨ iikam whɨekakɨm sɨma ɨna yaɨngwo tɨbmiiyɨm. Mɨ sɨma ɨna yamɨm Bɨiyan Inkam Komii siirɨm.

22 Om komii Jerusalem hɨran iikamɨm Adi Komii siirɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm, sɨma ta yai aiir wakaewɨnɨm mɨ sɨma Banabas siir yɨkropki om Antioka hɨriir.

23 Mɨ ɨiya siya ha nɨmbiyamɨn mɨ siya ɨna inɨ kɨgɨu, Adi Komii siir naɨngwobumbuwa sɨmiir hɨr

nwowi. Mɨ siya ɨni maɨrgɨmaɨrga inɨ owɨuwɨn. Siya ɨkɨ iikam whɨekakɨm sɨmiir kwoɨn ɨmiir boɨnɨurwokaigɨn, sɨmiir Bɨiyan Inkam Komii siirɨm nwokɨ ami ɨinokɨinokɨn.

24 Banabas siya inkam wadɨekɨn mɨ Adi Komii siir naeyɨuɨn ɨni siirar yanɨnkɨnɨuniyɨn mɨ ta siir naɨngwo tɨbmiiya kɨrɨe asi namwoɨuga. Mɨ ɨiya sɨma siir yai wakaeyɨm mɨ iikam isid bripriyɨn, sɨma ɨni Bɨiyan Inkam Komii siir isid ɨiirarama swokɨ ɨtɨm.

25 Mɨ mhoɨiya Banabas siya ɨna yamɨn, om whɨrɨn Tasas dapiyɨn siir. Mɨ siya Sol siirɨm inɨ hanɨsrɨu.

26 Siya siir ninɨ kɨgɨuɨn mɨ siirɨn ɨni om Antiok hɨriir yɨkɨunamɨn. Bɨewiiyɨn whɨr sowa nwowɨn. Sowa iikamɨm om Antiok hɨranɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmaka nɨdwo boɨnaigɨm. Mɨ iikam isid komiiyɨn sowa boɨnmɨmauu Adi Komii siir yai aiir. Om Antiok hɨrɨn, kamɨm kɨgna mɨriiyɨm bɨigɨ bɨiyɨn sɨmiir inɨgɨm hɨnɨɨna dapkɨm Kristen.

27 Mɨ ta ɨiya profet kamɨm sɨma om komii Jerusalem siir haiburgigɨm mɨ ɨni om Antiok hɨr yamwoɨuɨm.

28 Profet inkam nwɨrɨn siir inɨgɨn Agabaskɨn. Mɨ siya Adi Komii siir naeyɨu siir kɨrɨeya saiir yokwoki. Mɨ siya yai komiiya kwɨra boɨnmauugi. Siya ɨna boɨnkiyɨn, mhoɨiya mhɨi komiiya wa naoki, tɨ omom omomɨm tɨ nu ɨiir nwowɨm. Mɨ ɨiya tɨ dimɨnɨn siya nɨmbiyamɨn mɨ Krodias siya inkam komii nwokɨn omom omom kɨgrɨraowam.

29 Mɨ kamɨm om Antiok hɨranɨm kɨgna mɨriiyɨm, sɨma ɨrɨpa yai mɨnan nomboɨntɨbmiikimaigɨm, umɨr nhɨrɨm sɨmiir nomiiyauɨm nu Judia hɨr

nwowɨm, sɨmiir hauugiyɨm nae sɨma saɨn aeyɨm mɨ sɨmiir dirɨraerar haigɨnɨuwam. Mɨ sɨma yapa yapa nwonɨra sɨmiir kwoɨn ara yaɨngwoki, umɨr nhɨrɨm sɨmiir hɨrar nwowɨm. Mɨ sɨma haɨmii sɨmiir hauugi.

30 Sɨma hɨriinan tɨrɨm mɨ sɨma Banabas mɨ Sol sowiir hauugi tɨ umɨrɨm. Mɨ tɨ umɨrɨm kɨmɨdiniya sowa hainam, inkam adiyaowaeyɨm siyɨu komii kɨgrɨraowiyɨm om komii Jerusalem hɨr nwowɨm sɨmiiram. Ɨriig.

12

Herot siya yɨsom aoki Jems siirɨn mɨ Pita siirɨn omaka hɨuyokiyokaiya saiir inɨ haigigik.

1 Mɨ taka ɨiya inkam komiiyɨn nu kɨgrɨraowiyɨn Herot mɨ siya tɨrbumbunɨnkɨn haigɨnɨugi, kamɨm Adi Komii siiram naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmiirɨn.

2 Siya tɨbao sɨmsɨokikɨn sɨmiirɨn Jon siir nomi-iyauɨn Jems, siirɨn nhɨridni nɨkrɨp aokiyam.

3 Mɨ Juda sɨmiir iikamɨm sɨma maɨrgɨmaɨrga dimusi bɨ nwokikɨm, Jems siirɨn siya nɨsomaokikɨn. Mɨ siya Pita siirɨn wara asi nɨnkɨn haigɨnɨkoukrɨpkiigikɨn. Mɨ siya Pita siirɨn ta ɨiya yaewou komii nikwo aeya saiir hɨunɨnɨkougikɨn. Mɨ ta ɨiya Juda sɨmiir iikamɨm nipu waisikaiyɨn siirar nikɨ aekɨm. Mɨ ta nae komiiya saiir inɨga pasovaka.

4 Mɨ siya Pita siir yankabrɨnunaowid. Mɨ siya Pita siir inɨ hɨuyokiyokaigik. Mɨ siya Pita siirɨn kamɨm yaii nɨniiyɨm ɨuur ɨriiyar nwɨrkɨm sɨmaka inɨ whɨnapiyɨkɨugig. Mɨ sɨma siirɨn nɨi nabɨe nɨi nabɨe waikaokɨm. Mɨ tɨ kamɨm ɨrɨm haiiyɨm hɨnɨin hɨniina waikaokɨm, nwiiyɨm nugak mɨ nwiiyɨm

nabɨe mɨ nwiiyɨm naɨoka mɨ nwiiyɨm nɨiyaka. Mɨ Herot siir kwoɨnɨn ɨna yaɨngwokiyɨn, ɨiya ta yaewou nikwo aeya nae komiiya Pasova dapiya saeya dɨgi mɨ siya Pita siirɨn wa ninɨ haiwao ɨkɨunakii, Juda sɨmiirɨm sɨma nɨsomaokiyam.

5 Mɨ Pita siya omaka sɨma hɨuyokiyokaiya saiir nwokaiyɨn mɨ sɨma siirɨn ɨna waikaowɨm. Mɨ iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨma ɨna srɨinanaeyɨm Adi Komii siirɨm, siya whɨndiraerarɨm siirɨn. Ɬriig.

Pita siirɨn omaka hɨuyokiyokaiya hɨrankɨn ninɨ ɨkɨunakikɨn paekwosɨm ɨeya.

6 Herot siya ɨna yaɨngwowɨn, Pita siirɨn waka omaka inkam komiigɨn nɨdwokai wakae wɨniya yai wɨ saiir hɨriir nɨkɨunami. Ɬiya bɨ nikɨ pɨrkɨnka mɨ nɨiyaka Pita siya inkam nwɨso yaii nɨniiyo sowiir bopwoniya whwonkaowiigɨn. Sɨma siir ɨɨna kwɨso tɨ inkam nwɨso yaii nɨniiyo sowaka nɨnkɨn widgikɨn. Whɨsɨn ha wrokikɨnɨn kam nhɨrɨm siir kɨgrɨraowiyɨm, sɨma ta omaka hɨuyokiyokaiya saiir ano ɨiirar waikaowɨiyɨm.

7 Mɨ Bɨiyan Inkam Komiiyɨn siir paekwosɨmɨn bɨri kɨmɨmɨnkikɨn ɨni Pita siir kingiina yamɨkwoniyɨn ta omaka hɨuyokiyokaiya saiir hɨr. Mɨ ta paeya nɨuyaiya ɨni ta omaka saiir hɨra yɨmbiyamkiya. Mɨ Adi Komii siir paekwosɨmɨn siya Pita siir prɨsa saiir inɨ hogwo iyopswoswo boɨnɨu. Mɨ siya ɨna boɨnɨn, kɨra ha dɨnsiinsasau. Mɨ Pita siya ɨna yɨnsiingiyɨn. Mɨ wɨeyɨn sop whɨswo ɨni siir ɨɨndɨb hɨrankɨ hɨuwrokiyo mɨ ɨni nua yamɨkɨigɨiyɨuwo.

8 Mɨ Adi Komii siir paekwosɨmɨn siya boɨn siirɨn mɨ kɨra kɨriir pɨuwopa kikogi mɨ kɨriir ɨga ha timɨ iigi. Mɨ siya hɨriinana mɨ tɨr mɨ Adi Komii siir paekwosɨmɨn ɨna swokɨ boɨnkiyɨn mɨ kɨriir mwɨnɨsa tɨoyanani mɨ kɨra kariir mhoɨiya wɨt.

9 Mɨ Pita siya ta maeyaua hɨuyokiyokaiya saiir haiburgigɨn mɨ siya ɨni Adi Komii siir paekwosɨmɨn siir mhoɨiya yamɨn. Mɨ siya bɨ mɨ ɨnoknɨnkɨnkɨn tɨ dimɨnɨn Adi Komii siir paekwosɨm ɨeya tɨrɨn. Mɨ siya ɨna yaɨngwowɨn, kara tari nhwo namisi whɨni iyɨe? Tari nhwo whɨn tani.

10 Mɨ sowa ha napniniyo, bɨi nwowɨnɨn inkamɨn yaii nɨniiyɨn siiram waikaowɨn siir kwaiburgiko, ha swokɨ kwapnaniywo nwɨrɨn ano whɨrɨn si swokɨ kwaowaikaowɨn siir swokɨ kwaiburgiko mɨ ha napnaniyamwo ano komiiyɨn, aiyɨni haigɨnɨkouwɨn idowɨiyanɨn ɨni sasa haiwaowɨnɨn. Mɨ sowa ɨni hinda yapɨgusnaniyamwo. Mɨ sowa om komii siir yam. Mɨ siyɨu whɨrɨn siir youapam. Mɨ bɨri kɨmɨmɨnkikɨn Adi Komii siir paekwosɨmɨn ɨna kwaiburgigɨn Pita siirɨn.

11 Mɨ Pita siir kwoɨnɨn ɨna yaɨngwokiyɨn mɨ siya boɨn, kara bɨdi yɨnoknɨnkɨnɨn, Bɨiyan Inkam Komiiyɨn siya nɨkropkikɨn siir paekwosɨmɨn. Mɨ kariirɨn Herot siir ɨinankɨn siya nɨspakɨi hainakikɨn. Mɨ siyɨu whɨekakɨm mhoɨiya Juda sɨmiir isid ɨeya tɨrɨm naɨngwowɨm mɨ sɨmiir hɨrankar nɨkɨunakɨn.

12 Siya tɨ dimɨn ɨiir nɨnoknɨnkɨnamɨn mɨ siya ɨna yamɨn Maria, Jon siir apua saiir omaka aiir. Mɨ Jon siir inɨg whɨrɨn Makɨn. Mɨ iikamɨm kasaka rani, ta omaka aiir nwowɨm. Sɨma Adi Komii siirɨm hɨrar srɨinanaekɨm.

13 Mɨ Pita siya ta omaka saiir anoɨn yabanɨn, siirar yakɨ kaigakanɨu. Mɨ wig ɨra hɨr mɨriiya saiir inɨgɨn Rodaka ano saeya yamɨ haiwaoki Pita siirɨmɨn.
14 Mɨ saeya wakaesɨbnama, Pita siir yai aiirɨn mɨ saeya ɨni maɨrgɨmaɨrga ywonama. Mɨ saeya ano bɨ nikɨ haiwaokika. Mɨ saeya ha niwɨtnama mɨ kɨmɨdiniya sɨmiir iikamɨm sɨmiir boɨnmauugik Pita siya ɨni ano hɨra nokwowɨn.
15 Mɨ sɨma saiir yanugaugau, kɨra pɨ whaowaei! Mɨ ɨmiiɨmii saeyar nwowa mɨ ɨna boɨnkiya. Niingaka. Kɨbɨe idwai. Siya tɨsi tɨrar nwowɨn! Sɨma boɨn, warɨ siir pɨunaɨn aeya.
16 Mɨ Pita siya ɨni ano ɨiirar kaigɨkankrɨpkaiyɨn. Mɨ sɨma anoɨn ha haiwaokiyɨn siir kɨgam mɨ sɨma ɨni hindara yanaakiyɨm.
17 Mɨ Pita siya sɨmiir yɨkɨdugi, kɨma yai kɨpi sisi. Mɨ sɨma yaiyɨm ɨna tankiyɨm. Mɨ siya sɨmiirɨn ɨna boɨnmɨmauuɨm, Bɨiyan Inkam Komii siya nɨkɨunakikɨn kariirɨn, omaka hɨuyokiyokaiya saiir hɨrankɨn. Mɨ siya ɨna boɨnɨn, kɨma Jems siir boɨnmauu mɨ nomiiyau nhɨrɨm sɨmiir warar tɨ dimɨnɨn. Mɨ Pita siya sɨmiir haiburgigɨn mɨ siya ɨna yamɨn om whɨra.
18 Mɨ ɨiya ha pɨrkɨnkiyakwoka kamɨm yaii nɨniiyɨm, sɨma ɨni hindara hinsɨr whaowaekiyakwokɨm. Dimusi rani, sɨma Pita siir bɨ kɨgɨm. Mɨ sɨma boɨn, Pita siya ɨni pɨnda yamɨn?
19 Mɨ Herot siya mɨinan napmɨriigɨn Pita siirɨm hansɨrɨn mɨ siya siir bɨ kɨgɨn. Mɨ siya kamɨm yaii nɨniiyɨm ɨni sɨmiir yɨkɨn. Mɨ siya yai ɨna boɨn tɨbmiikimaiyɨn kamɨm yaii nɨniiyɨm

simiir nisomaowam. Mi Herot siya nu Judia hir haiburgik mi siya om komii Sisaria hiriir yam mi hir ini owou. Iriig.

Herot Siya bidi yaonamin.

20 Herot siya io prasae bi nwokin iikamim ti om whiso, Taia Saidon hiranim simiirin. Mi iripa haingiriyiunani mi ina yitim siirim. Mi sima yai Blastas saika kitibmii boinkim, omaka haimiiyin bidi hiuyokiyokaiyin ti inkam komii nu kigriraowiyin siya whwonkaiiyin mi ta maeyaua siya kigriraowika. Mi sima ina boinanaeyim inkam komii siir ta simiir iowa pi digiyim mi krimiir kwoinim ha naingwowi iikamim krima ti nu iiir nwowim, krima naeyim inkam komii siir nu iiir sainaekim. Mi sima asi boinanaekim ta iowa pi digiyim.

21 Mi Herot siya iikwira yimbinki. Mi ta ii aiirin, siya siir piuai miiyikim simiirar piuai mi siya ini siir ipii aiirar yidwokaiyin. Mi siya simiirin ina yowarkii boinin.

22 Mi iikamim ina kauwok boinkiyim. Mi sima ina boinim, ta yaiya tari inkamni yai rani? Saeya Adi Komii siirar yaiga.

23 Mi Herot siya Adi Komii siir inig iiir bi hainankin. Mi biri kimiminkikin, Biiyan Inkam Komii siir paekwosimin siya diriraerarkiyin mi Herot siya ini iigi yaewimwhirkii aonamin.

24 Mi ti Biiyan Inkam Komiiyin siir yaiya ini komiiya ywokiya. Mi omom omomim ini saiirar haigiririr boinyokiyokiiyamim.

25 Mi Banabas, Sol sowa om komii Jerusalem hir mirii dignaniyo mi sowa ina swoki itwo, om

Antioka tiriir. Mi sowa Jon mi siir inig whirin Mak dapiyin siir wara yikiunam mi siya ini sowaka yinkin amin. Ɨriig.

13

Mi sima yimbinki Banabas Sol sowiirin Adi Komii siir yai boinmimauuim.

1 Mi iikamim naingwo tibmiiyim om Antiok hiranim simiir kam nhirim profetkim mi nhirim tisakim sima ini wara ninkin owim. Ti kamim simiir inigim hiniinin hiniingim, Banabas mi Saimon siir inig whirin piu yhiuwinankin mi Lusias om komii Sairini hirankin. Sol, Maneyen sowa biiya inkam komii Herot siir omaka irua saiirara whwonkaigo.

2 Mi iiya iikamim Biiyan Inkam Komiiyin siir inig hainanim mi sima nae minim ini wara yinkin haiyakiyim. Mi Adi Komii siir naeyiu miiyikin ina boinkiyin, kima Banabas, Sol sowiirin, ta miiya kara boina saiir miriiyim ti imbin tibmii.

3 Mi sima nae minim ha haiya digiyim mi Adi Komii siirim mi srii digiyim mi simiir iinaim ina yinkwokiyim sowiirin. Mi sowiirin ina swoki ikropkiywo Adi Komii siir mii aiir miriiyim. Ɨriig.

Banabas Sol sowa nu Saipras hir boinmimauugo yai kibiya saiir.

4 Adi Komii siir naeyiuin siya nikropkikin Banabas, Sol swowiirin. Mi sowa ini om Selusia hiriir yapiinamwo. Mi om komii Selusia hirin sowa ini siyaiini yani kwiriinamwo. Mi siyaiiya sowiirin ini mhiu whirin Saipras nikiuwiyin siir hiriir yiuginam mi sowiirin hir yatkiniugig.

5 Sowa om komii Salamis hir yamasu. Mi Juda simiir inkamki nwowiya maeyauim Adi Komii siir yaiyim simiir boinmimauu. Jon siya sowaka warar yinkin owin sowiir whindiriraerarim.

6 Sowa ti mhiuiisimin Saipras siir yapyokiyokwiiywo mi om Komii Pefos hiriir yimbiyam. Sowa inkam nwira ini kigiu ti omin siir hirin. Ti inkamin siya nop nao kiriekin. Siya Juda hirin profet inkamnan ywowin. Mi siya pi Juda simiirar mi iksisaei. Siir inigin Ba Jisiskin.

7 Mi siya simiir inkamin bii nwowiyin siir inigin Sesias Polaskin. Mi siya saika yamwoni Sesias Polas siir kwoinin bimbiiuwi rani. Mi siya yikiugi Banabas, Sol sowiirim. Siya sowiirin minin nikiunakin, siir kwoinin Adi Komiini yai wakaeyam naingwowi.

8 Mi sowiirin Elimas siya yikidu. Mi ti inkamin nop prasae bi naowikin. Mi sima siirin Ba-Jisis dapikim Grik simiir yaigina hiniina dapikim Elimas. Mi siir kwoinin ti simiir inkamin bii nwowiyin, siir kwoin iiir kisina haigiyam naingwowi. Mi ti siir kwoin miiyikin pi nwoki itkiigiyim.

9 Mi Sol siir inig whirin Polkin. Mi Adi Komii siir naeyiuin siirar yaninkiniuiu. Mi siya siir kaonanaeki ti inkamin nop naowiyin mi siya ina boinkiyin siirin,

10 Kira Setan siir biiyan yinisim kiingin. Kira siyiu miiyikim io simiirar nwowikin. Mi niksisaeni siyiu mi siyiu biyie whiekak ikim, ini kiriir waraurar nwowim. Mi kira Biiya Inkam Komiiyin siir siyiu miiyik imiir tir bumbuwikin. Mi kira ti hiriinan siyiu biyieyin siir bi niugiskikin, aniya?

11 Mɨ wakae panaowɨn Bɨiyan Inkam Komiiyɨn siir ɨɨna pɨ saeya tɨowi kɨriirɨn. Mɨ kɨriir nhwona pɨ nhwo kwɨsae nwoki. Mɨ panaowɨn kɨra pɨ bɨe ɨiirɨn kɨgnɨoknɨnkɨn tani mɨ kɨra wɨ ɨi prɨeirɨg sɨm kɨpi nikɨ oki. Pol siya hɨriinan yai boɨnkiyɨn mɨ bɨ kɨmɨmɨnkikɨn Elimas siir nhwona ɨni nhwori-ikaka ywokiyɨn. Mɨ siya ɨna prɨiap prɨiap amɨn. Siya mɨnam naɨngwokɨn inkam nwɨrkɨn siir ɨɨna nnkwoɨm mɨ siyɨu siir nɨisiisimauu apamɨm.

12 Mɨ inkam komiiyɨn omom omomɨm kɨgrɨraowiyɨn siya tɨ dimɨnɨn siir kɨgiyɨn mɨ siya ɨna yaɨngwo tɨbmiikiyɨn. Mɨ siya ɨni kakar ywokiyɨn, yaiya Bɨiyan Inkam Komii siya boɨna saiirsiyɨn. Ɨriig.

Sowa om Antiok hɨriir yam nu Pisidia siir.

13 Pol siya mɨ inkam nwɨso sɨma siyaiiya saiir kwɨriinam. Mɨ sɨma om Pepos siir haiburgigɨm mɨ sɨma ɨna yakiyamɨm mɨ om Pega hɨr yamasu ɨu. Mɨ nu Pamfilia hɨriir yam. Mɨ Jon siya sɨmiir haiburgik. Mɨ siir inɨg whɨrɨn Makɨn. Siya om Komii Jerusalema hɨriir swokɨ amɨn.

14 Sowa om Pega siir haiburgig mɨ ɨna yap-namwo om Antioka yɨmbiyam nu Pisidia siir. Mɨ Juda sɨmiir ɨi komiiya sɨma ɨna yamɨm maeyaua yai boɨnaiya saiir. Sowa ɨna inɨ ɨdwokaiyɨuwo sɨmaka warar.

15 Sɨmiir maeyaua yai nɨdwo boɨniya saiir kɨgrɨraowiyɨm yaowae komiiyɨm siyɨuni yaiyɨm, bɨdi bɨdinanɨn Moses siya wɨnɨm mɨ bɨdi bɨdinan profet kamɨm sɨma mɨ wɨnkiyɨm, sɨma sɨmiir mwaɨn dɨgiyɨm mɨ mhoɨiya sɨma ɨna srɨiyɨm, Pol kɨra mɨ kɨnaka mɨriiyɨm kamɨm kɨma yaigakɨniui

mɨ yaiya kɨma naɨngwonaniya pɨ saiirar kwaboɨn iikamɨm krɨmiir kwoɨn ɨmiir kɨrɨe haigɨnɨugikɨm.

16 Mɨ Pol siya ha nokwokiyɨn mɨ siir ɨɨna ɨna yɨisiimauugiya. Mɨ siya ɨna boɨnkiyɨn, kɨma tɨ iikamɨm Isrelranɨm, kɨma kariir yaiya saiir wakaeki. Mɨ tɨ Judaɨn iikam tani ɨkɨm tɨ tɨr mɨ owɨm mɨ kɨma kɨmiir kwoɨnɨm Adi Komii krɨmiir Wanɨn siir hauuam nɨtɨm mɨ kɨma kariir yaiya saiir wara dɨnkɨn wakaeki.

17 Tɨ Isrel sɨmiir Adi Komiiyɨn siya bɨdi yɨmbinkiyɨn kɨmiir yɨdwi wanwiyaeyɨm sɨmiir. Mɨ ɨiya sɨma nu komii Isib hɨrar nikɨ prɨiywokaigiyɨm, sɨma om whɨrni omɨn siir nwokɨm. Adi Komii siya dirɨraerarkikɨn mɨ sɨma ɨni isid komii ywokiyɨm. Mɨ mhoɨiya siir kɨrɨeka nɨkɨunamkɨn mɨ sɨma nu komii Isib siir haiburgigɨm mɨ sɨma ɨna yamɨm.

18 Mɨ nuɨn iikam karamaeyɨn mɨ Isrel sɨma siir nwokɨm. Mɨ sɨma whɨsariiya prɨiywokɨm, sɨma nu karamaekɨm. Mɨ sɨmiirɨn Adi Komii siya kɨgrɨraowɨm bɨewiyɨm kam nwɨs (40) sɨma prɨiywokaigiyɨm.

19 Adi Komii siir kɨrɨeya saeyar tɨrkiya mɨ tɨ nu komii Kenan hɨran iikam isid ɨriiyar whɨswo sɨma ɨna yaokaokiyɨm. Mɨ sɨma yapa yapa omkɨm mɨ yapa yapa yaigɨngɨm. Mɨ tɨ omɨm sɨmiir nuɨn ɨni Adi Komii siya hauugiyɨn Isrel sɨmiir.

20 Bɨewiyɨm sɨma tɨ nu komii ɨiir nwowɨm 450 gɨm. Mɨ ta ɨiya Adi Komii siya nɨmbina kamɨm yai hɨdiyɨm sɨmiir mɨ sɨmiir kɨgrɨraowɨm mɨ ɨna ywowɨm mɨ profet Samyuel siya ɨna yɨmbiyamɨn.

21 Mɨ mhoɨiya sɨma ɨna srɨiyɨm profet inkamɨn Samyuel siirɨm, kɨra krɨmiirɨn inkam komiiyɨn nwɨra dɨmbingi siya krɨmiir kɨgrɨraowɨm. Mɨ

Adi Komii siya hauugin kwoin miiyik Samyuel siir, siya ini Sol siirar yimbingiyin, siya Kis siir yinisimkin, siya Bensamin siir piugana saiir hiran inkamkin. Biewiyim siya kigriraowim simiir kamnwiskim (40).

22 Mi Adi Komii siya nhinikriropki siirin. Mi kimidiniya Devid siir yokmwin okwo haiginiu simiir inkam komii nwowim. Mi siya boinki, kara bidi kigin Devid siirin Jesini yinisimin. Kariir kwoinin ini ti inkamin siiramar naingwo iskiyin. Siya wi kariir siyiu imiirar napi.

23 Bidi bidiniya Adi Komii siya ha boinkin, inkam nwirin wi kara nikropkii Isrel simiir isidin siir whindiriraerar haiginiuam. Mi siya hiriinan tirin mi siya Jisis siir yikropki krimiiram krimiir dimin biyie biyieyim simiir niinak itkiigiigiyim. Mi siya Devidni piugana saiir hirankin.

24 Jisis siya bi niki itkin. Mi taka iiya Jon siya yaiyim saiir boinmimauugim Isrel simiirin mi simiir mhii kwoinim wi nwoki kisina haigiyim mi op wa nwoki baptaisim.

25 Jon siya ta miiya saiir mirii digiyin kingiina nwokin. Mi siya boin kima paniina naingwowi, kara yipikin? Ti inkamin kima nwokwokinin kara si rani. Kima wakae! Inkam nwirin wi kariir mhoiiya niti, siya inkam komiigin, kara inkam kiingin, komii rani. Niingaka. Kara inkam biyienankin. Ɬga siya niinaniya wi saiir uridin siirin wa whro rani. Niingaka. Jon siya hiniina boinkikin.

26 Kima ti nomiiyauim, kima kariir brogaeyin siir yinisimkim, kima tir nwowim. Mi kima kariir yaiya saiir wakaeki mi ti iikamim Judan iikam

tani mi kima ini tirar ninkin owim mi kima kimiir kwoinim Adi Komii siir hauugiyam nitim mi kima kariir yaiya saiir warar dinkin wakaeki.

27 Iikamim om komii Jerusalem hir nwowim mi simiir biiyan inkam ima mi ti inkamin siir bi sibgu ninokninkinkin. Mi digworaekwo hoimgakim sima Jisis siir tirim bidi bidinanin profet kamim sima winin ti digworaekwowim tariinanin bidi yimbiniyim. Juda simiir ii komii komiiyim sima ti profet kamim simiir yaiyim pi simiir mwaini. Mi sima simiir sibgu ninokninkin tani. Niingaka.

28 Mi sima siirin yai biyie kwir bi tisiryiskaigim. Niingaka. Mi sima ina kauwok boinkiyim Pailat siiramin, siya ti tirki siyiuin siir prii isomaokiyanin.

29 Sima bidi diriraerar digiyim digworaekwo whiekakim biiya profet kamim sima winkiyim yaiyim siirim. Mi sima siirin paeyin hiiniya nirioninkinin siir hirankar swoki iniskii hai. Mi sima siirin siyano whirin siir ini haigigik.

30 Mi Adi Komii siya swoki hidninsiin idwoki siirin ie hirankin.

31 Ti kamim biiya Jisis saika napmiriiyim mi sima nu Galili siir haiburgigim mi ini om komii Jerusalem hiriir yamim. Mi ti kam kaimwowim Jisis siya simiir hiriiyar swoki imbiyam. Mi sima ini siirar kigim ii whiekakim. Ti diminin sima kigin mi ini iikamim simiir boinmimauuwim.

32 Mi krima ta yai kibiya kimiir asi boinmauuwi ti diminin Adi Komii siya nimbinkikin, krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir hauugiyim.

33 Diminin Adi Komii siya nimbinkiyim krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir mi tariinanin simiir yinisimim krimiir tiriir bidi yimbiniyim, Jisis siya

wa swoki insiin idwowi ie hiranki, hiriinanam tirkikim. Ti yaiyim ta yokwo Sam kwisa saiir winkiyim. Mi saeya hiniina boinkim,
kira kariir yinisimkin. Mi tariinanin kara ini kiriir
Adi ywowin.
34 Mi siya siir ie hiranki kinisiin idwoki. Mi siya
mhoiiya wi swoki ao rani. Niingaka. Adi Komii
siya hiriinan boinkikin.
Dimin kibiki kibiyin kara wi kimiir hauugii. Biiya
kara ti diminin Devid siiram niki boinkin
siir hauuim.
35 Mi yokwo Sam kwira ya iriipi hiriinanar mi
boinkika.
Mi kira wi kiriir inkam kibiki kibiyin siirin wi ienau
hirar kignisu whiigrimgrinkinkaeyam tani.
Niingaka.
36 Iiya Devid siya niki owin mi siya ta Adi Komii
siir mii miiyika saiira niki miriiyin mi siya
ina yaonamin. Mi siirin, siir brogaeyin siir
hiriinanar swoki haingikaigi. Mi siya ini ie hirar
whiigrimgrinkinkaeyamin. Siya ta yaiya yokwo
Sam nwowa saeya Devidni biri win boinkika.
Niingaka.
37 Ti inkamin Adi Komii siya ieyankin hidninsiin
idwowin siir piua ienau hir bi whiigrimgrinkinka.
Niingaka.
38 Kima ti nomiiyauim kima bidiya yinoknkin
niinim. Krima ta yaiya saiirin hiniina boinmauuwi
kimiirin, ti inkamin siya krimiir dimin biyieyim
simiirsi nankab ougin.
39 Moses siir siyiu komiiyin krimiir dimin
biyieyim wi siya niinak rani mi krimiirin wi siya
nikiunaowid rani mi krimiirin wi inkam miiyik

dap rani. Niingaka. Ti inkamin siyairgin iikam whiekakim krimiir dimin biyieyim simiir niinak itkiigiiyanin. Mi yipikin inkamin naingwo tibmii mi siirin wi Jisis siya piiriyao haiginiuwi mi siya wi rirmiiya nwowi. Mi krimiirin wi siyar swoki ikiunawidi. Mi siya krimiirin wi iikam wadieya nikiuwi.
40 Mi kima ha hirgiugiuwin ti diminin profet kamim biiya sima wina yaiya saeya nitisi. Sima hiniina boinkikim,
41 bidi bidinanin propet kamim sima hiniina boinkikim,

krima ti kamim nigbumbuwanim kima wa timi kinankiuraraowin mi wi saiir saiira timi naingwokwonanae. Wim wi saeya grirítkaigii. Kara ta kimiir iiya kima niki owa, kara mii komiiya tariinanin saiirar miriigin. Mi inkam nwirki ta miiya saiir miriiyim naboinikin kima saiirimin wi naingwo tibmiinam tani.

Pol siya hiniina boinkikin.

42 Mi iiya Pol, Banabas sowa ta maeyaua yai nidwo boinaiiya saiir haiburgiko mi ina yapniyamwo idowiiya hiriir. Mi sima ina nhinkigiyim. Mi sima ina boinkiyim, sowiirin, ini wakae namwo kowa! Aka Judami ii komii kwira kowa wa swoki it. Mi wi ta yaiya saiir swokini boinmimauuni krimiirin.
43 Mi iikamim ta maeyaua yai nidwo boinaiiya hir wakae dignamim mi sima ina nhinkiigiyim. Mi Juda iikam nhirim mi kam nhirim, Juda iikam tani mi tiki Juda iikam tani simiir kwoinim ina kisina haigiyim. Mi sima ini Juda iikamim simiir

siyiu siirarar ywowim. Ta maeyaua yai nidwo boiniya saiir haiburgigim mi sima ini Pol, Banabas sowiir mhoiiya yamim. Mi sowa yaiyim ina boinmimauuim, hiniin kima daingworinu ta Adi Komii siir naingwobumbuwa wi kimiir hauugii.

44 Juda simiir ii komii kwira iikamim ti om komii iiir nwowim, sima nit swokiyim pariiparii, ta Adi Komii siir yaiya sowa boina saiir nini wakaeniyim.

45 Iriipi hiriinan Juda hiran Biiyan Inkam Komiiyim ina kigim iikam whiekakim maeyau kwirua nwowi. Mi sima ina kigmairim ta sowiir mii aiirimin mi simiir kwoinim simiirim ini haugihaugi whyiekiyim. Mi sima ini yai biyieyim simiir yigbumbuim mi ini Pol siir yaiyim simiir yanugaugauwim.

46 Mi Pol sowa Banabas simiirin yaimwo aiirar boinmimauugo. Mi sowa boin, krira ta yai kibiya Adi Komii siira bii Juda iikamim kimiir boinmimauuniyam nitkwo. Mi kima ta yai aiirin digiumii haigingigi, aeya wim kima boinae mi nim krima ti kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin siirin wi hai rani. Mi wakae kima! Panao krira pi kimiir haiburgigi mi krira pi iki isid whirin siyim nami. Mi ta yaiya pi simiir nini boinmauugigi, sima Juda simiir iikam tani.

47 Biiyan Inkam Komii siya hiniina boinkikin kariirin,

kara kimiir nimbingikim siyiu miiyik iki iikam isid whirin simiir nisiimauuwim Juda iikam tani siyiuin nitmaisok okwowiyin siir. Mi kira ini pae niuyanan ywowin, simiir niuya haiginiuwam. Mi iki om

whiekakim ti nu iiir nwowim, simiirin wi ti yai aiir boinmauuwi kira. Mi simiirin wi siyiuin nitmaisok okwowiyin wi kira pi yisiisiimauu haiginiuwin.

48 Mi iikamim Juda iikam tani sima ta yai aiir wakaeyim mi simiir mhii kwoinim ini wadieya ywokiyim. Sima ini mairgimairga ywokiyim ti Biiyan Inkam Komiiyin siir yaiya aiirimin. Mi iki iikam whiekakim Adi Komii siya nimbinim, kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin siir haiyim. Mi sima ina yaingwo tibmiiyim.

49 Mi Adi Komii siir yaiya ini ta maeyau aiir yamkiya.

50 Mi Juda simiir biiyan kamim sima ini hop-sowoiu wigim inigakim Adi Komii siir inig iiir hainaniyim simiir kwoin imiir. Mi Biiyan Inkam Komiiyim ti om komii siir nwowiyim simiirin warar. Mi sima ina yigbumbuim Pol, Banabas sowiirin. Mi sima ina kauriirgiyim sowiirin sowa ti nu iiir kipi nwo.

51 Ɨriipi hiriinan mi sowiir iga hir nwowim sinim ini ti omin siir yikrimkrinkiigigin. Mi dimin biyieyin ini simiir hirar ywokiyim. Mi sowa ini om komii Aikoniam hiriir yamwo.

52 Mi iikamim naingwo tibmiiyim om Antiok hiranim sima ini mairgimairga kiina ywowim. Mi Adi Komii siir naeyiuin siir kirieya ini simiir yaninkiniu iuwim. Ɨriig.

14

Inkam nwiso sowa om Aikoniam hir miriigo.

1 Mi om Aikoniam hirin, sowa hiriinana swokini tiriu. Sowa ina yapninopkainamwo Juda simiir

maeyaua yai nidwo wakae saiir mi yai hir ini okwo boiniu. Mi iikam isid komiiyin Judainim mi Grik an ikim, sima ina yaingwo tibmiigiyim.

2 Mi Juda iikam nhirim bi naingwo tibmiigim mi sima iki iikam nhirim Juda iikam tani, simiir kwoin imiir ini hopswoiu. Sima io ti Jisis siir isidan inkam nwiso sowiir nwowim.

3 Mi aposel inkam nwiso sowa om Aikoniam hirin ii kasaka bi nwoko. Mi sowa ini kirieya ywonamwo. Ti Biiyan Inkam Komii siir yai aiir boinmimauuwim. Mi sowiir iinim ti Biiyan Inkam Komiiyin siya kirie haiginiu mi sowa kirieipai kirieipaiyim ina tiramwo. Ta kirieya Biiyan Inkam Komiiyin siya niisiimauuga iikamim simiir. Ta siir naingwobumbuwa mi saiir yaiyim ini kaimwowa ywowim.

4 Mi ti om komiiyin siir hiran iikamim sima isido whisa ywo. Mi nhirim Juda maka ywo mi nhirim aposel inkam nwiso sowakar ywo.

5 Mi mhoiiya kam nhirim Judan iikam rani mi Juda sima ina nhinamim. Mi ti isid whiso simiir biiyan iikamim sima nhinam sima Pol, Banabas sowiir diriraerarbumbuwim naingwokim. Sima sowiirin siiyani kaiyimik aokiyim naingwokim.

6 Mi sowa ta io aiir bidi hirnao. Mi sowa nu Likionia hiran om komiiyo Listra mi Debi om nhirim sowiir kingiin nwowim, simiir hiriir yidamam.

7 Mi sowa ta yai win kibiya Jisis siira ini omom omomim simiir yaboinmamauuyokiyokiiyamwo. Ɨriig.

Pol, Banabas sowa om Listra hir miriigo.

8 Mi om Listra hirin, inkam nwirin ini hir nidwowin, siir igao bidi yinsimsiriunamwo, siir

apua aeyar naokainɨnkɨnkiyɨn siirɨn mɨ hɨriinana nwokɨn. Tɨkɨ inkamɨn siya bɨ swokɨ aprɨrɨr sranikɨn. Nɨingaka.

9 Mɨ siya wakaeki Pol siya Adi Komii siir yai aiir boɨnmɨmauuɨn. Mɨ Pol siya siirsiira kaonanaei. Mɨ ɨni siyar kɨgiyɨn tɨ inkamɨn naɨngwo tɨbmii dɨg namwo ɨuwɨn mɨ siya wɨ wadɨeyar nwowi.

10 Mɨ Pol siya ɨgao yaiya boɨnki, kɨra dɨnsiin okwoki! Mɨ siya bɨ kɨmɨmɨnkikɨn ɨna yɨnsiin okwokiyɨn mɨ ɨna yopnatkiigɨiyamɨn mɨ siya ɨna yaprɨrɨrkiyɨn.

11 Mɨ iikam whɨekakɨm tɨ dimɨnɨn Pol siya tɨrkiyɨn siir kɨgiyɨm mɨ sɨma nu Likionia sɨmiir yaigɨna saiir kauwok boɨnki! Krɨmiir wanɨn ɨni inkam pɨua swokɨ ɨmbiniyɨn. Mɨ tapa tɨsi krɨmakar nwowɨm.

12 Mɨ sɨma Banabas siirɨn hɨniina mɨ dap Sus mɨ Pol siya yai boɨnan inkamkɨn mɨ Sɨma Pol siir inɨgɨn Hemis asi dapkɨm. Tɨ inɨg whɨso Sus mɨ Hemis dapiyo, yɨm sɨmiir wanmi digworaek-wokɨm, sɨmiir inɨg ɨmiir hainanikɨm.

13 Ta omaka Sus siir inɨg hainaniya ɨni tɨ om komiiyɨn siir yaba mɨriiya. Mɨ prismi yaowae adɨn ta omaka saiir kɨgrɨraowiyɨn mɨ bulmakau ɨi nhɨrɨm ɨna hainamɨm. Mɨ kɨpɨm ɨna yomboborɨunɨnkɨnɨm mɨ ɨna hainamɨm. Mɨ tɨ om komii siir anoɨn siir kingiin yamwoɨu. Mɨ iikam whɨekakɨm sɨma warar yɨtɨm digworaekwowɨm sowiir hauugiyɨm. Mɨ tɨ digworaekwowɨm sɨma sowiir hauuwɨm, bɨiya sɨma sɨmiir wanɨn Sus siirɨn hɨriinan naeyɨm sɨmiirar mɨ ɨnkɨn ɨmiiyaekɨm.

14 Mɨ aposel inkam nwɨso Banabas, Pol sowa,

ta hiriinan yaiya saiir wakaeyo mi sowa ina kigo. Mi sowa ini io simiir ywowo. Mi sowiir yiuiso ina yiinikibimbirgiyo. Mi sowa ini iikamim simiir bopwoniya iwitninopkainamwo. Mi sowa ina kauwokiywo,

15 kima ti kamim kima hinin dimusi tirkim? Krira inkamairgo, krira kimiir hiriinanairgo. Krira Jisis siir yai win kibiya kimiir boinmimauuam nitko. Mi kima ti siyiu biyieyim simiir diuguski. Mi kima Adi Komiiyin krimiir yaimin dimin wakaeiiyin siiramar daingwo tibmii. Nu ninomor mi whiii komii komii ikim mi digworaekwo hoimgakim ti nwowim siya nonkwokwokim.

16 Kibie! Biiyan iiyim iikam whiekakim ti nu iiir nwowim siya simiirar kigninkinkin. Sima simiir kwoinka naingwo diriraerarkim.

17 Mi siya bi naguprakaigin. Mi kima pi siirim whaowae rani. Niingaka. Mi siya kimiirin dimin miiyik iiirar diriraerar haiginiugin. Mi naowin ninomor kou hir nwowin pa mi diriraerarki kimiirim mipa mi kinaini. Mi naeyim siya diriraerarkiyim ini wadieya yimbiyamim. Mi naeyim siya dig haiginiuwi mi kimiir kwoinim mairgimairga asi nwowi.

18 Mi sowa ta yaiya saiir boin digiyo mi sowa miinan nap mirii nanaeko iikamim simiir nikiduwim. Mi sima ti wraisuim nanag hainamim sowiir kipi hauu biiya simiir wanin Sus siir hauuwim mi siir hiriinan. Iriig.

19 Mi Juda iikam nhirim om Antiokanim mi om Aikoniaman ikim, sima ina yitim. Mi iikamim simiir kwoinim sima ini hopswoni. Mi sima siiya

minim ina kaiyimikim Pol siir. Mi sima Pol siirin ini om komii siir yaba hiriir kinaniyamin. Simiir kwoinim ha naingwokim, siya naowigusami.
20 Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima ini siirar yokwo kaeyokaiyim. Mi siya ha ninsiingiyin, ini oma hiriirar swoki apninopkai namin. Mi iigwira siya Banabas saika yam om whirin min nikiuwiyin Debi hiriirin.

Mi Pol Banabas sowa nu Siria hir nwoin omisimin Antiok mi sowa hiriir swoki am.
21 Mi sowa ta yai win kibiya ti omin siir hiran iikamim simiir boinmimauu haiginiu. Mi sowa hiriinan tirkiywo mi iikam whiekakim ina yaingwo tibmiigiyim. Mi mhoiiya sowa ina swoki amwo ti simiir om whoimim Listra mi Aikoniam mi om Antiok hiriir.
22 Mi ti om whoimim iikamim naingwo tibmiiyim sowa nwoki whinkinsiis haiginiuwi simiirin. Mi sowa simiirin haniingi boinanae. Mi kima kimiir naingwo tibmii aiirin donkworinukripkai. Biiya krima siyiuin hikpai hikpai haiiyin mi siir tiki hopniin apnam. Mi mhoiiya krima wi ti Adi Komii siir om kibiyin iikam whiekakim mi digworaekwo ikim simiir kigirkakiyin wi siir nami.
23 Mi sowa kam adi yaowae nhirim simiirin siyiu komii kigriraowam yimbin. Mi omkakim Adi Komii siir inig hainaniyim omom omomanin simiir hiran iikamim naingwo tibmiiyim simiirim warar. Mi sowa Adi Komii siirim sriiyo mi nae minim ini wara haiyakiyim. Mi sowa ti iikamim naingwo tibmiiyim Inkam Komiiyin siirara hauuswokiyim, siya kigriraowam.

24 Mɨ mhoɨiya sowa nu Pisidia sowiir boponau
aiir yapam. Mɨ nu Pamfilia hɨriir yapnɨmbɨiyam.
25 Mɨ sowa om komii whɨrɨn Pega yai hɨr
boɨnmɨmauugik. Mɨ mhoɨiya sowa om Atelia hɨriir
yapiinam.
26 Mɨ om Atelia hɨrɨn, sowa siyaiini yani
kwɨriinam. Mɨ siyaiiya sowiirɨn, om Antiok hɨr
swokaka atkɨnɨugig. Bɨiya tɨ omɨn iikamɨm Adi
Komii siirɨm naɨngwowiyɨm mɨ sɨma Adi Komii
siirɨm kwɨsboɨnki, tɨ inkam nwɨso sowiiram mɨiya
sowa mɨriiya saiir kɨrɨe haigɨnɨuwɨm. Mɨ sowa
hɨriinana tɨro mɨ sowa ɨna swokɨ ɨmbiyamwo tɨ
om ɨiirar.
27 Mɨ ɨiya sowa om Antiok hɨriir nɨmbiyamwo
mɨ sowa iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmiiramɨn
ɨna yɨkɨuna dɨgɨm, sɨma maeyau kwɨruwa
nwowɨm. Mɨ sowa ɨna boɨnmɨmauuɨm
digworaekwo whɨekakɨm Adi Komii siya sowiir
whɨndirɨraerarɨm. Mɨ sowa ɨna boɨno, Adi Komii
siyar nɨiyok haigɨnɨugikɨn krɨriir siyɨuɨn iikam
nhɨrɨm Juda inkam tani ta Adi Komii siir yaiya
saiir boɨnmɨmauuɨm. Mɨ sɨma wɨ nwokɨ aɨngwo
tɨbmiiyɨm.
28 Mɨ sowa iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmaka
ɨi kasa bɨ nwoko. Ɨriig.

15

Iikam Whɨekakɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm ɨni om komii Jerusalem hɨrara yaɨngiriyɨuɨuɨm

1 Mɨ nu Judia hɨran kam nhɨrɨm, sɨma ɨna yapi-
inamɨm om Antioka hɨriir. Mɨ iikamɨm naɨngwo
tɨbmiiyɨm yai sɨmiir inɨ boɨnmɨmauugig. Mɨ sɨma
boɨn mɨ kɨma siyɨuɨn Adi Komii siya hauugiyɨn

Moses siir kima siir tir karam mwowi mi kimiir mioisim kitiyopnir hai karamae mwowi mi Adi Komii siya kimiirin wi wara kaoprigi okwo rani. Niingaka.

2 Mi sima hiriinan yai boinkiyim mi Pol sowa Banabas sowa io prasae bi nwoko simiirin. Mi sowa simaka yaii prasae bi niniinansaoko. Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima yikropki Pol, Banabas sowiirin. Mi kam nhirim om Antiok hiranim sima ini wara yinkin amim om komii Jerusalema hiriinin, ta yaiya saiir nini bointibmii kimaigikim aposel kamim mi inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim simakar.

3 Mi simiirin iikamim naingwo tibmiiyim sima nikropikim. Mi sowa ti nu komii whiso Finisia mi Sameria sowiir bopwo hir napamko. Mi iikamim naingwo tibmiiyim ti nu whiso sowiir hir nwowim omisisimim simiir hiran iikamim simiir ini boinmimauuwiu ta yaiya. Mi sowa simiirin hiniina ini boiniu, Adi Komii krimiir Wanin siya bidi kisina haigiyin iikamim Juda iikam tani simiir kwoinim. Mi nu Finisia mi nu Sameria hiran iikamim mi sima ini mairgimairga taokitaoka ywokiyim Pol siir yai aiiramin.

4 Mi sowa om komii Jerusalem hiriir nimbiyamwo mi iikamim Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim mi aposel kam ikim mi inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowi ikim, sima sowiir boin wadiewin. Mi Pol, Banabas sowa digworaekwo whiekakim Adi Komii siya tirim sowiir mi simiir ini boinmimauuwiu.

5 Mi Farisi simiir iikam nhirim naingwo tibmiiyim sima ina yinsiin okwo boinkiyim, kam nhirim Juda iikam tani simiir, simiir mioisim ti

kitiyopnimnir hai. Mi kima simiir boinki, sima Moses siir siyiu iiir dap.

6 Mi ti aposel kamim mi inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim sima iripa yidwo hid boinai ta yai aiirim.

7 Sima yai whiekakim boinai digiyim mi Pita siya ina yinsiin okwokiyin. Mi siya simiirin ina boinkiyin, ti nomiiyauim! Kima bidi yinokninkinim. Adi Komii siya hid haiginiugikin miiyim krimiir. Mi bidi bidiniya kariirin siyar nimbingikin ta Jisis siir yai win kibiya saiir boinmimauuwam iikam nhirim Juda iikam tani sima wakaei mi sima wi wara nwoki aingwo tibmiiyim.

8 Adi Komii krimiir Wanin siya bidi yinokninkinin simiir kwoinim. Mi siya ina mi inokninkin iikamim Juda iikam tani simiir kwoinim. Mi siya siir naeyiuin ini simiir hauugiyin krimiir hauugiya saiir hiriinan.

9 Mi siya Juda iikam tani simiirin yaeya siyiu whir bi tirikin mi Juda iikamim simiirin yaeya bi mi tirkin. Niingaka. Iikamim siiram naingwo tibmiiyim simiir dimin biyieyim wi Jisis siyar whinkaoprigi okwowi.

10 Mi kima tariinanin Adi Komii siirim dimusi kinankiuwi? Mi kima ti iikam nhirim Juda iikam tani naingwo tibmiiyim mi kima hik simiir dimusi hauugim? Biiya krimiir yidiwi wanwiyaeyim mi krima ti hik hiniinim simiir haiyim wi dig nwo rani. Niingaka.

11 Mi krima ha naingwo tibmii mi krimiir Biiyan Inkam Komiiyin Jisis siir naingwobumbua wi sae-yar swoki kaopriginaowidi krimiirin. Mi simiirin

iriipi hiriinan wi wara mi inkin kaoprigi okwowi.
Pita siir yaiya ini dig ywokiya.

12 Sima ti iikamim yai bi boinmiminkim simiir
wiinim Pol mi Banabas sowiir yaiyama mauugim.
Mi sowa simiirin min boinmimauugim dimin kirie
komii komiiyim Adi Komii siya diriraerarim Juda
iikam tani simiir mi sowa simiir boinmimauugim.
13 Mi sowa ta yai aiir boin digiyo mi Jems siya ina
yisiin okwo boinkiyin ti nomiiyauim! Kima kariir
yai aiir ti wakaeki.
14 Saimon siya kimiir bidiya iki boinmauuwin
hiniin, Adi Komii siir kwoinin ini simiiramar
yaingwo hirirriugiyin ti iikamim Juda iikam tani
simiiram. Mi siya kiyaina iikam nhirim simiirin,
sima siir isid nwowim.
15 Mi taka yaiya profet kamim sima boina mi saiir
hiriinanairga. Mi sima David siir isid iiiram win
boinkikim. Taka yaiya hiniina boinkika,

16 krimiir Biiyan Inkam Komiiyin siya hiniina
boinkikin, mhoiiya kara swoki iti mi ta
Devid siir omaka nakainam ya wi kara
swoki haininasiin okwowi. Mi iki saiir dig-
woraekwo nhirim, biyie nwowim, yim wi
yaeya kara swoki grab mirii.

17 Mi iikam nhirim Juda iikam tani yim wi kariiram
wit. Mi iki iikam whiekakim nu whiranim kari-
iram naingwo tibmiiyim, yim iriipa hiriinan kariir
warairgim. Mi siya hiniina boinkin.
18 Biiki Biiyan Inkam Komiiyin, siya ta yai aiir bidi
boinin.
Mi tariinanin siya ina swoki boinkiyin,

19 mi Jems siir yaiya tasa niki amyokiyokiiya.
Kariir kwoinin hiniingin, iikamim Juda iikam tani

simiir kwoinin ina kisina haiginamin Adi Komii siirim mi krima simiirin kiigi kipi ninki.
20 Niingaka. Krima simiirimin yokwo ti win hauugi. Mi simiir yokwowa hiniina win boinki mi sima siyiu biyie whiekakim uruwai siyaowainiyim simiir diuguski. Mi sima hiinanaeni siyiuin si-irsi dapiyok. Mi sima iki wraisuim niiyara sima nimborukrimkrikiu aokiyim simiir kipi nae. Mi sima wraisupai wraisupaiyim simiir nhie imiir kipi mi kwiyae.
21 Krima dinokninkin, biiya hiriinan mi tariinanin iriipa hiriinan iki om komii komii whiekakim inkam kakairgim, Moses siir siyiu komii siir yai imiir boinmimauuam. Mi sima siir yai aiirar mwainikim maeyauim yai sima nidwo wakaeiyim simiir. Mi Juda simiir ii komii komii ikim. Ɨriig.

Sima yokwo iki iikam nhirim Juda iikam tani Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim simiirim win hauugika

22 Mi aposel kamim mi inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowi ikim mi inkam ima sima yai maeyauu kwiruwa minam nidwo binaigim, inkamwo nwisa nimbinkiyim Pol, Banabas sowaka namim, om Antiok hiriir. Mi ti inkam nwiso sima nimbino sowiir inigo Judas mi siir inig whirin Basabas mi nwirin, Sailaskin mi iikamim naingwo tibmiiyim simiir biiyin ini sowa ywowo.
23 Yokwo kwira sima sowiir win hauugiya Juda iikam tani simiiram mi saiir yaiyim hiniina win boinkikim, krima aposel kamkim mi krima inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim krima

kimiir nomiiyaukim. Krima winkika ta yokwowa kimiirim ti nomiiyau nhirim, Juda iikam tani om Antiok anim mi nu Sirianim, kimiirim. Ti akamim!
24 Krima bidi wakaeyim! Krimiir kam nhirim kimiirim nitkim mi yaiyim sima boinim kima ini kakar ywokiyim. Mi kimiir kwoinim sima pridaiginiugim. Mi krima simiirin hiriinan bi boinkikim.
25 Krima ta yaiya saiir wakaeyim mi krima ini kwoin whirua ywowim. Mi krima ina boinim, nim inkamo nwisa ti ikropki kimiirim ti krimiir nomiiyau wadie nwiso sowaka Banabas Pol.
26 Mi sowa naosi bi naingwoyimiyoko, krimiir Biiyan Inkam Komiiyin Jisis Krais siir mii aiir napmiriiyamin.
27 Mi krima Judas Sailas sowiir asi nikropkiko, ta yai aiirin pi sowiir yaiga nini boinmimauuniyim kimiirin.
28 Mi Adi Komii siir naeyiu miiyikin ini krimaka nwowin. Mi krima yai bidi kitibmii boinim mi krima kimiirin pi yapa hik kwiri swoki inkin haugi rani. Niingaka. Mi kima ti hiriinan dimin iiirarar tir.
29 Mi kima wraisuim sima nisomaowim mi uruwai siyaowaini hauuim, kima simiir kipi nae. Mi kima wraisuim nii ara sima nomboru aokiyim simiir kipim kipi mi ae. Mi simiir nhieyim kipi mi kwiyae. Mi kima hiinanaeni siyiuin siirsi dapiyok. Kimasiya kigririraona mi ti hiriinan siyiu iiisi dapiyok. Mi kima wi wadieya sibgu okripkai. Ta yokwowa ini digyokiya.

30 Iikamim sima nikropkikim mi sima om Antiok hiriir yapiinamim. Mi sima iikamim naingwo

tibmiiyim simiirin ha nikiunamim maeyau kwirua haingiriyiu owim mi ta yokwowa ina hauua simiir.
31 Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima ta yokwowa saiir mwainim mi sima ini mairgimairga ywokiyim. Ta yaiya simiir whinkinsiis haiginiuga sima winkiya.
32 Mi profet inkam nwiso Judas, Sailas sowairgo mi sowa yai miiyik miiyikim iikamim naingwo tibmiiyim simiir asi boinmimauugo mi simiirin sowa whinkinsiis haiginiugo.
33 Mi sowa om Antiok hirin ina iki onanaeyo bi namsasaugo. Mi iikamim naingwo tibmiiyim sima sowiirin ina boin wadiekiywo. Mi sima ina swoki ikropkiywo simiirimar.
34 Mi Sailas siir kwoinin ina yaingwowin, kara wi om Antiok tirar nwowi.
35 Mi Pol, Banabas sowa om Antiok hir nwoko. Mi sowa kam nhirim simaka yinkin miriiyim, iikamim simiir nisiisimauuam Adi Komii siir yai aiir. Mi Biiyan Inkam Komiiyin siir yai win kibiya saiir boinmimauuam.

Pol, Banabas sowa ini yapa yapa yamkiywo

36 Mi mhoiiya bwan nhirim bidi yakaigiyim mi Pol siya Banabas siir boin, krira swoki ami iki nomiiyauim om komii komiiyim simiir nwowim simiir swoki apkig ami biiya krira boinmimauuim Biiyan Inkam Komii siir yaiya saiir. Mi krira simiir ninokninkinim, sima ina namisi sibgu owim, iyie? Niingaka.
37 Banabas siya minam naingwokin Jon siya saikar namim mi siir inig whirin Makin.
38 Mi Pol siya ina boinin, ti inkamin biiya krimiirin nu Pamfilia hir haibugikin mi siya mii

krɨraka mɨriiyam wara bɨ nɨtkɨn mɨ krɨra siirɨn wɨ wara kɨpi nɨkɨunam.

39 Mɨ sowa ɨo tɨ dimɨn ɨiir hanɨɨngɨ ywonanae. Mɨ sowa ɨrɨpa bɨ mɨriigo. Mɨ Banabas siya Mak siir yɨkɨunam mɨ sowa siyaii ɨra saiir kwɨriinam mhɨuisɨm whɨrɨn Saipras siir hɨriir namam.

40 Mɨ Pol siya Sailas siir yɨkɨunam mɨ ɨni sowa yamwo. Mɨ iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨma boɨn, Adi Komii siir naɨngwobumbuwa saeya wɨ kowaka nwonami.

41 Sailas sowa Pol nu Siria mɨ nu Silisia tɨ nu komii whɨswo sowiir bopwo hɨr napamwo mɨ iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmiir whɨnkɨnsiiskɨm sowa. Ɨriig.

16

Pol siya Timoti siir yɨmbin saɨka namam.

1 Pol siya wara yɨnkɨn am om Debi mɨ om Listra sowiir hɨriirɨn. Mɨ om Listra hɨrɨn inkamɨn naɨngwo tɨbmiiyɨn nwɨra nwowi. Siir inɨgɨn Timotikɨn mɨ siya Juda wiga saiir yɨnisɨmkɨn. Saeya bɨdi yaɨngwo tɨbmiiya. Mɨ siir adɨn Grik inkamkɨn.

2 Sɨma iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm om Listra mɨ om Aikoniam hɨranɨm, sɨma siir siyɨu ɨmiir boɨnkɨm, Timoti siya inkam wadɨekɨn.

3 Pol siir kwoɨnɨn ha naɨngwowi Timoti siya saɨka wara namɨm. Mɨ siya siirɨn ɨna yɨkɨunaniyɨn. Mɨ siir mɨoɨsa ɨna kɨtiyopnɨr haiya. Siya Juda kamɨm hɨr nwowɨm sɨmiirsi naɨngwokɨn mɨ tɨ hɨriinan siyɨuɨn siir asi tɨrkɨn. Juda iikam whɨekakɨm siir nɨnokɨnkɨnɨm Timoti siir adɨn Grik inkamkɨn.

4 Pol, Sailas mɨ Timoti sima ɨna yapnamim
om komiiyim simiir. Mɨ ta yaiya aposel kamim
mɨ inkam adiyaowaeyim siyɨu komii kɨgrɨraowi
ɨkim, bɨiya sima nimbointɨbmii kimaiya iikamim
naingwo tɨbmiiyim om komii Jerusalem hɨranim
simiiram mɨ sima tɨ kam nwoimim simiirin saiirar
swokini boin naingwo ɨu. Mɨ sima boin, kima tɨ
siyɨu ɨiirar tɨ swokɨ ap.
5 Mɨ omom omomim tɨ kam nwoimim sima
naboinmamauuim simiir hiran iikamim naingwo
tɨbmiiyim ini komiiyar ywokiyim. Mɨ ɨinokɨinokin
simiir isidin wɨ komiiyar nworaraowi. Ɨriig.

Pol siya whinkɨgmimɨkwinkin nu Masedonia hiran inkamin siirin.

6 Mɨ sima tɨ nu whiso Frisia mɨ Galesia sowiir
boponiya napamo mɨ Adi Komii siir naeyɨuin siya
boinɨkɨdugi, kima nu Esia hirin wɨ yai kɨpi ninɨ
boinmimauuɨu.
7 Mɨ sima nu Misia hir inɨ apɨeyokmainaki.
Mɨ sima minam tirkim, pɨ nu Bitinia hiriir
napninopkainamim. Mɨ ini Jisis siir naeyɨu ɨeya
yɨkɨdunaowidim simiirin.
8 Mɨ sima nu Misia hirin asi napkindiyɨugikim.
Mɨ sima ɨna yapnaniyim om Troas tiriir.
9 Mɨ niiyaka Pol siya dimin whirin nhwonan
whinkɨgwinkin. Mɨ inkam nwirin nu Masedonia hiranin siya ɨna yinsiin okwo kauwok
boininaekiyin Pol siiram. Kira wara whɨi komiiya
solwara nɨkɨuwiya saiir whɨi mirmiiya tiriir wɨt!
Nu Masedonia tiriir, krimiir ninɨ whindirɨraerar
haiginɨuniyam.
10 Pol siya tɨ dimin ɨiir bɨdi kɨgiyin mɨ krɨma bɨ
kimiminkikim ini digworaekwo ɨmiirar dirɨraerar

namim nu Masedonia hiriir namimin. Krima bidi yinokninkiyim Adi Komii siya nikiugikin krimiirimin. Yokwo Komii saiir yai win kibiya simiir boinmimauuim. Ɨriig.

Lidia Saeya bidi yaingwo tibmiiya.

11 Mi krima siyaii aiirin om Troas hir nwowa saiir yani sain kwiriinam. Mi ta siyaiiya ini om Samotras hiriirar kigirirunama. Mi iigwira om Niapolis hiriir yakiyam.

12 Mi krima ti om iiir haiburgigim mi om Filipai hiriir yapnimbiyam. Biiya siya ti omin Rom hiran iikam nhirim sima nini kripkii whinikin. Mi ti om komiiyin ini nu Masedonia siir nu haimii iiir nwowin. Krima ii kasa bi niki onakikim ti om iiirin.

13 Mi Juda simiir ii komiiya krima om iiir haiburgigim mi ina yapniyamim ti ie siir kingiin hiriir. Ha naingwokim ta opa saiir kingiin hirin, saeya nhwo kwiskak maeyaugi niuwi. Mi ta opni maeyaua krima kigi wig nhirim hir nwowi. Mi krima yai simaka yidwo boinai.

14 Wig ira saiir inigin Lidiaka. Saeya ta wiga Adi Komii krimiir Wanin siir inig hainan kirieka. Mi saeya ta yai aiir wakaeya mi saiir omin Taiatairakin. Mi saeya yiuis pariidnan pani miiya saiir miriiga. Mi saeya umir pi saiir siyar mi hai. Biiyan Inkam Komiiyin siya kisina haigikin saiir kwoinin mi saiir wiina ini yaiya Pol siya boinkiya ini saiirima mauugiya.

15 Mi saiirin op ina baptais haiginiua mi saika iripa omaka irua whwonkaiyim simiirin warar. Mi saiirin op ha baptais digiya mi saeya boinki krimiirin, kima kariirin ha naingwowi kara Biiyan Inkam Komiiyin siirim bidi yaingwo tibmiikikina

mɨ kɨma pa nwokɨ ɨtɨm kariir omaka aiirɨn. Mɨ saeya krɨmiir boɨnanaeya mɨ krɨma ɨni saiir yai aiirar mɨ wakaeyoknanamɨm. Ɬriig.

Pol, Sailas sowiirɨn omakanau hɨugrɨpkɨikikaigo om Filipai hɨr.

16 Mɨ ɨigwɨra krɨma tɨ ɨeyɨn siir kingiin hɨriir napnamɨm mɨ Adi Komii siirɨm inɨ srɨiyɨu ta maeyau aiir. Mɨ wig ɨra mɨi nɨinga prɨimɨriiya saeya krɨmiirɨn siyɨu hɨr yapyɨskaiwɨn. Mɨ saeya ta wiga uridyɨu biyɨekɨ bɨdi yɨnkɨnɨukikaiya. Mɨ saeya ɨkɨ boskwonauwan yaimɨn dimɨnɨm pɨ saeya nɨisiisiimauuwi. Mɨ ta wiga saiir bɨiyan iikamɨm sɨma umɨr komii pɨ mɨiya saeya mɨriiya pɨ saiirsiyar mɨ haii.

17 Ta wiga saeya ɨni Pol siya mɨ krɨma, saeya ɨni krɨmiir mhoɨiya yɨta. Mɨ saeya ɨinokɨinokɨn pɨ hɨnɨina kauwok boɨnkii, kɨma tɨ kamɨm Adi Komiiyɨn nɨnomor kou hɨr nwowiyɨn siir mɨi mɨriiyɨm, kɨma krɨmiirɨn siyɨuɨn Adi Komii siya kaoprigi okwowiyɨn siir boɨnmɨmauu.

18 Ɬinokɨinokɨn ta wiga hɨriinan siyɨu ɨiirar tɨrnanaeka. Mhoɨiya Pol siir pɨua ɨna piyaokiya mɨ siya ha haimisiyao okwo kaokiyɨn ta wig aiirɨm mɨ siya yɨu biyɨe ɨiir boɨnkii, kara kɨriirɨn Jisɨs Krais siir inɨg ɨiir boɨnki, kɨra ta wig aiir dɨuguski! Mɨ ha damki! Mɨ tɨ uridyɨu biyɨeyɨn bɨ kɨmɨmɨnkikɨn, ta wig aiirɨn ɨna yɨuguskiyɨn mɨ siya ɨna yamkiyɨn.

19 Mɨ tɨ omɨn siir bɨiyan inkam komiiyɨm sɨma bɨdi kɨgii, tɨ dimɨnɨn mɨ sɨma ɨna yɨnokɨnkiyɨm, ta wiga saiir umɨr mɨiya nɨkiigiya. Mɨ sɨma Pol, Sailas sowiir yonkworɨmdɨnu mɨ sɨma sowiirɨn ɨna kiyainamwo mɨ sɨma maeyaua sɨma nɨdwo

boɨnaiiya bɨiyan inkam komiiyɨn saɨka hɨr inɨ boɨnaiyɨu, sowiir boɨniyopnatkaigiyam.

20 Mɨ sɨma sowiirɨn bɨiyan inkamɨn yai wakaeiiyɨn, siirɨm yɨkɨunam. Mɨ sɨma ɨna boɨnɨm, tɨ inkam nwɨswo Juda hɨranko. Tɨ krɨmiir om komiiyɨn sowa ninɨ prɨidirɨraerarbumbuniko. Mɨ krɨmiir iikamɨm kakak asi nwokɨm.

21 Mɨ sowa sɨmiirɨn yaeya siyɨu whɨr bɨ nɨisiisimauugo. Mɨ nɨm krɨma om komii Rom sɨmiir siyɨuɨn siir napikɨm. Mɨ tɨ siyarɨn yɨo ɨrɨpa bɨ namasugɨn. Mɨ krɨma tɨ siyɨuɨn sowa nɨisiimauuwɨn siir kɨpi nap, yɨo ɨni yaeya siyɨu ywowɨn. Mɨ tɨ yaiyɨm sɨma boɨnɨm ɨni dɨg ywokiyɨm.

22 Mɨ ɨkɨ iikamɨm sɨmiir yaiyɨm ɨni sowiirar swokɨ ɨnkɨn boɨnhɨuriiyɨugiyɨm. Mɨ inkam komii komiiyɨm yai hɨdiyɨm sɨma yɨinɨkiwɨmwɨtki sowiir yɨuɨso. Mɨ sɨma boɨnki, sowiirɨn ɨdgɨu hankak dwoki.

23 Mɨ sowiirɨn ɨdgɨuni yɨpɨmparnanae. Mɨ sowiirɨn omaka hɨuyokiyokaiya saiir dokmwɨn apnɨnopkaigi. Mɨ inkamɨn ta omaka hɨuyokiyokaiya saiir waikaowiyɨn siir boɨnki, kɨra sowiirɨn wɨ sɨbgu waikao.

24 Mɨ tɨ inkamɨn waikaowiyɨn, ta hɨriinan yai kɨrɨe aiir wakaekiyɨn mɨ ta omaka hɨuyokiyokaiya sowiirɨn saiir omaka igɨbopwo hɨr yamɨ okmwɨn ɨdwokaiyɨu. Mɨ siya sowiir ɨga kwiiyɨm pae komii komii wɨso sowaka yɨnkɨn ɨrɨonɨnkɨn widgig.

25 Mɨ hɨrii tɨrii nɨibwopwowɨn Pol, Sailas sowa Adi Komii sɨirɨm srɨiwɨi. Mɨ Adi Komii siir mwaiyɨm ɨni sɨmiir warar waokaowiiyo. Mɨ kamɨm sowaka nɨnkɨn hɨugrɨpkɨiyɨm, sɨma ɨni

sowiirar wakaemɨmɨkwɨiyɨm.
26 Mɨ bɨ kɨmɨmɨnkikɨn nɨɨn komiiyɨn ɨna yɨtkiwɨiyɨn. Mɨ ta omaka saiir ɨiyɨnpaeyɨn whɨekakɨm ɨni praprada kɨnkiyɨm. Mɨ tɨ omaka sɨmiir hɨugrɨmkrɨpkiikikaiyɨm sɨmiir anowɨm ɨni sɨma sɨma haiwaokiyɨm mɨ tɨ kam whɨekakɨm wɨeyɨnsopɨm sɨmiir nɨnɨmnɨrkaiyɨm ɨni sɨma sɨmar hɨuwhromwhro ɨkiigɨiyamɨm.
27 Mɨ inkamɨn ta omaka saiir waikaowiyɨn siya ha nɨnsiingiyɨn ta omaka hɨuyokiyokaiya saiir ano whɨekakɨm sɨmiir kɨgiyɨm haiwaokiyɨm mɨ siir kwoɨnɨn ɨna yaɨngwokiyɨn tari kam whɨekakɨm tapaiir hɨugrɨpkɨikikaiyɨm bɨdi yɨdamkiyɨm. Mɨ siya siir kamkɨu ɨiir asi kiwokhaigɨn siya siyar swokɨ hampɨmpɨtnam.
28 Mɨ Pol siya ɨni komiiya kauwok boɨnkiyɨn! Kɨra kɨnakɨna kɨpi dirɨraerarbumbuna. Krɨma bɨ nɨdamamkɨm krɨma tɨsi tɨrɨrar nwowɨm.
29 Mɨ tɨ inkamɨn waikaowiyɨn ɨna kauwok boɨnkiyɨn, paeya nɨuyaeiya saiirɨm mɨ siya ɨna iwɨt nɨnopkainaniyɨn omaka apanauwa hɨriir mɨ siya nɨdid prasae bɨ kikɨnkɨn, siir kɨu mɨnɨm ɨni nopnopa warar kɨnamɨn. Mɨ ɨni Pol, Sailas sowiir ɨgmiiga inɨ akai hɨuɨuwɨn.
30 Mɨ siya ɨna yɨkɨuna apninaniyamo sowiirɨn yaba hɨriir. Mɨ ɨna boɨnɨn, kowa inkam komiiko kara pɨkɨ hɨnɨɨn dimɨnɨn siir tɨ tɨr? Mɨ Adi Komii siya pɨ kariir nikɨ animaiwarkainam.
31 Mɨ sowa ɨna boɨno, kɨra krɨmiir Bɨiyan Inkam Komiiyɨn Jɨsɨs siirɨm daɨngwo tɨbmii. Mɨ Adi Komii siya wɨ kɨriir nwokɨ anmaiwarkainaei. Mɨ kɨriir omakan iikamɨm ɨriipɨ hɨriinan, wɨ siyakɨnar nan-maiwarkaina swowi.

32 Mɨ sowa ta yai wɨn kɨbiya Bɨiyan Inkam
Komiiyɨn siira sɨmiir boɨnmɨmauugɨm siya. Mɨ
iikamɨm siir omakanɨm sɨmiir warar yɨnkɨn
boɨnmɨmauu.
33 Mɨ ta ɨi aiirɨn, tɨ inkamɨn omaka
hɨuyokiyokaiya saiir waikaowiyɨn sowiir
paowaiyɨm ɨni siya hɨisokɨm. Mɨ bɨ kɨmɨmɨnkikɨm
siya mɨ iikamɨm siir omaka ɨruanɨm sɨma op ɨna
baptaisɨm.
34 Mɨ siya sowiirɨn ɨna yɨkɨunamɨn siir omaka
hɨriir. Mɨ siya sowiirɨn nae mɨnɨm ɨna hauu
aeyɨn. Mɨ maɨrgɨmaɨrga prasae rani, siya
nwowa iikamɨm omaka ɨrua saɨka whwonkaiyɨm
sɨmakan. Mɨ sɨma Adi Komii siirɨmɨn ɨna yaɨngwo
tɨbmiiyɨm.

35 Mɨ ɨigwɨr nugakɨn, inkam komiiyɨm yai
hɨdiyɨm om komii Rom hɨranɨm sɨma swokɨ
ɨkropkiyakwok, kam nhɨrɨm yaii nɨniiyɨm sɨmiirɨn
omaka hɨuyokiyokaiya saiir hɨriir. Mɨ sɨma inɨ
boɨnɨu, kɨra tɨ inkam nwɨso sowiirɨn tɨ ɨkrop apniki.
36 Mɨ tɨ inkamɨn omaka hɨuyokiyokaiya saiir
waikaowiyɨn siya Pol siir inɨ boɨnmauuɨu. Mɨ siya
boɨn, ɨkɨ inkam komiiyɨm yai hɨdiyɨn om komii
Rom hɨranɨm sɨma bɨdi boɨnkiyɨm kowiirɨn pɨ kara
nɨkropkii mɨ kowa ta omaka hɨuyokiyokai aiirɨn
haiburgig mɨ ha dapniyam mɨ kowiir kwoɨnɨn hi-
insɨm hiinsɨma dwo.
37 Mɨ Pol siya sɨmiirɨn ɨna boɨnmauuɨn, krɨra
ɨni om komii Rom hɨran inkam ywowo mɨ sɨma
krɨriirɨn yai mɨiyɨk bɨ sɨbgu boɨnkɨm. Mɨ dimɨnɨn
krɨra tɨrbuɨn siir bɨ boɨnmauugɨm. Nɨingaka.
Sɨma krɨriirɨn iikamɨm sɨmiir whwonkam ɨda,
hindara prɨitɨokɨm. Mɨ sɨma krɨriirɨn omaka

hiuyokiyokaiya saiirin whisariiya nokmwin apinopkaigiko. Mi tari sima kririirin hindara haigiprakai ikrop apniyamam naingwokim, aniya? Niingaki, niingakiinga. Om komii Rom hiran inkam komii komiiyim simar wit. Mi kririirin simar swoki ikrop apniki idwowiiya hiriirin.

38 Mi kamim yaii niniiyim, sima ta yaiya saiir wakaenamim mi ina yamim mi biiyan inkam komiiyim yai hidiyim, simaka ini boiniu mi biiyan kamim yai hidiyim, sima ha wakaewinim, sowa ini om komii Rom hiran inkamar mi owo mi sima ina yididim.

39 Mi sima ha namim mi sima sowiirin ina ini ouumikmik boiniuwim. Mi sima boin, krima kowiirin siyiu miiyiknan bi tirkikim. Mi sima ina whinapniyamim idowiiya hiriir. Mi sima boinki, kowa ti om komiiyin siir haburgik mi kowa maeyau kwira dapnam.

40 Mi sowa ina haiburgigo ta omaka hiuyokiyokai aiirin. Mi sowa Lidia saiir omaka hiriir yam. Mi sowa iikam nhirim naingwo tibmiiyim simiir ini kigiu. Mi sowa yai nhirim simiir boinmimauu, simiir kwoinim kirie nwoki owim. Mi sima ha haiburgigim mi sima ina yamim. Ɨriig.

17

Mi om komii Tesalonaika hiran iikamim sima Pol Sailas sowiir tioim minkim

1 Mi sowa ha napnamo mi sowa om whirin Amfipolis hiriir yapnimbiiyam. Mi sowa ti om iiir haiburgigo mi sowa om komii whirin Apolonia hiriir yimbiyam. Mi sowa ti om iiir mi

haburgigo mɨ sowa om komii whɨrɨn Tesalonaika hɨriir yɨmbiyam. Mɨ omaka ɨra Juda sɨmiirga yai nɨdwokai wakaeiya ɨni tɨ om ɨiir nwowa.

2 Pol siir siyɨuɨn ɨkɨ om komii komiiyɨm siya namɨm, siya pɨ Juda sɨmiir omaka yai nɨdwokai wakaeiya mɨ siya pɨ sɨmaka nɨnkɨn apnɨnopkainami. Mɨ Juda sɨmiir ɨi komii komii kwoɨmɨm siya sɨmaka yɨnkɨnwamwarkɨi boɨn, Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir yai ɨmiir.

3 Mɨ siya Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir yai ɨmiirɨn mɨnam boɨnmɨmauugɨn sɨmiirɨn, Adi Komii siya bɨdi yɨmbinɨn inkam nwɨrɨn, hɨk haiyamɨn. Mɨ siya wa naonami mɨ siya wa swokɨ ɨnsiin ɨdwowi. Mɨ siya boɨnki, tɨ inkamɨn Adi Komii siya nɨmbinɨn, siya Jisɨs siyaɨrgɨn.

4 Mɨ Juda iikam nhɨrɨm sɨmaka hɨrar nwowɨm, sɨma ɨni Pol siir yai aiirɨm yaɨngwo tɨbmiigiyɨm. Mɨ sɨma ɨni Pol, Sailas sowiir isid ywowɨm. Mɨ iikam whɨekakɨm Grikanɨm, yɨm sɨma ɨriipɨ hɨriinan Adi Komii krɨmiir Wanɨn siirɨma mɨ hainanikɨm. Mɨ sɨmiir iikam isid bripriyɨn sɨma ɨni sowaka yɨnkɨn ɨtɨnakɨuɨm. Mɨ bɨi nwowi wigɨm, yɨm ɨni hɨriinanar mɨ tɨrɨm.

5 Mɨ Juda sɨmiir kwoɨnɨm whwokwoka bɨ nwokikɨm mɨ sɨma inkam biyɨeyɨm siyɨu hɨr napamɨm sɨmiiram yɨkɨuna. Mɨ sɨma iikam whɨekakɨm ɨna yɨkɨuna dɨgɨm. Mɨ ta yaiya sɨma ninɨ boɨnɨua mɨ sɨmiir kwoɨnɨm ɨni haugɨhauga whiyɨekiyɨm. Mɨ sɨma ɨni yaiiyamar yaɨngwokiyɨm. Mɨ sɨma Jeson siir omaka saiir nokwoyokaigiyɨm mɨ sɨma ɨna hansranɨm sɨmiirɨm. Sɨma mɨnɨm tɨrkɨm, sɨmiirɨn iikam whɨekakɨm sɨmiir niyopmauugiyɨm.

6 Mɨ sɨma sɨmiir bɨ kɨgɨm. Mɨ sɨma Jeson mɨ iikam
nhɨrɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmiir yɨkɨunam tɨ om
komiiyɨn siir bɨiyan iikamɨm sɨmiirɨm. Mɨ sɨma
hɨnɨɨna kauwok boɨnam, tɨ kamɨm siyɨu bibiyɨe
tɨrbumbuwi ɨma tɨ omom omom ɨmiir. Mɨ tari-
inanɨn sɨma tɨsi om ɨiir mɨ atɨrbumbuniyɨm.
7 Mɨ Jeson siya yɨkɨunam sɨmiirɨn siir omaka
hɨriir. Tɨ iikam whɨekakɨm sɨma om komii Rom
hɨran inkam komiiyɨn Sisa siir siyɨu ɨmiir nanu-
gaugaugɨm. Sɨma ɨna boɨnɨm, inkam Komii nwɨrɨn
ɨna nwowɨn, siir inɨgɨn Jisɨskɨn.
8 Mɨ iikamɨm mɨ bɨiyan inkam komii ɨkɨm tɨ
om komii siir nwowɨm, sɨma tɨ hɨriinan yai ɨmiir
wakaeyɨm mɨ sɨma ɨna yanaakiyɨm.
9 Mɨ bɨiyan inkam komiiyɨm sɨma boɨn, kɨmiir
yaiya yai paii rani mɨ kɨma pɨ ta yai aiir saɨngig.
Mɨ Jeson mɨ iikamɨm naɨngwo tɨbmii ɨkɨm, sɨma
umɨrɨm ha saɨngigɨm mɨ sɨma ɨna yamɨm. Ɨriig

Mɨ Sol siir isidɨn sɨma om Beria hɨr mɨriigɨm.

10 Mɨ ta ɨiya saiir nɨiyaka iikamɨm Adi Komii
siirɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm, sɨma Pol, Sailas
sowiirɨn om Beria hɨriir yɨkropki. Mɨ ɨiya
sɨma om Beria hɨr nɨmbiyamɨm mɨ sɨma ɨna
yapnɨnopkainamɨm Juda sɨmiir omaka yai
nɨdwokai wakaeiya saiir.
11 Mɨ Juda iikamɨm om Beria hɨranɨm, sɨmiir
kwoɨnɨm iikamɨm om Tesalonaika hɨranɨm sɨmiir
hɨriinan tani. Nɨɨngaka. Mɨ sɨma ɨni maɨrgɨmaɨrga
nwowɨm, sɨmiir yai aiir wakaeyamɨn. Mɨ
ɨinokɨinokɨn sɨma Adi Komii siir yaiyɨm yokwo
hɨr nwowɨm, sɨmiira mwaɨnanaeikɨm. Mɨ sɨma
nwokɨ ɨnokɨnkɨni, sɨmiir yaiya yai kaimwoka.

12 Mɨ Juda iikam whɨekakɨm om Beria hɨranɨm, sɨma ɨna yaɨngwo tɨbmiigiyɨm. Mɨ Grik wig whɨekakɨm inɨgakɨm mɨ Grik kam ɨkɨm, sɨma ɨna mɨ aɨngwo tɨbmiigiyɨm.
13 Mɨ mhoɨiya Juda iikamɨm om Tesalonaika hɨranɨm sɨma wakaeki, Pol siya Adi Komii siir yaiya saiir boɨnmɨmauuwi om Beria hɨrɨn. Mɨ sɨma asi namkɨm tɨ om ɨiirɨn. Mɨ sɨma inɨ hopswoɨu iikamɨm sɨmiir kwoɨnɨm mɨ sɨma ɨna yanaakiyɨm.
14 Mɨ bɨ kɨmɨmɨnkɨm iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨma Pol siir yɨkropki whɨigbida hɨriir. Mɨ Sailas Timoti sowa ɨni om Beria hɨrar ywokiyo.
15 Mɨ sɨma Pol siirɨn siyaiini mɨnam nani whɨnapyɨkɨu kwɨriigigɨm, siirɨn om Atens hɨr nadu atkɨnɨugigɨm. Mɨ Pol siya yaiyɨm ɨna boɨnmɨmauugigɨn sɨmiirɨn, Sailas, Timoti sowiirɨm. Siya sɨmiirɨn hɨniina boɨngig sowiiramɨn, sowa wa wɨtsɨsau kariiramɨn. Mɨ sɨma ɨna swokɨ haiyɨug apnamɨm om Beria hɨriir. Ɨriig.

Pol siya om komii Atens ta Adi Komii siir yaiya hɨr boɨnmɨmauugɨn

16 Pol siya om komii Atens hɨr ywokwokɨn, Sailas, Timoti sowiirɨmɨn. Mɨ siya ɨna kɨgɨn tɨ om komiiyɨn sɨma uruwai siyaowaini inɨgɨn siirara hainani mɨ siir kwoɨnɨn mɨiyɨk bɨ naɨngwokɨn.
17 Mɨ siya omaka Juda sɨmiira yai nɨdwokai wakaeiya, saiir yapnɨnopkainam. Mɨ siya Judan iikamɨm mɨ nhɨrɨm Juda iikam tani Adi Komii siir inɨg hainaniyɨm, siya yai sɨmaka yɨnkɨnwamwarkɨi boɨn. Mɨ siya ɨinokɨinokɨn pa mɨ

ami maeyaua iikamkɨ nɨnkɨnɨuwiya saiir. Mɨ siya yaiyɨm pɨ iikamɨm sɨmiir hɨrar mɨ boɨnmɨmauuwi.
18 Mɨ kam nhɨrɨm Epikuriamni siyɨu nɨnokɨnɨnkɨniyɨm mɨ kam nhɨrɨm Stoikni siyɨu nɨnokɨnɨnkɨni ɨkɨm sɨma yai saɨka yɨnkɨnwaomwarkɨi boɨn. Nhɨrɨm yɨm ha boɨn, tɨ inkamɨn yai prɨiboɨn prɨiboɨniyɨn siya dimu mɨnam naɨngwowi? Mɨ nhɨrɨm ɨna boɨnɨm, siya uridyɨu biyɨeyɨn om whɨranɨn siir yai ɨmiir boɨnmɨmauuwi. Pol siya Jisɨs Krais siir yaiwɨn kɨbi aiir boɨnmɨmauugɨn sɨmiirɨn. Siya boɨn, Jisɨs siya ɨe hɨrankɨ nɨnsiin ɨdwokɨn. Mɨ siya ta hɨriinan yaiya saiir boɨnkiyɨn mɨ sɨma ta siir yaiya saiir bɨ wakae nɨnokɨnɨnkɨnkɨm. Mɨ sɨma siirɨn yai biyɨe asi nɨkbumbugɨm.
19 Mɨ sɨma Pol siirɨn asi nɨkɨunamkɨm sɨmiir bɨiyan inkam komiiyɨn siiram, maeyaua yai nɨdwo boɨnaiiya mhɨukɨu Ariopagas hɨrana saiirɨm. Mɨ sɨma boɨn, krɨma ta yaiwɨn kɨbiya kɨra boɨnmɨmauua ɨkɨ iikamɨm sɨmiir mɨ krɨma saiirɨm naɨngwowi saiir wakaeyɨm.
20 Krɨma ta kɨriir yaiya saiir wakaeyɨm mɨ krɨma ɨni wara wakaeyɨmyokiyɨm. Ta yaiya, ɨni saa ywowa. Mɨ krɨma ta yaiya saiir yai mwo ɨmiir nɨnokɨnɨnkɨnɨm naɨngwowi.
21 Mɨ iikamɨm om komii Atens hɨranɨm mɨ nhɨrɨm om whɨran iikam ɨkɨm, sɨma om komii Atens hɨrara yamwoni. Mɨ sɨma ɨinokɨinokɨn yaeya yai whɨr bɨ boɨnikɨm. Niingaka. Sɨma tɨ yaiwɨn ɨmiirara whrɨe boɨnanaeikaigigɨm.

22 Mɨ Pol siya bɨiyan inkam komii komiiyɨm mhɨu Aripagas hɨranɨm, sɨmiir whwonkam ɨda yɨnsiin okwo boɨnki. Mɨ siya boɨn, kɨma tɨ kamɨm

om komii Atens anim kara kimiirin bidi kigim, kima miini haniin miriigim wou nikwo aeyamin.

23 Mi iiya kara waraura nwowa mi karar bidi kigim digworaekwowim wou kima nikwo aeyim simiirin. Mi kara biiya kwira kig. Mi sima yaiya hir wina hiniina winboinka. Ti Adi Komiiyin krima ninokninkin karamae nwowin. Mi ti Adi Komiiyin kima whaowaeyin mi kima siir inigin hindara whisariiyar, priihainani. Mi kimiirin ti Adi Komiiyin, kima ninokninkin karamae nwowin siir boinmauuwam tiri.

24 Adi Komii siyairgin nu ninomor mi digworaekwo whiekakim simiir nonkwokwokiyim. Siya, nu ninomor sowiir nwowim digworaekwowim mi simiir Biiyan Inkam Komiigin. Mi siya omaka inkamki nonkwo miriiyim, siya simiir bi nwowikin. Niingaka.

25 Siyar hauugikim digworaekwo whiekakim iikam imiirin. Mi omwai waiyayokiyokiiiyin kwoinbudin pi siyar nwowaiginiuwi mi simiir kwoinim asi niyaei. Mi digworaekwo whiekakim simiirin hiriinanar mi hauu haiginiu. Mi Adi Komii siirin digworaekwowim, inkam nwirkin bi hauumauu haiginiugin. Mi siya dimin whiram bi whaowaekin. Niingaka.

26 Biiki biiyin Adi Komii siya inkam nwirin Adam siir nonkwokwokikin. Mi siir yinieyim, ini hoimgakar ywokiyim. Mi sima piuim kwirua bi nimbiyamkim, ini piupai piupai yimbiyamim. Mi simiir nu maeyauim sima nwowanim siyar yimbingi, bidi bidiniya siya tiki kwoinin siira naingwokwokaigikin nu maeyau simiirin yapayapa kikintimtio haiginiuim. Mi siya tiki iiyim

ti digworaekwo whiekakim sima nimbiyamiyim, simiir warar yinkin imbingi.
27 Mi Adi Komii siya hiriinan minam tirkin,
krima siir kigninokninkinim. Mi siya aru nwo
rani, ini krimiir kingiinar nwowin.
28 Mi siir kirieya krimiirin omwai saeya
waiyayokiyokiii mi krima asi nongwomamair
aekiyami ti nu iiirin. Kimiir inkam nwirin siya
hiniina winboinkikin,

krima ti ombud komiiyin Adi Komii siirara
yinisisimkim.

29 Mi krima ini Adi Komii siir yinisim ywowim,
mi krimiir kwoinin ha kipi naingwo, Adi Komii
siya uruwai siyaowai mi siya pae minim krima
nonkwokwowiyim siya simiir hiriinan tani.
Niingaka.
30 Biiya kamim ninokninkin karamaeyim mi Adi
Komii siya simiirin yai hirii bi boinkin digworaek-
wowim sima tirim ta ii aiirin. Mi tariinanin siya
yai ina boininaeyin iikam whiekakim iki omom
omomim simiir nwowim. Mi siya boin, kimiir
kwoinim ti kisina haigi. Mi dimin biyieyim simiir
haimriyiugig.
31 Mi siya iiya kwira yimbin simiir yaimin diminim
simiir hidam. Mi siirin Adi Komii siya ie hiranki
swoki hidninsiin idwokin. Mi krima nwoki
ninokninkini, siya Adi Komii siirgisiira inkamkin.
Ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin siyairgin,
yai hidiyin.

32 Mi iiya sima ta yaiya, Pol siya boina inkamin
ieyanki ninsiin idwowin siira saiir wakaekiyim
mi nhirim ini siir boin grinamim. Mi nhirim ina

boinim, krima wi kiriir yai aiirar swoki wakae ti dimin iiirin.
33 Mi Pol siya simiirin ha haiburgigin mi siya ina yamin.
34 Mi iikam nhirim yaeya naingwo tibmiigiyim, sima asi namkim saikan. Mi Daionisias siya nu Ariopagas hiran kamim siyiu komii ninokninkinim simiir inkam nwirkin. Mi wig ira saiir inigin Damariska. Mi iikam nhirim sima ini simakar yamim. Ɨriig.

18

Pol siya om Korin hir miriigin.

1 Mi mhoiiya Pol siya om komiiyin Atens siir haiburgigin mi siya om whirin Korin siir yam.
2 Mi siya Judan inkamin nwira kig siir inigin Akwilakin. Mi siya nu maeyaua Pontas dapiya saiir hiranki nitkin. Siya mi siir wig aeya sowa waiyin nu komii Itali hirin aii bi haiburgigo. Mi siir wiga saiir inigin Prisila. Mi Biiyan Inkam Komiiyin om komii Rom hir nwowiyin siir inigin Klodias. Siya nhinikriropki Judan iikam whiekakim om komii Rom hir nwowim simiirin. Sowawai ti om komiiyin Rom siir asi haiburgigo mi ina yito. Mi Pol siya sowiirin hir ini kigiu.
3 Siya ta miiya sowawai miriiya wraisu is pani miiya omaka miriiya saiir hiriinan mii aiirar mi miriigin, umir mi haiyim. Mi siya sowiirwai omaka asi whwonkaigin.
4 Mi Juda simiir ii komii komiiyim, Pol siya Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir napninopkainamkin. Mi siya yai simaka yinkinwaomwarkii boin. Mi siya Juda mi

Grik hiran iikamim simiir kwoin imiir ini boinirurwokaiyiu sima Jisis siirim naingwo tibmiiyim.

5 Mi mhoiiya Sailas sowa Timoti ina haiburgigo nu Masedonia hirin mi sowa ina yitwo Pol siirim. Mi Pol siya iinokiinokin yaiwin kibiya saiirara boinmimauuwikin. Mi siya Juda simiirin ina boininaekiyin. Jisisin Biiyan Adi Komii siyar nimbingikin, Judan iikamim kimiir kaoprigi ok-wowam.

6 Mi sima siir yai aiir yanugaugau mi sima siirin ina yigbumbuwim. Mi sima nu sinim siir yiuis aiir nwowim asi nhiskigikim. Dimusi rani, siya pi brombropnamkin. Mi siya ina boinkiyin simiirin, kima kigugukaeyami kimiirar diminkin, yaikakin wi kimakima nwowi. An kara yai karamaeka. Panaowin kara pi iki iikamim Juda iikam tani kara pi simiirim nami.

7 Mi Pol siya ta Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir haiburgigin mi siya inkam nwirin siir omaka saiir yam. Ti inkamin siir inigin Tisias Jastaskin. Siya Juda inkam tani, siya ti inkamin Adi Komii krimiir Wanin siir inig iiirar hainanikin. Mi siir omaka ini ta Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya ini saiir akpitga ywowa.

8 Mi ta Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir biiyan inkamin saiir kigriraowiyin, siir inigin Krispaskin. Mi siir wig yin ima, simani bidi yaingwo tibmiiyim simiir Biiyan Inkam Komii iiirimin. Mi om Korin hiran iikam whiekakim sima ta Pol siir yai aiir wakaekiyim mi sima ina yaingwo tibmiigiyim. Mi simiirin op ina baptais haiginiuwim.

9 Mɨ ɨigwɨr nɨiyaka Pol siya dimɨn whɨrɨn nhwonan siir whɨn kɨg. Mɨ Bɨiyan Inkam Komiiyɨn siya boɨnki siir, kɨra kɨpi nɨdid. Nɨɨngaka. Kɨra ha boɨnmɨmauugi, mɨ kɨra yai mɨkrɨm kɨpi nwo.

10 Mɨ kara kɨnakar nwowi mɨ inkam nwɨrɨn wɨ kɨriir hopswo rani mɨ kɨriirɨn wɨ siya tɨrbumbu rani tɨ om komiiyɨn kariir iikam whɨekakɨm ɨni tɨrar nwowɨm. Ta yaiya Adi Komii siya boɨnkika.

11 Pol siya om Korin hɨrɨn, bɨewiyɨn whɨra ywo. Mɨ bwanɨm ɨriiyar whɨra yɨnkɨn o. Mɨ siya sɨmiirɨn Adi Komii siir yai aiir boɨnmɨmauugɨn.

12 Mɨ ta ɨiya Galio siya nu komiiyɨn Grik hɨran bɨiyan inkam komiikɨn, hɨr nwowikɨn. Mɨ ta ɨiya Juda sɨma wara yɨnkɨn nhɨɨn, Pol siir nwowam ɨo. Mɨ sɨma siir yɨkɨunam bɨiyan inkam komiiyɨn yai hɨdiyɨn, saɨka nokwo boɨnam.

13 Mɨ sɨma boɨn, tɨ inkamɨn, iikam whɨekakɨm sɨmiir kwoɨnɨn siya boɨnɨurwokaiyɨugɨn Adi Komii siir inɨg hainanam. Mɨ ta siir yaiya tɨ siyɨu komii saɨka ɨrɨpa bɨ namasuga. Nɨɨngaka.

14 Pol siya ɨna naɨngwowɨn sɨmiir yai aka nowarkɨi boɨnamɨn. Mɨ Galio siya Judan kamɨm sɨmiir boɨn mɨ tɨ inkamɨn siya siyɨu biyɨe tɨriikɨswo mɨ kara kɨmiir yai aiirɨn wa pɨ wakaeyɨn. Mɨ siya tɨ inkamɨn krɨmiir oman siyɨuɨn saɨka bɨ nantamyɨryɨrkɨn mɨ siyɨu biyɨe bɨ tɨrkɨn. Nɨɨngaka.

15 Mɨ tɨkɨ dimɨnɨn siya krɨmiir oman dimɨn tani. Nɨɨngaka. Juda hɨran iikamɨm kɨmiir siyɨuɨn mɨ siir dimɨnkɨn. Mɨ digworaekwo whɨekakɨm sɨmiir inɨgɨm, yɨm kɨmiirar dimɨnkɨn kɨmakɨma tɨ kitɨbmii boɨn. Mɨ kara tɨ hɨriinan dimɨnɨn siir yai nɨdwo wakaeyɨm pɨ boriisopi.

16 Mɨ siya sɨmiir maeyaua yai inkam komii aka

nokwo boiniya, saiir hiranka yikriropnatkiikiigi.
17 Mi sima Sostenis siir yankabrinunaowid. Siya
Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir
biiyan inkamkin. Mi sima siirin maeyaua yai
nokwo boiniya, saiir kingiin hirar yipimpar. Mi
Galio siya ti dimininsima tirkiyin, siirsi bi swoki
naingwoyimyokikin. Ɨriig.

Pol siya om Antiok nu Siria hir nwowin siir hiriir swoki am.

18 Pol siya om Korin hirin, ii kasa bi nwokin. Mi
mhoiiya siya iikamim naingwo tibmiiyim simiir
boingig, ha dwoki! Mi siya ha nhinamin siyaii
aiir kwirinam mi Akwila sowa wai Prisila ini saika
yinkin amwo Senkria hiriirin, maeyaua siyaii ima
namasuwiya om Korin kingiin hir nwowa saiirim.
Mi kana ina piiriyaonama. Dimusi rani, siya Adi
Komii saika bidi yimbinin, dimin whir tiramin. Mi
siya Juda simiir siyiuin siir napkin. Mi siyaiiya ha
hiuyanama mi sima ina yamim nu Siria hiriir.
19 Sima om Efesas hiriir yimbiyam. Mi Pol
siya sowiirin ti om iiir haiburgig. Mi siya
ina yapninopkainamin Juda simiir omaka yai
nidwokai boiniya saiir. Mi siya Juda kamim
simaka ini whrieboinaiyiu.
20 Mi sima siirin ina sriiyim, kira krimaka wi ii
prieirига nwonami, aniya? Mi siya ina boinin, kara
wi dig nwo rani.
21 Mi mhoiiya siya simiir boinki, ha dwoki!
Mi Adi Komii siya kariirim naingwowi mi kara
wi kimiirima swoki iti. Mi siya om Efesas siir
haiburgig mi siyaiiya saiir yani kwirinam.

22 Mɨ siyaiiya ɨna yamamasu ɨuwa om Siria hɨr. Mɨ Pol siya siyaiiya saiir haiburgigɨn mɨ ɨna kunaidamɨn. Mɨ siya om komii Jerusalem hɨriir yam. Mɨ iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm siya sɨmiir ɨnɨ boɨnɨu tɨ akamɨm! Mɨ siya hɨriinan tɨr dɨgigɨn mɨ ɨni om Antiok hɨriir yapiinamɨn.

23 Pol siya om Antiok hɨrɨn, ɨi prɨeirɨga nwokɨn. Mɨ mhoɨiya siya ɨna yamɨn. Siya tɨ nu whɨswo sowiir yam, Galesia mɨ Frisia hɨr nwowɨm omisɨsɨm nhɨrɨm sɨmiir nap mɨriiyamkɨn. Mɨ siya iikam whɨekakɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm, sɨmiir whɨnkɨnsiis haigɨnɨugɨn.

Apolos siya Adi Komii siir yai aiir boɨnmɨmauuwikɨn om Efesas hɨr.

24 Mɨ Juda inkam nwɨrɨn tɨ om komiiyɨn Aleksandria hɨrankɨn. Siya om Efesas hɨr namwonikɨn, siir inɨgɨn Apoloskɨn siya yai mɨiyɨk mɨiyɨk ara boɨnikɨn. Siya Adi Komii siir yai aiirɨn, bɨdi yɨnokɨnkɨn dɨgɨn.

25 Mɨ yɨo siya bɨdiyar mɨ ɨnokɨnkɨnɨn, dimɨn taemɨn nhɨrɨm Jisɨs siya dirɨraerariyɨm. Mɨ siya ɨni sɨmiirar kauwok boɨnamɨn. Mɨ siir yaiya siya boɨna Jisɨs siir, siya bɨ kiyɨkrɨkɨu boɨnkikɨn. Niingaka. Mɨ siir yaiya ɨna yɨnyokɨigiya hɨnda tɨnda. Bɨiya Jon siya, siir boɨnmɨmauuwɨn yaiyɨm, sɨmiir kwoɨn kisɨna haigiyam mɨ op baptaisɨm. Mɨ siya sɨmiir boɨnmɨmauugɨn.

26 Siya Juda sɨmiir omaka yai nɨdwokai wakaeiya saiir yam. Mɨ siya yaiyɨm ɨni hindara ɨnɨ boɨn ɨskiyɨm mɨ siya sɨmiirsi nɨdid kwoɨn bɨ naɨngwokɨn. Prisila Akwila sowawaiyar wakaeyo mɨ sowa siirɨn ɨna yɨkɨunamɨn sowiirwai

omaka hiriir. Mi sowawaiyin siirin haniingin yanaaknınkii haiginiu Adi Komii siir siyiu imiirin siirin. Mi siya wi nwoki sibgu inoknınkinim.

27 Mhoiiya Apolos siya nu komiiyin Grik hiriir namim minin mi iikamim naingwo tibmiiyim om Efesas hiranim sima boin mairgimairga haiginiugi siirin. Mi yokwowa sima win hauugi, nu komii Grik hiran iikamim naingwo tibmiiyim simiirim. Mi sima hiniina win boinki, kima siirin wi dikiunam kimiir omaka hiriir. Mi iiya siya nu komii Grik hir nimbiyamin mi iikamim naingwo tibmiiyim simiir piu nhinmi siya ini kin haiginiuiu. Biiya Adi Komii siya naingwobumbuwa simiir kwoin imiir kisina haigiyam.

28 Mi siya ini igaokaka ywowin, Juda sima boinim yai bibiyieyim iikamim simiir whwonkam ida mi siya simiirin yaiyim Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir nwowim Jisis siya inkamin biiya Adi Komii siya nimbingiyin krimiir whindiriraerar haiginiuwam mi siir boinkika. Mi sima asi nong-womamair aekiyamkim. Iriig.

19

Pol siya om Efeses hir miriigin

1 Apolos siya om Korin hir miriigin. Mi ta iiya Pol siya iki nupai nupaiyim simiir nap miriiyin. Mi siya om Efeses hiriir yap nimbiiyam. Mi ti omin hiran iikam nhirim naingwo tibmiiyim, simiir ini kigiu.

2 Mi siya sriiyiu biiya kima naingwo tibmiiyim mi kima Adi Komii siir naeyiu miiyik iiir bidi yaeyin? Mi sima boin, niingaka. Krima Adi Komii siir naeyiu miiyikin siir yai bi wakaemiminkim.

3 Mi Pol siya boinki simiirin, kima piki hiniin siyiuin si baptaiskim. Mi yim ina yowarkii boinkiyim, nim krima Joni siyiuin op siya baptaisin mi siir baptaiskim.
4 Mi Pol siya boin, biiya Jon siya iikamim simiirin op baptais haiginiugim mi siya ti siyiuin min niisiimauugin, sima naingwo tibmiiyim. Jon siya Juda iikamim simiir boin, kima ti inkamin kariir mhoiiya nitin siirim daingwo tibmii. Ti inkamin siya Jisisin siyairgin.
5 Mi sima ta Pol siir yaiya saiir wakaeyim mi ini Biiyan Inkam Komiiyin Jisis siir inig iiirar dapim mi op ina baptaisim.
6 Mi Pol siir iina simiir yonkwoki mi Adi Komii siir naeyiuin ini simiir yaninkiniuniyin. Mi sima ini yaipai yaipaiyim ninomor kou hiranim, ini simiirar boinamim profet kamim yaiya sima boiniya mi sima simiir hiriinana boinkim mi sima Adi Komii siir yaiya ina boinmimauuwamim.
7 Ti kam whiekakim iuur nwisko, Adi Komii siir naeyiu miiyik iiir haiyim.
8 Mi Pol siya ina yapninopkainamin omaka Juda simiira yai nidwokai boinaiiya saiir. Mi yaiya siya nini boiniuwa, siya ini hindara ini boiniskiyin. Siya nididmir nididmir bi boinkin mi siya ini simakar yinkinwamwarkii boinin simiir kwoin imiir boiniurwokaiyam. Mi siya simiirin Adi Komiiyin siir iikam mi siir digworaekwowim simiir kigriraowiyin siir boinmimauuim bwanim parig whoim.
9 Mi nhirim ini boriisop waeyaowim, bi naingwo tibmiigim mi iikam whiekakim simiir whwonkam idan mi sima yai biyie Biiyan Inkam Komiiyin siir

siyiu iiir yigbumbu boinim. Mi Pol siya simiir haiburgigin mi siya iikamim naingwo tibmiiyim simiirar yikiunam mi iinokiinokin Pol sima skulam Tiranas hiriir namikim, Adi Komii siir yaiya saiir whrie boinaiyiuwam.

10 Siya hiriinanar diriraeraryokiyokiiyin biewiyo whis. Mi iikamim nu Esia hiranim, sima bidi wakaeyim Biiyan Inkam Komii siir yai imiirin. Mi Judan iikam mi Grik an iikam yim ina mi wakaeyim. Ŧriig.

Siva siir yinisim yinkamiyin ima.

11 Adi Komii krimiir Wanin siya hauugikin Pol siirin kirieni, ti dimin kirie komiiyin mi ti diminin, yio ini sa ywoiskiyin.

12 Mi sima yiuis mirim pi Pol siir piu aiir naka iprakna haii mi mhoiiya pa hainami iikamim makakim simiir piu imiir nini hainiiyiuwi mi ta simiir ma simiir niiya pi digar nwoki. Mi iki uridyiu biyie biyieyim simiir nwowim ina haiburgigim mi ina yamim.

13 Mi ti Juda iikamim omom omom nhirim sim yapyokiyokii inkamim uridyiu biyiekakim simiir yinimniski. Mi sima boin, nim ti yiu bibiyieyim sim ninimniskiiyami ti Jisisni inigin si niki kinankiuwi. Mi sima yiu biyie siir boinki, ti inkamin Pol siya boinin siir inig ieya niuwi mi kira damki.

14 Juda simiir yaowae adin pris Sipakin, siir yinisisimim iriiyar nwisko. Mi sima ti hiriinan siyiu imiir tirikim.

15 Mi ti uridyiu biyieyin siya simiir yaiyaka hiniina yowarkii boin, kara Jisis Pol sowiir bidi yinokninkinin mi wim kima yipikim.

16 Mɨ tɨ uridyɨu biyɨeyɨn tɨ inkamɨn siir pɨu hɨr nwokɨn, sɨma dirɨraerar nɨskɨnakɨm mɨ sɨma ta omaka saiir haiburgig mɨ ɨni paru parura yɨdam natkiigɨinamɨm. Nhɨe aunowaiga.

17 Mhoɨiya Juda iikam whɨekakɨm mɨ Grik iikam whɨekak ɨkɨm, sɨma om Efesas hɨr nwowɨm, sɨma ta yaiya saiir wakaeyɨm mɨ iikam whɨekakɨm sɨma nɨdid pranae bɨ kɨnkɨm. Mɨ sɨma Bɨiyan Inkam Komiiyɨn Jisɨs siir inɨg ɨiirar hainanɨm.

18 Iikam whɨekakɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm mɨ sɨma ɨna yɨtɨm. Mɨ digworaekwo biyɨe whɨekakɨm bɨiya sɨma tɨr kaiyɨuɨm, ɨni sɨmiir inɨ boɨnɨnkɨiniyɨm, iikamɨm sɨmiir whwonkam ɨda.

19 Mɨ iikam whɨekakɨm nop mɨn nanaowiyɨm mɨ naeboɨn wɨr mɨnɨm pa samsakikɨni wigam. Mɨ sɨmiirɨn ɨna ikom swokiyɨm pae arar, iikam whɨekakɨm sɨmiir whwonkam ɨda. Mɨ digworaekwowɨm yokwo sɨma wɨnɨm sɨmiir ɨrɨpar mwaɨnɨm, hɨnɨɨna yɨmbiyam. 50,000.

20 Mɨ tɨ hɨriinan siyɨuɨn sɨma tɨrɨn mɨ Bɨiyan Inkam Komii siir yaiya ɨna kirɨrɨrama mɨ ta yaiya ɨni komiiya ywokiya. Ɨriig.

Mɨ om Efesas hɨran inkam whɨekakɨm sɨma Pol siirɨmɨn ɨo yai prasae bɨ saokɨm.

21 Mɨ saiir mhoɨiya, Pol siir kwoɨnɨn Adi Komii siir naeyɨu mɨiyɨk ɨeya yowomwarkaiyɨu, nu Mesedonia mɨ nu Grik hɨriir napamɨm mɨ mhoɨiya siya om komii Jerusalem hɨriir namam naɨngwokɨn. Mɨ siya boɨn, kara tɨ omom sɨmiir nɨnɨ kɨgnaki. Mɨ mhoɨiya kara wɨ om komii Roma hɨriir nami.

22 Mɨ siya inkam nwɨso siir whɨn mɨriiywo sowiir yɨkropki, Timoti, Irastas sowa nu Mesedo-

nia hɨriir namɨm. Mɨ Pol siya nu komii Esia hɨrar ikɨ okiyɨn.

23 Mɨ taka ɨiya hɨk komiiya om Efesas tɨriir yɨmbini. Mɨ sɨma nansao prasae bɨ kɨnkɨm. Mɨ ta hɨk komiiya whɨsarii bɨ nɨmbiyamka, Pol siya siyɨuɨn iikamɨm sɨma naɨngwo tɨbmiiyɨn Jisɨs siirɨm mɨ siir boɨnmauugɨn. Mɨ ta hɨka asi nɨmbiyamka.

24 Inkam nwɨrɨn hɨr nwowɨn siir inɨgɨn Demitrias siya tɨ inkamɨn digworaekwo paipaiyɨm silvani nonkwokwowikɨn. Ta omaka wiga Atemis saiir inɨgnana saiir inɨg ɨiir hainanam. Mɨ siir mɨiyan kamɨm, tɨ digworaekwowɨm sɨmiir nonkwokwowiyɨm mɨ sɨma umɨr prasae bɨ haiigɨm.

25 Mɨ siya siir mɨi mɨriiyɨm sɨmiirɨm wara yɨnkɨn ɨkɨuna. Mɨ siya sɨmiir boɨnki, krɨma mɨi kwɨruwa mɨriigɨm, kɨma dɨnokɨnkɨn, krɨma umɨr komii asi haii, tɨ mɨiyɨm krɨma mɨriiyɨm sɨmiirsi haii.

26 Mɨ tɨ inkamɨn Pol, iikam isid komiiyɨn pɨ siya nhɨnprɨiginaei. Mɨ sɨmiir kwoɨnɨm pɨ siirɨma naɨngwowi. Mɨ kɨma bɨdi kɨgɨm mɨ kɨma bɨdi wakaeyɨm siya tɨ hɨriinanɨn om Efesas hɨrɨra bɨ tɨrkɨn. Nɨɨngaka.

27 Ta Pol siir yaiya ɨni krɨmiir umɨr mɨiya saiirar yɨkrɨpkiya mɨ hɨriinana sasa rani. Nɨɨngaka. Mɨ sɨma wɨ ta omaka komiiya Atemias wɨ saiir haimriyɨugigi mɨ wɨ ta wiga saiir inɨg ɨiir mɨ hainan tani. Nɨɨngaka. Mɨ ta omaka komiiya mɨ ta wig aeya, yo wɨ hɨriiyar nokwosaoaekaeyami. Ta wiga inɨg komiigaka mɨ iikam whɨekakɨm nu komii Esia hɨranɨm, sɨma saiir inɨg ɨiir hainanikɨm. Mɨ ta Pol siir yaiya wɨ ta sɨmiir wiga inɨg komiikak nwowa,

wɨ saiir nikworɨnuwi. Siya hɨnɨɨna boɨnkɨn.

28 Mɨ sɨma ta yai aiir wakaekiyɨm mɨ sɨmiir
kwoɨnɨm ɨni haugɨhauga whwiyɨekiyɨm mɨ sɨma
ɨni komiiya kauwok boɨnkiyɨm, Atemias! Saeya
om komii Efesas krɨmiir bɨiyan wig komiiga.
29 Mɨ tɨ om komiiyɨn siir hɨran iikamɨm, yai ɨni
komiiya nhɨnkii kauwokiyɨm. Mɨ sɨma diriyar
yɨnsiin iwɨtnam, maeyaua ɨrɨpa yai sɨma nɨdwo
boɨniya saiirɨm. Mɨ sɨma Gaias, Aristakas sowiirɨn
wara yɨnkɨn kiwowɨt hainam. Tɨ inkam nwɨso nu
komiiyɨn Mesedonia hɨranko sowa tɨ inkam nwɨso
Pol saɨka nap mɨriigo.
30 Mɨ Pol siya iikam whɨekakɨm, sɨmiir bopwo
napnɨnopkainamɨm mɨnkɨn. Mɨ iikamɨm naɨngwo
tɨbmiiyɨm sɨma yɨkɨdu siirɨn.
31 Mɨ nu komii Esia hɨran inkam komii nhɨrɨm
sɨma Pol siir nomiiyaugɨm. Mɨ sɨma yai siirɨm
boɨnki mɨ sɨma siirɨn ɨna boɨnɨkɨdukiyɨm, kɨra
maeyaua yai ɨrɨpa nɨdwo boɨnaiiya, wɨ saiir kɨpi
napnɨnopkai.
32 Tɨ iikam isid komiiyɨn, ta omaka yai nɨdwokai
wakaeiya saiir nwowɨm sɨma omkakarɨm ɨni diri-
yar nhɨnki kauwok boɨnkiyɨm. Mɨ sɨma yai
whɨruwani bɨri kauwok boɨnkikɨm. Nhɨrɨm yai
whɨrni, nhɨrɨm yai whɨrni hɨnɨɨn hɨnɨɨna kau-
wok boɨnki. Mɨ iikam hoɨmgakɨm sɨma bɨri
nɨnokɨnkɨnkɨm ta ɨrɨpa sɨma nwowa mɨ sɨma
bɨ nɨnokɨnkɨnkɨm inkamɨn ta ɨrɨpa sɨma nwowa
saiir bɨi nwowanɨn.
33 Juda sɨma Aleksanda siirɨn bopwoniya
hɨriir iyopnɨnopkaigi, sɨmiir bɨi nwowam. Mɨ
iikam whɨekakɨm sɨma ɨni whɨekakar kauwok
boɨnkiyɨm. Mɨ Aleksanda siya ɨna yɨisiimauugiyɨn,

simiir yai imiir niribmi boinim. Mi siya simiir yai aiir nowarkii boinkiyim tirkin.
34 Mi iikam whiekakim sima ina
kigninoknınkinkiyim siya Juda inkamkin. Mi sima
whiekakim ini diriya nhinkiikauwok boinkiyim.
Atemisa om Efesas krimiir biiyan wig komiiga.
Mi sima idip idip ini ta yaiya saiir saiirar iyop
boininaeyim.

35 Inkamin omaka komii nidwokaiyin yaimin
winiyin om Efesas hiran iikamim simiir yaiyim
siya yinsiin okwo paringigi. Mi siya ina boinin,
kima ti om Efesasan iikamim kima wakae! Krima
ta omaka aiirin minam kigriraowi, Atemis saiir
inig iiir hainanam. Mi ta siiya haiya praprasa
ninomor kou hiranki nikiinainiya saiir wara
kigrirao. Mi iikam whiekakim sima bidiya
yinoknınkinim.
36 Mi ta yai aiirin wi inkam nwirki nanugaugau
rani. Niingaka. Mi kima yai tanki! Mi kimiir
kwoinim haeiya kipi kinki mi dimin whirin ha kipi
nanka dirıraerarki.
37 Kima bidi yikiunaniyim ti inkam nwiso
sowiirin. Mi sowa ta omaka Atemisa saiir
dimin whir bi tauae haigo. Niingaka. Mi sowa
krimiir biiyan wig komiiya saiir bi nigbumbugo.
Niingaka.
38 Mi Demitras siya mi kamim mii saika miriiyim
sima yaigakiniuwi, inkam nwirin saikain mi sima
iiya ta omaka yai wakaeiya mi sima saiir dam, yai
boinamin. Mi sima ta yaiya, inkam komiiyin saika
tini boiniu.
39 Mi kima yaigakiniuwi, kimiir kwoinau warau-
rar tiki okainam. Mi wi yaowaeyim yai nidwokai

wakaeiyim, om Efesas hiranim, simaka tini boiniu.
40 Mi om komii Rom hiran iikamim sima
krimiirin wi yaigak nwowi, ta krima ninii
nansaowa maeyaua iripa nidwo boinaiiya
saiir. Mi krima hiriinan wi whisarii dimuim
ninii nansaowi? Mi sima krimiirin inkam
komii komiiyim simaka boini mi krima wi yai
karamaeyar nwowi. Siya hiniina boinkin.
41 Mi yai siirim dig nwokiyim mi siya simiirin ina
boinkiyin, kima ha ti nhinkiinam. Iriig

20

Pol siya nu Masedonia mi nu Grik hir napmiriigin.

1 Mi ti yaiya sima ninii nansaowa dig nwokiya
mi Pol siya iikamim naingwo tibmiiyim simiir
yikiunam. Mi siya yai nhirim simiir boinmauugi,
simiir kwoin imiir kirie haiginiuwim. Mi siya
simiir boingig, ha dwoki kima mi siya om Efesas
hir haiburgigin mi ina yamin nu Madedonia hiriir.
2 Mi siya om whiekakim simiira yapmirii, siya
yai kasa biri boinmimauugin iikamim naingwo
tibmiiyim simiirin, simiir kwoin imiir kirie
haiginiuwim. Mi siya mhoiiya nu Grik hiriir
yimbiyam.
3 Mi nu Grik hirin siya bwanim whwoima
ywo mi mhoiiya siya nu Siria hiriirin siyaii aiir
kwiriinamim yaingwo. Mi siya wakae, Juda sima
yaiya siirim nomboin tibmiikimaigim, siir nisom
aokiyim. Mi Pol siir kwoinin ina yaingwowin,
kiya? An wi nu Masedonia hiriiyar swoki ami.
4 Sopata siya om Beria hirankin, siya Piras siir
yinisimkin, siya Pol saika namkin. Mi inkam

nwɨswo om Tesalonaika hɨranko, Aristakas mɨ Sekandas. Mɨ Gaias siya om Debi hɨrankɨn. Mɨ Tikikas mɨ Trofimas yo nu komii Esia hɨrankɨn nɨtko. Mɨ Timoti siya sowaka yɨnkɨn am. Mɨ sɨma ɨni Pol saɨka yamɨm.

5 Sɨma tɨ kamɨm bɨiya namɨm, krɨmiirɨmɨn sɨma om Troas hɨr ywokwokɨn.

6 Mɨ ɨiya Juda sɨmiir ɨi komiiya wou sɨma nikwo aeiya, bretɨn niyopiin karamae nwowiyɨn siira, ya bɨdi yamkiya. Mɨ mhoɨiya krɨma siyaiiya saiir yani kwɨriinam mɨ om Filipai siir haiburgig. Krɨma ɨi ɨriiyar aka om Troas hɨriir yɨmbiyam mɨ krɨma ɨiyɨm ɨriiyar kwɨsa ywo om Troas hɨrɨn. Ɨriig.

Mɨ om Troas hɨrɨn Pol siya Yutikas siirɨn ɨe hɨrankɨ hɨdnɨnsiin ɨdwokɨn

7 Mɨ bɨiyan ɨi komiiya krɨma iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmaka maeyau kwɨruwa ywo. Mɨ sɨma nae ɨna yaeyɨm. Mɨ Pol siya yai iikam ɨmiirɨn ɨna boɨnmɨmauugigɨn. Siya asi boɨnmɨmauugigɨn, siya waka namɨm naɨngwowi. Mɨ siya yai prɨei asi boɨnyokiyokɨiyamkɨn mɨ nɨibwobwo boɨn dɨgiwɨi.

8 Mɨ krɨma omaka anaua kouana saiir nwokɨm. Mɨ ta omaka pae hoɨmgakɨm nɨuyaiyɨm hanɨingɨn haɨngomu inɨnankɨinam.

9 Mɨ inkam nwɨrɨn, whrankɨn, siir inɨgɨn Yutikaskɨn. Mɨ siya ounɨb nɨdwokɨn. Mɨ Pol siya yai ɨna boɨnanaeyɨn. Mɨ Yutikas siya ta yai aiir wakaeninidɨn mɨ siir nhwoɨn ɨna yasae whɨnwowam ɨuguskiyɨn. Mɨ siya ɨna warinɨwarkiinamɨn nua hɨriir. Mɨ tɨ ounɨbɨn omaka anau kwoɨmaka saiir nwokɨn. Mɨ sɨma ha nhɨnɨuungiyɨm siir haiyɨm mɨ sɨma yaunɨ kɨgɨu, siya bɨdi yɨsom aokiyɨn.

10 Mɨ Pol siya wara yɨnkɨn ɨuunainam. Mɨ siya tɨ whranɨn siir yaunɨ ankab ɨdwo ɨu. Mɨ siya ɨna boɨnɨn, kɨma kɨpi naɨngwoyɨmiyok, siya tɨsi ɨrkak pɨuar swokɨ owɨn.
11 Mɨ Pol siya ha swokɨ iiyamɨn koua hɨriir mɨ siya paimɨrɨm ɨna ɨnɨ ɨɨnɨkɨmkɨr hauu ɨuwɨn. Mɨ sɨma ɨna yaeyɨm. Mɨ siya yai sɨmaka boɨnainanaewɨiyɨn mɨ ɨni ɨi aeya yɨnkiyanonkwokiyakwoka. Mɨ siya sɨmiirɨn haiburgikyakwokɨn mɨ siya ɨna yamɨn.
12 Mɨ tɨ whranisɨmɨn siya ɨni wadɨeya swokɨ owɨn. Mɨ sɨma siirɨn ɨna yɨkɨunamɨn siir omaka hɨriir. Mɨ sɨmiir kwoɨnɨm ɨni wadɨeyar yaɨngwokiyɨm. Ɬriig.

Pol siya om Troas hɨr haiburgig mɨ om Mailitas hɨriir yamɨn.

13 Krɨma bɨiya namkwokɨnkɨm mɨ siyaiiya saiir yani kwɨriinam. Mɨ om Asos hɨriir yɨmbiyam. Mɨ tɨ om ɨiirɨn krɨma Pol siirɨm ɨnɨ hansɨrɨu. Mɨ siirɨn siyaiini krɨma pɨ yɨuginamɨn. Bɨiya siya nikɨ boɨnkɨn siyaiini kwɨriinamamɨn. Mɨ Pol siya sɨmiiramɨn nua yaprɨokɨiwɨn om Asos hɨriir.
14 Mɨ Pol siya krɨmiirɨn om Asos hɨr ɨnɨ kɨgni mɨ krɨma siirɨn siyaiini yɨuginam. Mɨ krɨma om komii Mitilini hɨriir yɨmbiyam.
15 Mɨ krɨma tɨ om komii Mitilini siir haiburgigɨn mɨ ɨna kwɨriinamɨm siyaiini. Mɨ ɨigwɨra krɨma mhɨuwisɨmɨn Kaios siir kingiin yakii pɨrkɨn idamyakwok. Mɨ ɨigwɨra krɨma ha swokɨ iyɨkɨdnaidamɨm mɨ mhɨuwisɨm whɨrɨn Semos siir kingiin pɨrkɨnnaidamyakwok. Mɨ ɨigwɨra ha

swoki iyikidnaidamim mi krima om komiiyin Mailitas siir kingiin yaki pirkin idamyakwok.

16 Mi Pol siya om Efasas hir namasunamim pi boriisopi. Mi siya nu Esia hiriir mi amim pi mi boriisopkin. Dimusi rani, siya minam nankanamkin om komii Jerusalem hiriirin, ii komiiya nae naekwowakiya Pentikos nikiuwiya saiir wara ninkin owouwim. Ɨriig.

Pol siya om Efesas hiran biiyan inkam komiiyim simiir boingigin ha dwoki.

17 Mi krima om komii Mailitas hir nimbiyamim mi Pol siya yaikiuin ina hauugiyin om Efesas hiriir, inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim simiirim boinkikin sima siirim nitim.

18 Mi sima siir hiriir nimbiyamim. Mi siya yai ina boinmimauuwin simiirin. Kima bidiya yinokninkinim iiya kara winwina nita nu Esia hiriirin mi siyiuim kara diriraerarim, iiyim kara nwokaigiyim kima bidi kigim.

19 Ɨi kasa rani, Judan iikamim sima siyiu biyie kariir tirim naingwowim. Mi ti hiriinan siyiuin, kara pi hika mi haii. Mi an kara kariir inigin ini aowar ikworinugigin mi ini Adi Komii siir inig iiirar hainan iskiyin.

20 Kara ta yaiya kimiir boinmimauuwiya, saiirsi nidid rani. Mi kimiir omaka ima mi maeyaua iripa yai boini aka kara kimiirar niki boinmimauugin, ta yai kibiya.

21 Kara Juda iikamim mi Grikan iikam ikim, kara simiirin yai prasae bi boinkim simiir kwoinin Adi Komii krimiir Wanin siirim kisina haigiyim. Mi

sima krimiir Biiyan Inkam Komiiyin Jisis siirim daingwo tibmii.

22 Adi Komii siir naeyiuin siya boinkikin kariirin mi kara tapa ha napnamkin, om komii Jerusalem hiriirin. Mi iiya kara hiriir nimbiyami, kara ninokninkin tani sima kariirin wi dimu tir wini.

23 Iki omom omomim kara nami, Adi Komii siir naeyiuin siya boinkikin kariirin. Sima hik wa hauuwi mi kariirin wi omaka hiuyokiyokaiya wi saiir hiukripkiikikaigigi.

24 Kara hiniinam naingwo rani, kara irkak piua nwokripkaiyim. Niingaka. Siya dimin komii rani, kara wi ta kariir piu aiirsi naingwoyimiyok rani. Niingaka. Kariir kwoin komiiyin dimin komiiyin Adi Komii siya hauugiyin ini siyar nwowin. Mi siir digi, ta miiya siya hauugiya kariir mi kara siir yai win kibiya saiir boinmauu siir naingwobumbuwa krimiir hauugiya.

25 Biiya kara kimaka napmiriigin mi kara Adi Komiiyin siir iikam imiir kigriraowiyin mi siir digworaekwo ikim kara siir yai imiir boinmimauugin. Mi tariinanin kara ina ninokninkinin mhoiiya kima wi kariir whwonkam iiir swoki kig rani. Niingaka.

26 Mi kara tapa kimiirin pi yai asi boinmimauugigi ta yaiya prasae rani. Mi kimiir nwirkin siya siyiu biyie tirkin mi ti hiriinan siyiuin yio yaiya wi kariirim kipi nit.

27 Mi kariir kwoinin nidid kwoin naingwo rani, Adi Komii siir yaiyim mi siir digworaekwowim mi siir siyiupai siyiupaiyim kimiir boinmimauusiyin. Niingaka.

28 Kima, kima kimasiya kigiraona, Adi Komii siir

iikam nhirim naingwo tibmiiyim simiir kigrirao. Adi Komii siir naeyiuin siya hauugin ta miiya simiir kigriraowam. Mi kima sibgu kigrirao, Adi Komii siir isid iiirin. Mi Jisis siir nhieya paeyakwiya siya naowa mi ha naokiinaiiniya simiirin saeyar yanmaiwarkaina. Mi kima simiirin sibsibim kima kigriraowiyim mi simiir hiriinan kigrirao.

29 Kara bidi yinokninkin iiya kara kimiir haiburgigi mi kara nami mi mhoiiya inkam biyieyim niti wi kimakar namwoni. Mi sima kimiirin wi wra biyieyin sibsib pirimtio aokaowiyin mi wi siir hiriinan pirimtio aokaowi.

30 Mi kimiir inkam nhirim, wi yaimwoni boin tani wi hindara niksisae boini. Iikamim naingwo tibmiiyim sima, simiir siyiu imiir nwoki apim.

31 Kima sibgu kaorarao iinokiinokin. Biiya kara piugi bi piyaokin ti biewi whoimim, kara nii nabie nii nabie boinmimauugin ta yai win kibi aiirin. Mi kara kimiirsiyin naingwoyimiyok prasae bi kinkin nhwo kariirin ouwoba pi wara griekiinaiini mi kima kipi naingwo owouu.

32 Mi tariinanin kara kimiirin ini Adi Komii saika yinkiamasukikinim paeni haniin, kimiirin siya kigriraoim. Mi ta siir yaiya naingwobumbukaka, ti hiriinanin wi kimiirar kirie haiginiuwi. Mi wi siya hauugi dimin miiyik miiyikim kimiir. Mi siir isidin dimin whirkin bi kimbugin simiir warar yinkin hauu.

33 Kara inkam nwirni umir digworaekwowim simiirim bi kigmairgim.

34 Mi kima bidi yinokninkinim. Iiya kara kimaka nwowa, kara kanakana mirii inkiguna hainae.

Mi kariir digworaekwowim pi kanakana swoki saini. Mi kariir isidin kanaka nwowiyin mi kariir whinmiriiyim simiirin pi wara mi sain hauuwi.

35 Kara kimiirin bidiya yiisiisimauuim siyiuin umiram kara miriinanaeiyin. Mi wim kima hiriinanar timi miriinanae iikamim umir digworaekwo karamaeyim simiir hauuwam. Mi kima sibgu donkworinu Biiyan Inkam Komiiyin Jisis siir yaiya. Siya hiniina boinkin, inkamin digworaekwo haiwiniyin siya wi wadieyar mi owi. Mi inkamin digworaekwo hauuwi yio ini wadieyar ywokiyin. Pol siir yaiyim hiniingim.

36 Mi Pol siya ti yai imiir boin digiyin mi siya ogmwo ina hiunainamin. Mi siya ini simaka kwisin, nhwo Adi Komii siirim.

37 Mi sima nou prasae biri kinkim siirsiyin. Mi sima Pol siirar yankab ouugi.

38 Mi sima yaiya Pol siya boina saiirar naingwokim kima wi kariir whwonkam iiir swoki kig rani mi sima hik prasae biri swoki okikim mi sima ina whinapnaniyamim siyaii hir yani whinap kwiriigi. Mi sima ina boinkiyim siirin, ha dam! Ɨriig.

21

Pol siya siyaii aiir kwiriinam mi siya om komii Jerusalem hirii yam

1 Krima simiir haiburgigim mi krima siyaii aiirim yam. Mi siyaiiya ina hiunisnama. Mi krima omin Kos nikiuwiyin, siirim hirirunaidam. Mi iigwir nugakin krima mhiu sim whirin Ros

nikiuwiyin, siir yimbiyamyakwok. Mi krima siir haiburgigim mi om Patara hiriir yimbiyam.

2 Krima siyaii ira nu Finisia namana saiirim hansrani. Mi krima ta siyaiiya saiir kwiriiyim mi ta siyaiiya ina hiunisnama.

3 Mi krima ha namim, mhiuisim whirin Saipras nikiuwiyin bopwoniya nidwomaiyin siir kwakig kigam yio yaioyaeya kwomaimigii. Mi krima nu Siria hiriir yimbiyam. Mi krima om Taia hir yamamasu iu. Mi siyaiiya digworaekwowim ti om iiir yigingig.

4 Mi krima iikamim naingwo tibmiiyim simiir ini kigiu. Mi krima ti om iiirin iiyim iriiyar kwisa ywowak. Mi Adi Komii siir naeyiu miiyikin siya hiurworwokaikin iikamim naingwo tibmiiyim simiir kwoin imiirin. Mi sima Pol siir boinmauu, kira om komii Jerusalem hiriirin wi kipi nam.

5 Iiya krima nimbinamim ti om iiirim ini hiriiyar digigim mi krima ti om iiirin ha haiburgigim mi ina yamim. Mi kamim naingwo tibmiiyim mi simiir wigyin ima mi krimiirin sima yana whinapkinisugig om komii siir yaba hir. Mi krima whiigbid hirin ogmwo ha nani hiuiuim mi ina sriiyim Adi Komii siirim.

6 Mi krima simiir boingik, ha dwoki! Mi yim sima iriipi hiriinan krimiir mani boinki, ha dam! Mi nim krima siyaii ira saiir kwiriinam. Mi sima ina swoki amim simiir omaka hiriir.

7 Mi krima om komiiyin Taia siir haiburgigim mi om komii whirin Tolemes siir yimbiyam. Mi krima iikamim naingwo tibmiiyim simiir boingig, naiowaka kima! Mi krima iiya kwira ywowak simaka.

8 Mɨ ɨigwɨra krɨma om komii Tolemes hɨr haiburgig mɨ om komii whɨrɨn Sisaria hɨriir yɨmbiyam. Krɨma inkamɨn Adi Komii siir yai napboɨnmamauuwiyɨn Filip, siir omaka hɨriir yam. Mɨ siya kam ɨriiyar nwɨso aposel sɨmiir whɨnap mɨriiyɨm mɨ sɨmiir nwɨrɨn mɨ siyaɨrgɨn. Mɨ krɨma saɨka ɨnɨ owou.

9 Siir yɨnisɨm yɨnugiyɨnɨm ɨdigɨm. Sɨmiirɨn kamkɨ bɨ nikɨ onkwonakɨm. Adi Komii siir naeyɨu siya tɨrkikɨn sɨmiirɨn mɨ sɨma Adi Komii siir yai aiir asi boɨnmɨmauugɨm, tɨ yɨnugiyɨn ɨdiyɨm.

10 Krɨma ɨi kasa bɨri nwokɨm tɨ om ɨiirɨn. Mɨ profet inkamɨn Agabas nɨkɨuwiyɨn, siya nu Judia hɨrankɨn nɨtkɨn.

11 Siya krɨmiirɨm nɨtɨn mɨ Pol siir pɨuwopa saiir ɨnɨ hainaki mɨ siir ɨga ɨɨnɨm sɨmiira swokɨ kogrɨmdɨnunam. Mɨ siya boɨnki, Adi Komii siir naeyɨuɨn, hɨnɨɨna boɨnkikɨn, om komii Jerusalem hɨr nwowɨm Juda sɨmiir iikamɨm sɨma ta pɨu wopa saiir ad ɨiirɨn, wɨ hɨriinana kogrɨmdɨnuwi. Mɨ sɨma siirɨn, wɨ ɨkɨ iikamɨm Juda iikam tani wɨ sɨmiiram nɨkropki. Agabas siya hɨnɨɨna boɨnkikɨn

12 mɨ krɨma ta yaiya saiir wakaewɨnɨm mɨ krɨma tɨ inkam nhɨrɨm krɨmaka nwowɨm, krɨma ɨni Pol siirar boɨnɨnaeyɨm, siya wɨ om komii Jerusalem hɨriir kɨpi swokɨ amɨmɨn.

13 Mɨ Pol siya ɨna ywowarkɨi boɨnɨn mɨ kɨma dimusi nounanaei? Mɨ kariir kwoɨnɨn biyɨe kɨma nwowaigɨnɨuwi. Mɨ kariir kwoɨnɨn ha naɨngwowi, sɨma kariirar kogrɨmdɨnukɨ wɨndi mɨ kariirar mɨ ɨsom aoka wɨndi om komii Jerusalem hɨrɨn. Dimusi rani, kara krɨmiir Bɨiyan Inkam Komiiyɨn Jisɨs siir ɨnɨg ɨiir boɨnmɨmauuwi. Kara yai mɨn

karamaeka, yio dimin komii rani.
14 Mi krima siirin wi yaeya kwoin pa swoki
kisina haigi. Mi krima ta yai aiirin asi niuguskikim.
Mi krima ina boinim, krimiir dimin tani, krima Adi
Komii siir kwoin iiirara napiski.
15 Mi ii nhirim bidi yamkiyim mi krima dig-
woraekwowim ina diriraerar haiginamim om
komii Jerusalem hiriir namim.
16 Mi inkam nhirim naingwo tibmiiyim om
komii Sisaria hiranim, sima krimaka warar
namkim. Sima krimiirin siir omaka hir
whinapyikiugig. Siya ti mhiuuisim whirin Saipras
siir hiran inkamkin. Siya bidiniya naingwo
tibmiigin mi krima siir omaka hir ywo.

Mi Pol siya om Komii Jerusalem hiran biiyan
iikamim yai simiir boinmimauugin.

17 Ɬiya krima om komii Jerusalem hiriir
nimbiyamim mi iikamim naingwo tibmiiyim sima
krimiir kigwinim, ini mairgimaiga ywowinim.
18 Mi iigwira Pol siya krimaka yam, inkam komii
komiiyim Jems sima iripa mii kwiruwa miriiyim
siyiu komii kigriraowiyim, simiir kignakiyam.
19 Pol siya simiir boingig, nabie kima! Mi
siya simiirin haniingin sibgu boinmimauugi, dig-
woraekwo whiekakim Adi Komii siya tirim siir
miiya saiir, iki iikam nhirim Juda iikam tani simiir.
Pol siya biiyan kamim simiir yai wakaewinin mi
siya ina yamin simiir omaka aiirim.
20 Ɬiya sima wakae digiyim mi sima ini Adi Komii
siir inig iiirar hainanim. Mi siirin sima boin,
nomiiyau! Kira wakae! Juda simiir iikamim
kasa rani, tausenkim, Adi Komii siirim naingwo

tibmiiyim. Mi sima ini Moses siir siyiu komii iiiraramar naingwo tibmiiyim mi sima siir napam naingwowi.

21 Mi kam nhirim sima kiriirin hiniina mi boinki, Pol siya Juda simiir iikam nhirim iki iikamim Juda iikam tani simiir nu nwowim simiir mi boinmimauuwi, sima Moses siir siyiuin ha boinin siir haiburgigim, kima kimiir yinisisimim simiir mioisim simiir kipi kitiyopnir hai. Mi kima Juda simiir biiyan siyiu iiirar kipi napkripkai. Mi sima hiniina boinkim,

22 krima bidi yinokninkinim kiriirin mi ta kiriir yaiya bidi yama. Mi sima wa ninokninkini kira bidi yitin mi krima kiriirin wi paniina tiri!

23 Mi krima kiriirin pi siyiu whirin siir boinmauuwi. Mi kira wi hiriinan siyiu iiirar tir. Mi ti kam nwiiyim ti tir nwowim, sima dimin whirin Juda simiir siyiu iiir tiram naingwowi.

24 Mi kira ti kamim simaka dinkin am. Mi kira simaka nami mi ti Juda simiir siyiuin ti kam nwiiyim sima tiri mi simaka timi inkin tir, whauriyinan nwowam. Mi kira umirim wara timi haigin simiir kan aiir piiriyaowim. Mi iikam whiekakim wa ninokninkinki. Mi ta yaiya sima boina kiriir mi saeya hindara niksisaeka kaimwo rani. Mi sima nwoki ninokninkinki kira siyiu komiini yaiyim simiirar mi wakae yoknaeikin.

25 Mi iikam nhirim Juda iikamim naingwo tibmiiyim krima yokwo bidi win hauugiyim simiiram. Mi ta yokwowa hiniina boinki, kima kigrirao! Mi wraisuim kamim sima hauuwiyim, uruwai siyaowainiyim, kima simiir kipi nae. Mi kima wraisuin nii ara sima nomboru aowiyin siir

kipi nae. Mi nhie aiir kipi mi kwiyae mi kima hii kipi nanae. Ti yokwo saiir yaiyim hiniina boinkim.
26 Ligwira Pol siya kam nwiiyim, simiir yikiunam, op whauim. Mi sima op ha whau digiyim mi sima ina yapninopkainamim Juda simiir omaka Adi Komii, siir inig iiir hainanam. Mi sima, simiir boin wakaeki wi paka hiniin iiya sae digi, ti siyiuin op whauiyin! Mi wraisuim sima wi nwonira ya-payapa nanag hauugi Adi Komii siirin. Lriig.

Juda sima Pol siirin hirar yonkworimdinuin.

27 Mi mhoiiya ii iriiyar kwisaka dig kingiin nwowim mi Juda iikamim nu komii Esia hir nwowim, simar kig Pol siya simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya, saiir nwowi. Mi iikam whiekakim simiir kwoinim sima ini hopswo iu Pol siir nonkworimdinuim.
28 Mi sima haniingin kauwok nanaeki. Kima ti Isrelan iikamim, kima krimiir whin diriraerarki. Ti inkamin siya iki omom omom whiekakim simiir kamim siya niisiimauuwi. Mi Moses siir siyiuin mi Isrelan iikam ikim mi ta Juda simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya wi siya nanugaugauwi. Mi ti diminin sasa rani. Niingaka. Siya pi iki Grik simiir iikam nhirim simiir wara mi ikmwin apninopkainami, ta Juda simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiirin. Mi taka omaka miiyik bi nimbiyamka. Sima hiniina boinkikim.
29 Biiya sima kigin ti inkamin Judan inkam tani Trofimasin, siya om Efesas hirankin. Mi siya Pol saikar nwokin om Komii Jerusalem hirin. Mi simiir kwoinin ha naingwokim Pol siya nikiunami siirin simiir omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hiriirin. Mi ta yaiya asi nimbiyamka.

30 Mɨ om Komii Jerusalem hɨran iikam whɨekakɨm sɨma ɨni hindɨra yanaakiyɨm. Mɨ iikamɨm ɨna iwɨtnamɨm mɨ maeyau kwɨruwa yamwomɨmɨrɨu mɨ sɨma Pol siir yankabrɨnu. Mɨ sɨma siirɨn ɨni sɨmiir omaka Adi Komii siir inɨg hainaniya saiir yaba hɨriir kiyainaniyam. Mɨ sɨma ta omaka saiir ounɨbɨm ɨna kwaigɨnɨmokounamɨm.

31 Mɨ sɨma Pol siir nɨsom aokiyam tɨrkɨm mɨ yaiya tɨ kamɨm yaii nɨniiyɨm sɨmiir bɨi nwowiyɨn ofisa inkamɨn siir hɨriir yɨmbiyam. Sɨma hɨnɨɨna boɨnkɨm, iikam whɨekakɨm om komii Jerusalem hɨranɨm ɨni hinda yanaakiyɨm.

32 Mɨ siya bɨ kɨmɨmɨnkɨn kam nhɨrɨm yaii nɨniiyɨm mɨ sɨmiir bɨiyan ɨeya, sɨmiir yɨkɨunam mɨ ɨna iwɨtnaniyamɨm iikam hoɨmgakɨm sɨmiirɨm. Mɨ ɨiya sɨma kamɨm yaii nɨniiyɨm mɨ sɨmiir bɨiyan kamɨm sɨmiir kɨgwɨnɨm mɨ sɨma Pol siir bɨ swokɨ tɨokɨm, ɨna yɨuguskiyɨn.

33 Mɨ kamɨm yaii nɨniiyɨm sɨmiir bɨiyan inkamɨn ofisa siya ɨna yamɨn Pol siir kingiin mɨ ɨna yonkworɨnuwɨn siir. Mɨ kamɨm yaii nɨɨniyɨm sɨmiir boɨnki, sɨma siirɨn wɨeyɨnsopo whɨsa kogrɨmdɨnu. Mɨ siya ɨna srɨiyɨn sɨmiirɨn mɨ tɨ inkamɨn siya yɨpɨkɨn? Mɨ siya dimu tɨrkɨn?

34 Iikam isid komiiyɨn hɨrar nwokɨm mɨ nhɨrɨm yaeya yai gwɨr kauwok boɨnki mɨ nhɨrɨm yaeya yai gwɨr. Mɨ sɨma yai prasae bɨ nɨnkɨnɨugɨm. Mɨ bɨiyan inkamɨn siya yai mwowa saiir sɨbgu wakaeyok rani. Mɨ siya ɨna boɨnkiyɨn, kɨma kamɨm yaii nɨniiyɨm sɨmiir omaka hɨr tɨnɨ whɨnapyɨkɨugig siirɨn.

35 Sɨma Pol siir hainamɨm mɨ sɨma siirɨn ta

omaka saiir ninmiga ini kikiniuiu. Mi iikam isid komiiyin sima kigin, sima minam nitkim Pol siir nisom aokiyam. Mi siya kamim yaii niiniyim simiir waeyao yidwokainam mi sima ina yamim.

36 Iikam isid komiiyin simiir mhoiiya yam. Mi sima ina kauwok boinamim, siirin disom aoki. Ɨriig.

Pol siya Juda iikamim simiir boinmimauugin biiki bii naingwo tibmiiya saiir

37 Mi kamim yaii niniiyim sima Pol siir nikiunamim naingwokim simiir omaka. Mi Pol siya boin simiir biiyan ofisa inkam iiir mi kara yai gwira kiriir piki boinmauu? Mi simiir biiyan ofisa inkam ieya boin mi kira Grik simiir yai aiirin ha boinikin?

38 Kariir kwoinin ha naingwokin aingwo kira ti nu Isipan inkamin siya niuwi. Biiya inkam komii komii gavman simaka yaii kira niniigin. Mi kira ti inkamin 4,000 kamim yaii niniiyim simiir nikiunamin nu siiyin ap hiriir mi kira ti inkamin siya?

39 Mi Pol siya boin. Niingaka. Kara Juda inkamin nu komii Silisia hiranin siya. Mi kariir omisimin Tasaskin mi kara ti omin siir hirankin. Mi kariir omin siya inigakairgin. Ɨni wakaeyin? Kara iki iikamim yai simiir pini boinmimauuiu.

40 Mi biiyan inkamin siya ini wadieya ywokiyin. Mi Pol siya ti nin iiirar ywokwokaigi mi siir iina ina yinkiyiniyinaiinama koua hiriir, iikam whiekakim simiir whwonkam idar. Mi ti iikam whiekakim yai ina yinkin tankiyim. Mi Pol siya simiirin Hibru simiir yai aiir boinki. Ɨriig.

22

1 Pol siya ina boinin, kima ti yaowae adim, kima
wakae! Kara kimiir yai yamdi pi hiniina nowarki
boini tariinanin.
2 Mi simar wakaeki, Pol siya Hibru simiir yaigina
saiir boinki mi sima yai ina tankiyim yai bi
sisimiminkim. Mi Pol siya ina boinin.

3 Kara Juda inkamkin, apu kariira, kariirin om
Tasas hir naokainaka, ti nu komiiyin Silisia siir hir.
Mi hirin kara yinisim sapisapar haiburgigin. Mi
kara om komii Jerusalem tir nae mwrii okwon-
amkin. Inkamin kariir niisiimauuwin, krimiir
yidiwi wanwiyaeyim simiir siyiusae siyiusae imiir
yio Gamelielkin. Mi kara kirie asi nwokin, Adi
Komii siir siyiu iiir napamin. Wa kirie kima mi
haiya mi hiriinan saeyairga.
4 Kara diriraerarbumbugin iikamim naingwo
tibmiiyim simiirin, ta kara naingwo tibmiiya saiir
hiriinan. Iikam whiekakim kara simiir nisomsom
aokaowima naingwokin. Mi kara simiirin pi
wieyin sopni mi kogrimdinu hainami, omaka
hiuyokiyokaiya pi saiir hir mini kiyitkaigaigigi.
5 Mi prismi yaowae adin mi inkam
adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim, sima
bidi kigninoknınkinim kariirin. Mi yaiyim wi sima
boinmimauuwi. Yokwowa sima win hauugika
kariirin Juda simiir iikam isid komiiyin om
Damaskas hir nwowim siirim mi kara ina yapamin
om Damaskas hiriir iikamim naingwo tibmiiyim
ti om iiir nwowim simiir udrimdinu haiyam mi
simiirin om komii Jerusalem tiriir nikiunaniyam
naingwokin. Mi sima hik nwoki haiyim, siyiu
biyieyim sim tirim simiirsiyin. Ɨriig.

Ɨiya Pol siya naingwo tibmiiya mi siya saiir boinmimauugin.

6 Mi iiya kara napyokiyokiiyama siyiuin om
Damaskasa namiyin hiriir mi om Damaskas
kingiin hirin, nabie bopwo hir ywowam. Mi bi
kimiminkikin, pae komiiya ninomor kou hiranki
nitkiya ini kariiramar hirirriu naiiniya.
7 Mi kara nu ha namikiiyiuin mi kara wakaeki
inkam nwirin siir yaiya kariir boinki, Solti! Solti!
Kira kariir dimusi tirbumbu haiginiuwi.
8 Mi kara siir yai yamdi ina yowarkii boinin, Adi
Komii kira yipikin? Mi siya kariirin ina boinin,
kara Jisisin om Nasaret hiranin siya. Kira kariir
tirbumbu haiginiuwi.
9 Kamim sima kanaka nwowim sima ina
kigim paeya niuyakiya. Mi inkamin yai kanaka
boinaiyin sima siir yai bi wakaekim kanakana
wakaekin siir yaiyim.
10 Mi kara boinki, Biiyan Inkam Komii kara pi
dimu tiri? Mi siya ina boinki kariirin, kira dinsiin
apnam om Damaskas hiriir. Mi tiki om iiirin inkam
nwirin wi siya nikiumamauuwini mii whiekakim
kara nimbinim kiriirim.
11 Mi ta paeya saeya prasae bi niuyakika mi
kara dimin taeminim bi nanaokigimokikim. Mi
kamim kanaka nwowim, sima kariir iina aiir
asi nonkwokim. Mi kariirin ina yinkikwona ap-
namim om Damaskasa hiriir.
12 Mi inkam nwirin hirar nwokin ti inkamin
siir inigin Ananaiskin. Ti inkamin siyairgin siyiu
komiini sibgu apiyin. Mi Juda iikam whiekakim
om Damaskas hir nwowim sima siirin hiniina
boinkikim, ti inkamin inkam miiyikin.

13 Mɨ siya kariir kingiina yamɨkwoni mɨ siya kariirɨn ɨna boɨnɨn, nomiiyau Solti! Kɨriir nhwona ha kaowɨrɨrki. Mɨ ta ɨiya kariir nhwona ɨna kɨgomokiyɨn mɨ kara dimɨn taemɨnɨm ɨna kɨgɨrkakiyɨm. Mɨ Ananais siirɨn ɨni wara yɨnkɨn kɨgiyɨn.
14 Mɨ siya kariirɨn ɨna boɨnmauuɨn, krɨmiir yɨdiwi wanwiyaeyɨm sɨmiir Adi Komiiyɨn bɨdi yɨmbinɨn kɨriirɨn. Kɨra siir kwoɨn ɨiirɨn wa nɨnokninkɨni mɨ kɨra tɨ inkamɨn siya nɨmbinkiyɨn siirɨn wa kɨgi mɨ siyar boɨniyɨm yaiyɨm kɨra wa mɨ wakaei.
15 Kɨra siir yaiya wɨ saiir boɨnmɨmauuwi iikam whɨekakɨm sɨmiir, tɨ digworaekwowɨm kɨra kɨgɨm mɨ kɨra wakaeyɨm.
16 Mɨ kɨra dimuɨm swokɨ owi? Kɨriir kwoɨnɨn op baptaisɨm daɨngwoki. Mɨ Jisɨs siir inɨg ɨiiram kauwoki mɨ siya wɨ kɨriir digworaekwo biyɨe ɨmiir nwokɨ haiyoprimdiyɨumiigi. Ɬriig.

Adi Komii siya nɨkropkikɨn Pol siirɨn ɨkɨ iikamɨm Juda iikam tani sɨmiiram.

17 Mɨ mhoɨiya ɨiya kara tɨ om komii Jerusalem tɨriir swokɨ ɨta mɨ kara Juda sɨmiir omaka Adi Komii siir inɨg hainaniya saiir hɨr srɨiyɨn Adi Komii siirɨmɨn mɨ kara digworaekwowɨm nhwonan whɨnkɨgmɨmɨkɨn.
18 Mɨ kara krɨmiir Bɨiyan Inkam Komiiyɨn siir kɨg. Mɨ siya kariirɨn hɨnɨɨna boɨnki, ɨni wakaeyɨn kɨra! Kɨra wɨ kɨpi kɨmɨmɨn wɨ om komiiyɨn Jerusalem siir haiburgig mɨ ha dam. Mɨ kɨra kariir yai aiirɨn tɨ om ɨiir boɨnmɨmauuwi mɨ sɨma wɨ wakaeyokna rani, ta yai aiirɨn.

19 Mɨ kara ɨna boɨnɨn, Bɨiyan Inkam Komii, sɨma bɨdi yɨnoknɨnkɨnɨm bɨiya kara omaka whɨekakɨm yai nɨdwokai wakaeiyɨm, sɨmiira namkɨn. Mɨ kariir siyɨuɨn iikamɨm kɨriirɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmiirɨn omaka hɨrar nɨnkɨnɨkou tɨokɨn.
20 Mɨ bɨiya sɨma Stiven siir yɨsomaoki. Siya kɨriir yai boɨnmɨmauuan inkamkɨn. Ta ɨiya kara sɨmaka kingiin warar nɨnkɨn okɨn. Mɨ kariir kwoɨnɨn hɨriiyar mɨ naɨngwo tɨ hɨriinan siyɨuɨn wadɨeyaɨrgɨn. Mɨ kamɨm siir nɨsomaowɨm mɨ sɨmiir yɨuɨs mɨnɨm kara sɨmiir kɨgrɨraokɨm. Kariir siyɨuɨn hɨniingɨn. Iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm pɨ sɨmiir nɨpɨmpari.
21 Adi Komii siya kariir boɨnkikɨn, kɨra dam! Mɨ kɨriirɨn wɨ kara nɨkropki aru maeyaua, ta yaiwɨn kɨbiya inkam nhɨrɨm Juda iikam tani sɨmiir boɨnmɨmauuam. Pol siya hɨniɨna boɨnkikɨn.

22 Mɨ Juda iikam whɨekakɨm sɨma ta yaiya Pol siya boɨna, saiir yɨkɨdugi. Mɨ sɨma ɨna kauwok boɨnkiyɨm siirɨn, dɨsomaoki! Tɨ hɨriinan inkamɨn siya omwai kɨpi waiya. Niingaka.
23 Mɨ sɨma ɨo prasae bɨ nwokɨm. Mɨ sɨma asi prɨikauwok prɨikauwokɨm. Mɨ sɨmiir yɨuɨs mɨnɨm ɨna yɨsɨm mɨ ɨna yonkwo whriwridamɨm. Mɨ nu whrɨnanɨn ɨna yop kabɨtkiyɨn koua hɨriir.
24 Mɨ kamɨm yaii nɨniiyɨm sɨmiir bɨiyanɨn siya sɨmiir boɨnki, Pol siirɨn dɨnkikwona apnam yaii nɨniiyɨm sɨmiir omaka hɨriir mɨ siirɨn kɨma dɨpɨmpar. Mɨ siirɨn yaimwokɨyaimwowa saiirɨm srɨi. Kɨma wɨ nwokɨ sɨbgu ɨoknɨnkɨnɨm ɨkɨ iikamɨm sɨma siirɨmɨn hɨniɨn dimusi kauwok boɨnkɨm?
25 Mɨ sɨma Pol siirɨn ɨdni kogrɨnu okwo sɨma

tioam idgiuni. Kamim irim haiiyim simiir biiyan inkamin ini Pol siir kingiina ywokwowin. Mi Pol siya hiniina boinki siirin, inkam komiiyin yai wakaeiyin siya kariirin hiniina bi boinkikin, kara dimin whir bidi tirbuin. Niingaka. An kara om komii Rom hiran inkamkin mi kima kariir kipi tio.

26 Bii nwowiyin inkamin ta hiriinan yai aiir wakaeyin mi siya biiyan inkamin kamim yaii niniiyim simiir kirgiraowiyin, siir ini boinmauuiu. Kira paniin tirim naingwowi? Ti inkamin siya om komii Rom hirana inkamkin.

27 Mi simiir biiyan inkamin ina yitin Pol siirim. Mi siir ini boini, kira kariir boinmauu, kira om komii Rom hiran inkamkin, aniya? Pol siya ina boinin, ihi! Kara om komii Rom hirana inkamkin.

28 Mi simiir biiyan inkamin siya ina boin. Mi kara umir prasae bi saingin mi kara ini om komii Rom hiran inkam ywowin mi Pol siya boin, an kara, niingaka. Kariir adin siya om komii Rom tiranairgin mi an kara iriipa hiriinan Rom tiran inkam asi mi owi.

29 Mi kamim yaii niniiyim saika kingiin nokwowim, siir tioam, sima bi kimiminkim, sima ina yagimgigiuim. Mi simiir biiyan inkamin siir kwoinin ha naingwokin Pol siya om komii Rom hiran inkamki niuwi mi siya asi nikidugin. Mi kara wara asi nidigin.

Pol siya inkam komiiyin yai wakaeiyin siir whwonkam ida nokwokin

30 Mi simiir biiyan inkamin siya ta yai aiir sibgu wakaeyam naingwowi. Ti Juda iikamim simiir tirim, Pol saika dimu diminkin? Mi siya ii gwira ina hakiyin wieyin sopin siir ninirkaiyin. Mi yaiya ina

yikiukiya prismi yaowae adim mi Judami kamim siyiu komii ninokninkiniyim simiirim, sima nitim, iripa yai nidwo boinim. Mi siya Pol siir yikiunaiini nua tiriir mi sima siirin ina yikiunamim simiir whwonkam ida nokwoam.

23

Pol siya Judami kamim siyiu komii ninokninkiniyim yai simiir boinmimauugin

1 Pol siya kamim siyiu komii ninokninkinim simiir simiira kaonanaeyin mi siya ina boinkiyin. Ti nomiiyauim! Kariir siyiuin Adi Komii siir whwonkam ida kara dimin whir bi tirbugin. Kariir kwoinin ini wadieki wadieya ywowin, dimin whirki bi tirbugin kariir napririr aiirin mi ini tariinanar yadigniyin.

2 Mi prismi yaowae adin Ananaias nikiuwiyin siya kamim siir kingiin nokwoim simiir boinki sima siir yai aiir niripugiyim.

3 Mi Pol siya siir boinki, Adi Komii krimiir Wanin siya wi kiriir tiowi, kira tioa kariir mi saiir hiriinan. Mi iikamim sima ha naingwokim, kira inkam wadieki niuwi mi kiriir kwoinin ini biyieki biyie ywowin. Kira ti tir nidwowin mi kira kariir hidam tirkin siyiu komii iiirin. Kirairgin siyiu komii iiir sibgu ap karamae nwowiyin. Iiya kira boina, simiirin kariir tioam.

4 Mi kamim Pol saika kingiin nokwowim sima boin mi kira tari Adi Komii siir biiyan prisin siir nigbumbuwi, aniya?

5 Pol siya boinki, ti nomiiyauwim! Kara bi ninokninkinkin, siya Adi Komii siir biiyan priskin piyasi owin? Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii hir

nwowa saeya hinɨina boinkika, kira kimiir biiyan inkamin siir kipi nigbumbu.

6 Pol siya ina ninoknɨnkinɨn, kam nhirɨm siyɨu komii ninoknɨnkiniyɨm simiirɨn. Mi nhirɨm Farisimi siyɨuin siir napikim. Mi nhirɨm Sadyusimi siyɨuin si napikim. Mi siya siyɨu komii kigrɨraowiyɨm simiiramin hinɨina kauwok boinki, kima ti nomiiyauim an kara Farisimi inkamkin. Mi kariir adin, ɨriipi hiriinan Farisi inkamkin. Kara ha naingwowi iikamim naokaowim sima wa swoki insiin idwodwowi ie hirankin. Mi kara bidi boinkiya ta yaiya mi ti hiriinan siyɨuin kima yaigak kariir asi nwokim.

7 Mi siya ta yai aiir boinkiyin mi ti isid whiso Farisi Sadyusi sima io ina yinwo anwowim mi sima ina yinkibirnakiyim.

8 Mi Sadyusiyan kamim sima boin, inkamin wi ie anki swoki insiin idwo rani. Niingaka. Mi Adi Komii siir paekwosim karamaeka mi siir piugana ɨriipi hiriinan. Niingaka. Mi Farisiyan kamim sima ti digworaekwowim simiirɨn ini kaimwowa ywowim.

9 Mi sima yai komii asi kauwoknanaekim. Mi kam nhirɨm siyɨu komii niisiisiimauuwiyɨm, sima Farisi simiir isidin siir hirankim. Mi sima ini yai kirɨe aiirar yinsiin okwo boinkiyim. Krima ti inkamin siirɨn siyɨu whir bi kigin. Mi tari naeyɨugin nasi boinaigin saikain iyɨe tari Adi Komii siir paekwosimin siya nasi boinaikin, aniya?

10 Simiir ɨowa ini komiiya ywokiya. Mi yaii ninii kamim simiir biiyan inkamin siya ini nididkakar ywokiyin, ti isid whiso sowiirsiyin. Pol siirɨn

wɨ sɨma pɨ nonkwobumbu nɨnkɨn haigɨnɨuwisi. Mɨ siya kamɨm yaii nɨniiyɨm sɨmiir asi boɨnkikɨn, kɨma dɨuunam! Mɨ Pol siir donkworɨnu naowid mɨ siirɨn kɨmiir omaka hɨriir dɨkɨunam.

11 Mɨ ɨigwɨr nɨiyaka krɨmiir Bɨiyan Inkam Komiiyɨn Jisɨs siya wɨ Pol siir kingiina nokwokaowi. Mɨ siya boɨn, kɨra kɨpi nɨdid! Bɨiya kariir yaiya kɨra boɨnmɨmauugɨn om komii Jerusalem hɨrɨn mɨ kɨra kariir yaiya om komii Rom hɨrɨn wɨ hɨriiyar swokɨ boɨnmɨmauuwi. Adi Komii siya hɨniina boɨnkɨn. Ɨriig.

Judan kamɨm sɨma Pol siir nɨsom aowam boɨn tɨbmiikikaigɨm

12 Mɨ nugakɨn Judan kamɨm sɨma maeyau gwɨruwa ywoyakwok, yai kitɨbmii boɨnam. Sɨma boɨn, kɨbɨe idwai! Krɨma wɨ naemɨn nae rani mɨ wɨ op mɨ kwiyae rani. Mɨ ɨiya krɨma pol siir nɨsomaoki mɨ wɨ ha nae.

13 Judan Kamɨm ta yai aiir nɨmbintɨbmiikimaiyɨm kam nwɨs nanaɨrgɨm.

14 Mɨ sɨma bɨiyan prisɨm mɨ inkam adi yaowaeyɨm siyɨu komii kɨgrɨraowiyɨm sɨmiiram yam. Mɨ sɨma boɨn krɨma bɨdi yɨmbin tɨbmii kimaiyɨm. Krɨma wɨ naemɨn nikɨ nɨngugu ae rani. Krɨma ɨiya Pol siir nɨsom aowi mɨ krɨma nae mɨnɨm wa naei.

15 Kɨma mɨ kamɨm siyɨu komii kɨgrɨraowi ɨkɨm, kɨma inkam komiiyɨn om komii Rom hɨr nwowɨn siirɨm dɨkɨugi. Mɨ siirɨn pɨ hɨniina boɨn Pol siirɨn siya wɨkɨu naiini tɨriir. Mɨ krɨma siir yaimwokɨ yaimwowa krɨma nikɨ wakaeyam mɨni. Mɨ ɨiya Pol siya kɨmiiram napnani mɨ krɨma wɨ siiram naguprakai wɨni siyɨu hɨr, siir nɨsom aowam.

16 Mɨ siir yokmana saiir yɨnisɨm yɨnkamiyɨnɨn siyar wakaemɨmɨk ta yai aiirɨn, Pol siir nɨsom aowɨnam boɨna mɨ siya asi namkɨn kamɨm ɨrɨm haiiyɨm sɨmiir omaka. Mɨ siya ɨna yapnɨnopkai boɨnmauu siir papiyɨeyɨn Pol siirɨn.

17 Mɨ Pol siya kamɨm ɨrɨm haiiyɨm sɨmiir bɨiyan inkamɨn siir yɨkɨuna mɨ ɨna boɨnɨn, tɨ whranisɨm ɨiirɨn dɨkɨunam yaii nɨniiyɨm kamɨm sɨmiir bɨikɨ bɨiyan inkam ɨiirɨm. Siya yaigakɨn, siya saɨka boɨnɨm mɨni.

18 Mɨ bɨiyan inkamɨn siya siirɨn ɨna yɨkɨunamɨn bɨikɨ bɨiyan inkam ɨiirɨm. Mɨ siya boɨn, Polɨn inkamɨn sɨma hɨugrɨpkɨikikaiyɨn siya boɨnkikɨn kariirɨn tɨ whranisɨmɨn siir nɨkɨunaniyɨm kɨriirɨm. Siya yaiya kwɨra nwowi mɨ siya kɨriir boɨnmauuwɨm naɨngwowi.

19 Mɨ bɨikɨ bɨiyan inkamɨn siir ɨɨn aiir yɨnkwoki mɨ siirɨn ɨna yɨkɨunamɨn maeyaua inkam karamaeya saiir. Mɨ siya srɨi, kɨra kariirɨn pɨ paka hɨnɨɨn yaiya saiir boɨnmauuwi?

20 Mɨ whranisɨm ɨeya boɨnki, Judan kamɨm sɨma yai bɨdi yomboɨn tɨbmiikimaiyɨm kɨriir srɨiyɨm, waka kɨra Pol siir wɨkɨunaiini kam whɨekakɨm siyɨu komii nɨnokɨnkɨniyɨm sɨmiirɨm mɨ sɨma wɨ siir nɨksɨsae. Mɨ sɨma siirɨn hanɨɨngɨ srɨisasae ta yaiya saiir yaimwokɨyaimwo aiirɨmɨn.

21 Mɨ kɨra sɨmiir yai aiir kɨpi wakaeyokna. Mɨ sɨmiir inkam nhɨrɨm kamnwɨsnanaɨrgɨm. Mɨ sɨma ɨna boɨnɨm, krɨma wɨ nae mɨnɨm wɨ mɨ ae rani mɨ op mɨnɨm wɨ mɨ kwiyae rani. Mɨ ɨiya krɨma Pol siir nɨsomaowi, wɨ saiirar nadɨgɨuwi. Mɨ tarɨinanɨn sɨma ɨni siyɨu nwokwokɨnɨm siirɨm. Sɨma krɨmiiramɨn mɨnam nwokwokɨni, kɨriir kwoɨnɨn

wadɨe nwowi mɨ kɨra Pol siir dɨkropki.
22 Mɨ bɨikɨ bɨiyan inkamɨn siya tɨ whranisɨmɨn
siir boɨn ta yaiya kɨra nikɨ boɨnmauua kariir mɨ
kɨra wɨ inkam nwɨr kɨpi boɨnmauu mɨmɨn. Mɨ siya
siirɨn ɨna yɨkropkiyɨn. Ɨriig

Kamɨm ɨrɨm haiiyɨm sɨmiir bɨikɨ bɨiyan inkamɨn siya yɨkropki Pol siirɨn inkamɨn Filiks nɨkɨuwiyɨn omom omom nhɨrɨm sɨm kɨgrɨraowiyɨn siirɨm.

23 Mɨ bɨikɨ bɨiyan inkamɨn yaii nɨniiyɨm sɨmiir
bɨi nwowiywo inkam nwɨso, sowiirɨm yɨkɨugi. Mɨ
ɨna boɨnkiyɨn kowa kam kamaɨr nwoɨm ɨuurɨm
70 hosɨm sɨmiir ɨdwo nɨdwo ɨkɨm mɨ yaii nɨniiyɨm
kam kamaɨr ɨuurɨm 200 sɨma warar. Mɨ kɨma
tapaiirɨn pɨ ɨriiyar kwii mɨn haiburgig mɨpi om
komii Sisaria hɨriir damwɨi nɨiyar.
24 Kɨma hosɨn ɨra timɨ ɨnkɨn haii Pol siya
nɨdwo namɨm. Mɨ krɨma siirɨn inkamɨn omom
omom nhɨrɨm sɨm kɨgrɨraowiyɨm Filiks mɨ siirɨm
dɨkɨunam.
25 Mɨ bɨikɨ bɨiyan inkamɨn yokwowa kwɨra wɨn
hauugi Filiks siirɨm. Ta yokwowa hɨnɨɨna boɨnki,
26 kara Klodias Lisiaskɨn, ta yokwowa kara wɨn
hauugika bɨiyan inkamɨn omom omom nhɨrɨm
sɨm kɨgrɨraowiyɨn Filiks kɨriirɨm. Nabɨe!
27 Mɨ tɨ inkam ɨiirɨn Judan kamɨm sɨma
yonkworɨnu mɨ siirɨn sɨma pɨ yɨsomaowɨn mɨ
kara siirɨn bɨdi wakaeyɨn siya om komii Roman
inkamkɨn. Kara mɨ kamɨm yaii nɨniiyɨm, krɨma
sɨmiir hɨriir yɨmbiyam mɨ siirɨn sɨmiir ɨɨn hɨrankar
yɨkɨunaki.
28 Kara ta yaiya sɨma prɨiboɨn hɨuriyɨua tɨ inkam
ɨiir, kara saiir yaimwo ɨiir nɨnokɨnkɨnɨm mɨni. Mɨ

kara simiir kamim siyiu ninokninkiniyim kausil simiirim yikiunam.

29 Mi kara simiir asi sriigin. Mi kariirin sima boinmauugi yai nhirim simiir siyiuniyim. Mi ta yaiya sima siir boiniuhiuriyiugi. Mi Kara siirin dimin whir bi kigwo tirkin, siir nisom aowamin mi siir hiugripkiikikaiyim. Niingaka.

30 Mi yaiya ini kariirima yimbiniya. Tariinanin sima yaiya kwira boinimprio kimai ti inkam iiir nisom aowam. Mi kara bi kimiminkikin, siirin ina yikropkiyin kiriirim. Kara kamim yai siir priiboin hiuriyiuim simiir boinki, sima kiriir whwonkam ida wa mi okwo boini piki hiniin diminkin ti inkamin siya tirin. Siir yaiyim hiniina win boinkikin.

31 Mi Kamim yaii niniiyim sima ini siir yaiya mi wakaeyoknam. Mi Pol siirin ina yikiunamim, om komii Antipatris hiriir niiyakar yamwii.

32 Ɨiya ha pirkinkiyakwoka mi kamim yaii niniiyim ini simiir omaka hiriirar swoki amim. Mi kamim hos idwo nidwonamim sima sima whinam Pol siirin om komii Sisaria hiriirin.

33 Kamim hos idwo nidwonamim ina yimbiyamim om komii Sisaria hiriir. Mi sima yokwowa ina ini hauu iuwa ti inkamin, omom omom kigriraowiyin siir. Mi sima Pol siirin siir, whwonkam ida yokmwin okwo.

34 Mi siya ta yokwo aiir mwainin mi siya Pol siir srii, kira piki hiniin nu komii siir nwowikin? Mi Pol siya boinki, kara nu komii Sailisia ankin.

35 Mi inkamin omom omom kigriraowiyin siya boinki, iiya kamim yai kiriir priiboin hiuriyiuim sima nimbini mi kara pi kiriir yai aiir wakae. Mi

siya simiir boinki, sima Pol siir nikiunamin omaka komiiya biiyan inkamin Herot siya miriiya saiirim mi wi kam nhirkim nwoki waikaowim. Friig.

24

Juda simiir biiyan iikamim sima Pol siir boinwokiyopnatkaigi.

1 Mhoiiya iiyim iriiyara yamki mi biiyan prisin Ananaias mi inkam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim sima ina yapiniyim. Mi inkam nwirin siir inigin Tetalaskin, siya simaka wara yinkin apini. Tiki inkamin siya siyiu komiini siyiu bidi yinokninkin digin. Mi sima inkamin Filiks nikiuwiyin omom omom kigriraowiyin, siir boinmauu ta sima niniinansaowa Pol saika.

2 Inkamin omom omom kigriraowiyin siya Pol siirim yikiuna. Mi siya ha namin mi Tetalas siya yaiyim ini siir boinhiuriyiu bwakainamin. Siya ina boinin, inkam komii Filiks! Kira sibgu kigriraokin krimiirin mi krima wadie asi nidwowi mi krima yaii min bi niniigim. Kiriir kwoin miiyikin krimiirin wadie siya whinwohaiginiukin.

3 Mi bwan bwanim hinda tinda dimin whirkin bi tirkin. Krimiir kwoinin ti hiriinanin krima kiriir boin wadieki.

4 Mi kiriirin kara wi ii priei nikidu o rani. Mi kara kiriir sriiyim naingwowi, kira kariir yaimirsima saiir wakaeyim, pi kara boini.

5 Krima ti inkamin Pol siir bidi yinokninkinim siya inkam paii rani. Mi io biiyin pi siya nwowi. Mi omom omomim siya namiyim mi siya pi Judan iikamim simiir nigbumbuwami. Mi sima asi

nanaakikim tiki inkamin siya om Nasaret hiran
isidin siir biiyan inkamkin.
6 Siya Adi Komii siir omaka saiir
diriraerarbumbuwim kinankiugin mi krima siir
asi nonkworinugim. Mi krima siirin, wi krimiir
siyiu komii iiirsi nwowi yaigak.
7 Mi yaii ninii kamim simiir biiki biiyan inkamin
Lisias siya ina yitin. Mi siya ini igaokaka ywowin.
Mi siya siirin ini krimiir iin tiranka yispakii
hainamin.
8 Mi Lisias siya boin, kamim Pol siir
boinwokiyopnatkaiyim sima wi kariir
whwonkam ida nimbini. Mi wi kira srii ti inkam
iiirin. Mi kira wi siir yaiga yaiya saiirar wakae, ti
dimin taemin whiekakim krima boiniuriyiuwim
siir, kaimwowairgim. Tetalas siya hiniina boinkin.
9 Mi Juda iikamim yim iriipa hiriinan siir mi
whinwo mi sima yai Pol siirara boinhiuriyiu. Sima
ina boinkiyim, ti yai whiekakim yaimwowairgim.
Ɨriig.

Pol siir yaiyim inkam Komii Filiks siir boinmauugin.

10 Mi ti inkam komiiyin siir iina ina
kinmauugiya, siya pi ninsiin okwokiyim. Mi Pol
siya siir yai yamdi ina yowarkii boinin, kara bidi
yinokninkinin, biewi kasa rani, kira ti iikamim
simiir kigriraowim. Ta yaiya kara kiriir yai
yamdi nowarki boina, kariir kwoinin ini wadieya
ywokiyin.
11 Kira simiir sriii, kira ti hiriinan yaiyim wi
simiirar swoki wakae. Mi iiyim iuur kwisa yamki,
kara om komii Jerusalem hiriir namin mi Adi
Komii siir inig iiir hainaniuin.

12 Mɨ sɨma kariirɨn ha bɨ kɨgɨm, Adi Komii siir omaka kara inkam nwɨraka yaii bɨ nɨniinansaokɨn. Mɨ sɨmiir omaka yai nɨdwokai wakaei aka mɨ kɨmiir om komii hɨrɨn. Nɨingaka.

13 Taka yaiya tapa sɨma boɨnhɨuriyɨuwa mɨ saeya. Mɨ sɨma kariirɨn wɨ yaimwoni boɨn tani. Mɨ sɨma wɨ kariir boɨnwokiyopnatkaini siyɨuam whaowaei.

14 Mɨ kara ta yai kwɨra pɨ kɨriir boɨnmauuwi, kariir kwoɨnɨn Adi Komii krɨmiir Wanɨn siiram naɨngwowiyɨn ɨni krɨmiir brougae wanwiyaeyɨm sɨmiir kwoɨn hɨriinanar swokɨ owɨn. Mɨ kara Jisɨs siir siyɨu ɨiir sɨbgu apkɨn. Mɨ sɨma boɨn, tɨ siyɨuɨn pɨ nɨksɨsaei, kaimwo rani. Mɨ kara yai whɨekakɨm siyɨu komiiyɨn Moses siya hauugiyɨn sɨmiirɨm naɨngwo tɨbmii. Mɨ kara Adi Komii siir yaiyɨm profet kamɨm sɨma wɨnkiyɨm bɨiya, sɨmiiram wara nɨnkɨn aɨngwo tɨbmii.

15 Mɨ kara ɨna naɨngwo tɨbmiiyɨn. Mɨ kara Adi Komii siirɨma nwokwokɨni siya iikamɨm naonamɨm, sɨmiir hɨdnɨnsiin ɨdwowɨm. Mɨ iikam mɨiyɨk ɨkɨm mɨ iikam biyɨe ɨkɨm. Mɨ sɨma ɨriipa hɨriinan, ɨna nɨnokɨnkɨnɨm tɨriigɨnɨn.

16 Kariir kwoɨnɨn ɨinokɨinokɨn kɨrɨeya nwowikɨn, dimɨn biyɨe tɨrbumbusi. Mɨ Adi Komii siir wh-wonkam ɨda mɨ iikam whɨekakɨm sɨmiir wh-wonkam ɨda warar.

17 Mɨ kara bɨewi nhɨrɨm om nhɨrɨm sɨmiirar mɨ okɨn. Mɨ mhoɨiya kara ɨna swokɨ ɨtɨn om komii Jerusalem tɨriir. Mɨ kara umɨr digworaekwowɨm ɨkɨ iikamɨm whaowaeyɨm sɨmiirɨm hainanikɨn. Mɨ kara nae nhɨrɨm ɨna mɨnɨ ɨnkɨn ɨimiiyaegikɨm Adi Komii siirɨm.

18 Mɨ kara hɨriinan siyɨu ɨiir tɨrkɨn, Adi Komii siir

omaka saiirɨn. Mɨ sɨma ɨni kariirar kɨgɨm siyɨuɨn op sɨbgu whau aeiyɨn, kara tɨrɨn. Mɨ iikamɨm kanaka nwowɨm hoɨmgak rani. Mɨ inkam nhɨrkɨm yai bɨ sisikikɨm. Nɨɨngaka.

19 Mɨ Judan inkam nhɨrɨm nu komii Esia hɨrankɨ nɨtɨm, sɨma tɨr warar nɨnkɨn okɨm mɨ sɨma tɨ kamɨm kanaka yaigakɨn nɨuwi mɨ sɨma ha wɨt, kɨriir whwonkam ɨda winɨ okwo boɨni, ta yaiya. Mɨ tɨ hɨriinan siyɨuɨn yɨo wadɨe ɨeya mɨ sɨma bɨ nɨtmɨmɨnkɨm.

20 Mɨ hɨriinankɨ nɨuwi mɨ sɨma tɨ kamɨm dimɨnɨn kara tɨrbuɨn sɨma kɨgɨn pɨ siir boɨnmauu kɨriirɨn, ɨiya kara kaunsil kamɨm siyɨu komii kɨgrɨraowiyɨm sɨmiir whwonkam ɨda nokwo boɨna.

21 Mɨ tari yai kwɨruwaɨrga bɨiya kara sɨmiir boɨna? Mɨ kara hɨnɨɨna boɨnkɨn iikam whɨekakɨm naonamɨm mhoɨiya sɨma wa swokɨ ɨnsiin ɨdwowi mɨ ta yaiya yai biyɨeka, aniya? Mɨ wɨ sɨmar swokɨ boɨnɨm? Pol siya hɨnɨɨna boɨnkɨn.

22 Filiks siya bɨdi yɨnoknɨnkɨn dɨgɨn iikamɨm naɨngwo tɨbmiiyɨm sɨmiir siyɨuɨm, sɨma tɨriiyɨm. Mɨ siya Juda iikamɨm sɨmiirɨn asi boɨnmauugɨn, sɨma Lisias siirɨm nwokwokɨnɨm. Mɨ ta sɨmiir yaiya wɨ siyar hɨdi.

23 Mɨ siya bɨi nwowiyɨn kepten inkamɨn siir boɨnki, siya Pol siirɨn omaka mɨi biyɨe mɨriiya hɨuyokiyokaiya saiir nokmwɨn apnɨnopkaigiyɨm. Mɨ kɨra siirɨn hɨrii kɨpi nɨkɨdu okrɨpkai. Mɨ kɨra ɨkɨ siir nomiiyau ɨmiirɨn kɨpi nɨkɨdu, siirɨn dimɨn taemɨn hauusiyɨn. Ɨriig.

Filiks siya Pol siirɨn omaka hɨuyokiyokai aiirɨn bɨewiyo whɨsa hɨugrɨpkɨikikai.

24 Ɨi nhɨrɨm bɨdi yamkiyɨm mɨ Filiks siya siir
wiga Drusila saɨka yɨt. Mɨ saeya Judan isidɨn siir
hɨran wiga. Mɨ siya Pol siir yɨkɨuna siir yai aiir
wakaeyam, iikamɨm Jisɨs Krais siirɨm naɨngwo
tɨbmiiyɨm sɨmiir.
25 Mɨ Pol siya tɨ siyɨu mɨiyɨkni napiyɨm siyɨuɨm
sɨmiir boɨnmɨmauugɨn. Mɨ siyɨuɨn digɨumii haim-
riiyɨugigi ɨkɨn. Mɨ mhoɨiya Adi Komii siya wɨ
iikamɨm sɨmiir hɨdi. Pol siya hɨniɨna boɨnkɨn. Mɨ
Filiks siya ɨna yɨdidgiyɨn. Mɨ siya boɨnki, kɨra ha
dam! Mɨ mhoɨiya kara ɨigakɨ nɨuwi, wɨ kapi nɨkɨugi
kɨriirɨmɨn.
26 Mɨ Filiks siya dimɨn whɨrɨn siirɨm nwowi,
siir kwoɨnɨn ha naɨngwokɨn Pol siya umɨr nhɨrɨm
pɨ kariir hauuwi. Mɨ ɨinokɨinokɨn siya siir asi
nɨkɨunakɨn yai saɨka boɨnaiyɨm.
27 Mɨ Filiks siya Juda iikamɨm sɨmiirɨm hiirɨugɨn
mɨ sɨma siiram nwokɨ aɨngwowɨm mɨ siya Pol siirɨn
omaka hɨuyokiyokaiya saiir asi kɨgnɨnkɨn okaigɨn.
Mɨ mhoɨiya bɨewi whɨso dɨgiyo mɨ Festas siya Filiks
siir mɨi aiir kwainaowid. Ɨriig.

25

Pol siya Sisa siir yɨkɨuna siir yai aiir wakaeyɨm.

1 Festas siya bɨdi yɨtɨn nu komii Sisaria hɨriirɨn.
Mɨ siya ɨiyɨm kwoɨmuar ywowak. Mɨ siya ɨna
yamɨn om Jerusalem hɨriir.
2 Mɨ bɨiyan prisɨm mɨ Judami inkam komii
komii ɨkɨm, sɨma ɨna yamɨm mɨ sɨma yai Pol siir
boɨnɨuriyɨu. Mɨ siya sɨmiirsiyɨn mɨnsi nɨkrɨpkikɨn,
sɨma Festas siir boɨnainanaekɨm. Mɨ sɨma hɨniɨna
boɨnkɨm,

3 kira krimiirin hindara whindiriraerar haiginiu. Mi kira Pol siirin om komii Jerusalema tiriir dikropki. Mi sima hiriinanam mini siirin, siyiu hir nisomaowinim.

4 Mi Festas siya ina yowarkii boinin, Pol siirin om komii Sisaria hir hiugripkiikikaiyin, iiya ini kingiina nwowa, kara wi kapi swoki ami ti om iiir.

5 Mi kimiir inkam komii komiiyim sima wi kanaka winkin it. Mi ti inkamin siya dimin whir tirbuwi mi wi kima nwoki hid boinim.

6 Festas siya Juda kamim simaka nwowim iiyim iriiyar kwoim iuurnankim. Mi siya om komii Sisaria hiriir yam. Mi iigwira siya omaka yai boiniya saiir hir ini owou. Mi siya ina boinkiyin, Pol siirin omaka hiuyokiyokaiya saiir hirankin wikiunanini.

7 Mi Pol siya bidi yimbiniyin. Mi Judan iikamim sima om komii Jerusalem siir haiburgig mi ina yapiniyim. Mi sima siir kingiina yamikwoni mi yai bibiyieyim sima Festas siir boinmimauu ti dimin biyie whiekakim Pol siya tirim simiir. Mi sima siirin whisariiya priiboin hiuriyiugim. Siirin inkam nwirkin bi kigin dimin biyie siya tirin.

8 Mi Pol siya Festas siirin hiniina yowarkii boinki, kara dimin whir bi swoki tirbusrankin, Judan iikamim simiir siyiu komii iiirin. Mi kara simiir Adi Komii siir omaka saiirin dimin whir bi tirbugin mi simiir inkam komiiyin Sisa nikiuwiyin siirin iriipa hiriinan. Niingaka.

9 Mi Festas siya Judan iikamim simiirim hiiram minkin. Mi siya Pol siir boinki, kira om komii Jerusalema hiriir namim, wi wadieyar mi owi, aniya? Mi hiriinanki niuwi mi ta kiriir yaiya kara

saiirɨn wɨ om komii ɨiir wakaemɨmɨki.
10 Mɨ Pol siya boɨn, ta omaka yai boɨniya
kara nwowa mɨ inkam komiiyɨn Sisa om komii
Rom hɨranɨn mɨ siya kɨgrɨraowiya mɨ kara Rom
tɨrana inkamkɨn, ta omaka saeyaɨrga kariir yai
wakaeiya. Kɨra bɨdi yɨnokninkɨn kɨinɨn, kara Juda
iikamɨm sɨmiir dimɨn whɨr bɨ tɨrbugɨn. Nɨingaka.
11 Mɨ kara sɨmiir siyɨu nɨkrɨpkɨswo mɨ an kara
wɨ pɨ yaowɨn, ya yai karamaeka. Sɨma wɨra
wɨ isid whɨrni napwouni mɨ kariirɨn wɨ sɨma
nɨsomaowi. Mɨ ta yaiya sɨma boɨnɨuriyɨuwa
kariir saeya kaimwo karamaekɨ nɨuwi mɨ kara
wɨ sɨmiir omaka yai wakaeiya wɨ saiir nam-
tani. Nɨingaka. Kara inkam komiiyɨn Sisa
nɨkɨuwiyɨn saɨka boɨnam naɨngwowi. Kara Rom
hɨran inkamkɨn.
12 Mɨ bɨiyɨn Festas siya siir kam kɨntɨdnanɨm
sɨmaka ikɨ boɨn. Mɨ siya boɨn mɨ kɨra inkam
komiiyɨn Sisa nɨkɨuwiyɨn, siirɨm nɨkɨunam mɨnkɨn
mɨ pɨ siya nikɨ wakaeyɨm kɨriir yai aiirɨn. Mɨ kɨra
ha dam siirɨm! Ɨriig.

Festas siya Agripa siir srɨi ta Pol siir hɨk aiirɨmɨn.

13 Ɨi nhɨrɨm bɨdi yamkiyɨm mɨ inkam komiiyɨn
nu kɨgrɨraowiyɨn Agripa mɨ siir wiga Benaisi saeya
sowa om komii Sisaria tɨriir nɨtko, Festas siir
nankabmamaɨr boɨnkaeyami. Akamɨe!
14 Sowa ɨi kasaka bɨ nwoko mɨ Festas siya
boɨnmɨmauugi Pol siir hɨk ɨmiirɨn. Siya
hɨniɨna boɨnkɨn, inkam nwɨrɨn tɨranɨn ɨni tɨr
hɨugrɨpkɨikikaiyɨn Filiks siya hɨugrɨpkɨikikaigigɨn
mɨ siya ɨna yamɨn.
15 Bɨiya kara om komii Jerusalem hɨr nwowa mɨ
Judami bɨiyan pris ɨkɨm mɨ inkam adiyaowaeyɨm

siyiu komii kigriraowi ikim, sima kariiram nitkim. Pol siya simiir siyiu imiir tirbumbugin. Mi Judan iikamim sima kariir nini sriinikim Pol siirin sima nisomaowam.

16 Mi kara simiir yai aka hiniina yowarkii boinki, om komii Rom krimiir iikamim krimiir siyiuin hiniin tani, inkamin yai wakae boin karamae nwowiyin siirin whisarii bi nisomaowikin. Mi inkamin iki yaigakin bii pi siya nokwowi, kamim yai siir boin hiuriyiuwim simiir whwonkam idan. Mi krimiir ii haimiiya siirim tiki oki, siir yaiyim sima boin hiuriyiuim simiir mi boinim.

17 Mi sima kariiram nitkim mi kara bi kimiminkin, ini omaka yai boiniya saiir yamidwokaiyiuin. Mi kara kamim yaii niniiyim simiir boinki kima Pol siir wonkwonani.

18 Mi kamim yai siir boinhiuriyiuim sima ina yinsiin okwokiyim. Mi kariir kwoinin ha naingwokin, sima Pol siir boinhiuriyiugi ti dimin biyie whiekakim siya simiirsi naowi. Mi sima hiriinan yaiyim simiir bi nokwo boinkim. Niingaka.

19 Mi sima wou nikwo aeni siyiuin saiirsi ninkinwamwarkii boinkim. Mi ti inkam nwirin naonamin Jisiskin. Pol siya ina swoki boinin, siya bidi yinsiin idwowin. Mi sima siirin warar mi inkinwamwarkii boinkim.

20 Mi kara ina boinin, ta yaiya saiir yai mwo aiir ninokninkinam naingwowi. Mi kara siir wani siyiuin siir bi ninokninkinkin mi kara wi dig nwo rani. Mi kara Pol siir asi sriigin mi wi wadieyar nwowi krira om komii Jerusalem hiriir namamin. Mi ti kiriir yaiyim kara pi ti om iiir nini wakaeyiuim. Mi sima kririir boinmauuwini

mɨ krɨra wa nɨnokninkɨni, aniya?
21 Mɨ Pol siya hɨniɨna boɨnkɨn. Niingaka. Kara
omaka hɨuyokiyokai aiir nwowɨma naɨngwowi mɨ
mhoɨiya kara om komii Rom hɨriir nami mɨ inkam
komiiyɨn Sisa siya nwokɨ sɨbgu boɨnaiginɨuwi
kariir yai aiirɨn. Mɨ Festas kara, kamɨm yaii
nɨniiyɨm sɨmiir boɨngig, sɨma sɨbgu waikaorarao
siirɨn. Mɨ wɨ kara nikɨ ɨkropkiyɨm inkam komii Sisa
siirɨm.
22 Mɨ Agripa siya Festas siir boɨnki, kariir wɨinga
wakaeyama mɨni tɨ inkamɨn siir yaiya. Mɨ Festas
siya ɨna boɨnɨn, kɨra waka wakae siir yaiyɨm.
23 Mɨ ɨigwɨra Agripa mɨ Benaisi sowawaiyar
yɨt mɨ sowawai mɨ inkam nhɨr ɨma sɨma pɨuai
kasa bɨ pɨuainanikɨm. Mɨ sowawaiyɨn ɨna
yapnɨnopkainamo omaka yai nɨdwokai boɨnaiiya
saiir. Mɨ kamɨm yaii nɨniiyɨm sɨmiir bɨi nwowi
ɨkɨm mɨ om komii hɨr nwowiyɨn inkam komii
ɨkɨn, sɨma ɨriipɨ hɨriinan ɨni warar yɨnkɨn
apnɨnopkainamɨm. Mɨ Festas siya bɨdi boɨnkiyɨn,
sɨma Pol siirɨn wara yɨnkɨn whɨnapnɨnopkainani.
24 Mɨ Festas siya ɨna boɨnɨn, inkam komiiyɨn
nu kɨgrɨraowiyɨn Agripa mɨ tɨ kamɨm krɨmakar
nɨnkɨn owɨm kɨma tɨ inkamɨn siir kɨgi. Mɨ iikam
whɨekakɨm om Jerusalem an ɨkɨm mɨ tɨran ɨma mɨ
tɨkɨ Juda inkam ɨma sɨma kariir whwonkam ɨda
bɨdi boɨnwɨnɨm. Mɨ sɨma ɨna kauwoknanaekiyɨm
kɨma siirɨn dɨsomaoki! Siya wɨ ɨrkak nwowisi.
25 Kara siirɨn dimɨn whɨr bɨ kɨgwo tɨrkɨn mɨ siya
wa naonam tani. Niingaka. Mɨ siya tɨ yaiyɨm
Sisa siir nɨnɨ boɨnmauugikam tɨrkɨn. Kara siir
nɨkropkiyɨm bɨdi boɨnɨn.
26 Mɨ kara dimɨnɨn siya tɨrɨn siir bɨ

ninokninkinkin mi yokwo paniinsi win hauugisi inkam komii Sisa siirimin. Hae! Ti inkam komii nu kigriraowiyin Agripa, kara ti inkamin kiriirim nikiunanikin mi ti iikam whiekakim kimiiram warar. Kima siir yai aiir sibgu wakaeyim mi kara pi yaiyam wakaeraraoki yokwoni win hauugiyam.

27 Kara inkamin Sisa siirimin whisarii nikropki rani. Niingaka. Kara yokwo win hauu karamae nwoki, siyiu biyie biyieyim sima boinim siirin, siya tirim simiirin, yio ti hiriinan siyiuin miiyik rani. Friig.

26

Pol siya yaiyim Agripa siir boinmimauugin

1 Mi Agripa siya boinki Pol siir, kira, kiriir yai imiira boinki. Mi Pol siya siir iina ina yiisiimauugiya koua hiriir mi ina boinkiyin.

2 Inkam komiiyin nu kigriraowiyin Agripa, kariir kwoinin ini wadieya ywokiyin. Ta kariir yaiya pi kiriir whwonkam ida boini kara pi ta yaiya Juda iikamim sima boinhiuriyiuwa pi saiir nowarkii boinki.

3 Kira bidi yinoknkin digin Juda iikamim simiir siyiu whiekak imiirin. Mi sima yaiyim ina yinkinwamwarkii boinim simiir wanmi siyiu imiir. Mi kara ha naingwowi kira pi kariir yai aiir sibgu wakaeyoki. Mi kariir yaiya prieiki niuwi mi kiriir piua wi kipiki piyao.

4 Mi iiya kara yinisima nwowa mi Juda hiran iikam whiekakim sima bidi yinoknkinim kariir siyiu iiirin. Mi iinokiinokin mi tariinanin iriipi hiriinan, tisa nwowin. Mi kariir omki om hirar

nwo aka mi mhoiiya kara om komii Jerusalem hir mi o aka, sima bidiyar yinokninkinim.

5 Mi iikamim kariirin bidinanar ninokninkinkim. Mi sima hiriinan naingwokiswo mipa pi boinin. Mi sima kariir bidi yinokninkinim kara Farisi simiir wanmi siyiuin siir naingwo diriraerarkin. Ti siyiuin ini kirie waiwii ywowin.

6 Mi kara minsi naingwo tibmiigin, Adi Komii krimiir Wanin siya bidi yimbingiyin Jisis siya wi ie hirankin swoki insiin idwowi. Mi sima kariirin hiriinansi boinwokiyopnatkaigikin.

7 Mi Juda iikam iuur whiswo, sima nii nabie hainankim Adi Komii siir inigin. Mi sima iriipa hiriinan ta siya nimbina saiirim warar ninkin okwokini, Jisis siya ie hiranki ninsiin idwowi. Inkam komii ti hiriinan siyiuin kara naingwo tibmiiya mi sima saiirsiya boinwokiyopnatkaigi kariirin. Juda iikamim sima boinwokiyopnatkaigi.

8 Mi iikam whiekakim kima ti tir nwowim kima naingwo tibmii karamae dimusi nwokim Adi Komii siya wi iikamim naokaowim simiir hidninsiin idwowi.

9 Biiya kara hiniina naingwokin, iikamim Jisisin om Nasaret hiranin siir siyiu imiir napiyim, pi kara nipimpar itkini.

10 Mi kara om komii Jerusalem hirin hiriinana tirkin. Mi kariirin biiyan prisim inigak sima nwowaiginiugin. Kara Adi Komii siir iikamim omaka hiuyokiyokaiya saiir hirin kasa bi hiugrimkripkiikinoudnankaigikim. Mi iiya sima kariir sriiya simiir nisom aowam mi ini wadieya ywokiyin.

11 Mi ii kasa rani, omaka whiekakim yai

nidwokai wakaeiyim hik kara hauuwin. Mi kara simiirin minim tirkin, sima Jisis siir nigbumbuwim mi sima siirin digiumii haimriiyiugigim. Mi kara io prasae bi nwokin simiirin mi iki omom omomim sima namiyim kara pi simiir mhoiiyar mi siuyokiyokiii, simiir nipimpar itkinam. Iriig.

Pol siya iiya siya naingwo tibmiinama saiir boinmauugin.

12 Mi iigwira kara om Damaskas hiriir namin mi kariirin biiyan prisim inigak sima nwowaiginiugikin iikamim naingwo tibmiiyim simiir tioam.

13 Inkam komii Agripa, nabie bopwowin kara siyiu hir napamin mi ini karar kigwinin paeya ninomor kou hiranka niuyanaiiniya. Mi ta paeya prasae bi niuyakika mi bie siya saika dig bi nwokin ini saeya hiigriniugiya. Mi saeya ini kariirar yauuni iuyaniya mi kamim kanaka ninkin apniyim simiir warar.

14 Mi krima ina yamakaigaiyiuim nu hirar. Mi kara wakaeki yai gwira ninomor kou hir boinki, Hibru simiir yai aiir. Siya hiniina boinki, Solti! Solti! Kira kariir dimusi diriraerarbumbuwi? Mi kira kariirsi dimusi nidamkin? Ni ti hiniinin kinakinar swoki idimdirginakin pae minaka.

15 Mi kara ina yaki owarkii boinkiyin ta yaiya ninomor kou hir boinkiya saiir. Biiyan Inkam Komii kira yipikin? Mi Biiyan Inkam Komiiyin siya ina boinkiyin, kara Jisiskin, inkamin kira diriraerarbumbuwin siya.

16 Kira dinsiin okwoki, kara kiriirimin ti diminin siiram nitkin. Kara kiriir nimbingigi kira kariir miiyan inkam nwowim. Mi diminin tapa kira kigin

simiir tini boinmimauuiu. Mi kira digworaekwo nhirim mhoiiya kara niisiimauuwi mi kira wi simiir wara ninkin boinmimauui.
17 Mi kara kiriir nikropkii, iki iikamim Juda iikam tani simiiram. Mi yai kariira simiir nini boinmimauuiuwim. Mi wi kara swoki anmai-warkainaei kiriirin mi kiriir isid ieya mi Juda iikam tani ikim, simiir hirankin.
18 Mi sima Setan siirin wi digiumii haigingig mi simiir kwoinim wi nwoki kisina haigiyim. Mi sima sibapsibapni siyiuin niibwomambwo napiyin wi siir haiburgig. Mi sima siyiu miiyikin nabienan kigomok apiyin wi siir nwoki apim. Mi sima ta Setan siir kirieya wi saiir haiburgig mi wi Adi Komii siiram niti, sima wi kariiram naingwo tibmii. Mi simiir dimin biyieyim wi kara niinak itkigiigi. Mi sima wi Adi Komii siir isidin siir nwoki owim inigak. Jisis siya hiniina boinkikin.

Pol siya boinmauugin inkam Agripa siirin Adi Komii siir miiya siya napmiriiya saiirin.

19 Inkam komii Agripa nu kigriraowiyin, kara ti diminin ninomor kouwanin nhwonan siir whinkigmimikwinkin. Mi kara siir yai aiir nanugaugaugin.
20 Niingaka. Kara yaiyim bii om Damaskas hir boinmimauugin. Mi kara om komii Jerusalem hiran inkam imiirin mhoiiya boinmimauugin. Mi om whiekakim nu Judia hiranim mi iikam nhirim Juda iikam tani mi kara yai simiirin hiniina boinmimauu, kima kimiir kwoinim ti kisina haigi Adi Komii siiram mi siyiu miiyik iiir dap. Mi sima nwoki kigi.

21 Kara simiirin hiriinan boinin mi Juda iikamim
mi Juda iikam tani ikim mi sima kariirin asi
nonkworinugim, Adi Komii siir omaka akpitga
hirin mi sima kariir nisom aowam minkim.
22 Mi ta iiya kariirin Adi Komii siya
whindiriraerar haiginiugin. Mi kara tirin minam
nwowi yai kimiir boinmimauuwam, inkam komii
komiiyim mi inkam nhinga ikim. Mi kara yaeya
yai bi swoki boinmimauugin. Kara ta yaiya biiya
profet kamim mi krimiir brougaeyin Moses, simiir
yaiya saiirar boinmimauukin.
23 Mi sima hiniina boinkim, siya hika wa haii mi
ie hirankin wi bii siya swoki insiin idwowi. Mi
siya siyiu miiyikin nabienan kigimok apiyin wi siir
boinmimauuwi, Juda iikamim mi Juda iikam tani.
24 Pol siya yaiyar niki okwo boinin mi Festas
siya ini komiiya kauwok boinkiyin. Pol! Kira
pi whaowaei! Mi kira skul prasae bi kinkin
mi ta kiriir ninokninkin komiiya kiriirin saeya
tiorowhriei haiginiuwi.
25 Mi Pol siya ina boinin inkam komii Festas,
kara whaowae rani. Niingaka. Kara yai mwowa
boini mi kara kwoinkakin mi ti hiniin yaiyim sim
asi boinkin.
26 Mi inkam komiiyin nu kigriraowiyin siya ti
digworaekwo whiekakim ina ninokninkinin. Mi
kara siir asi boinmauugin. Mi kara bi nididigin
ti digworaekwo whiekakim kara boinmimauuim
siir wiinga wakaeyim mi siir nhwokar kigimokim.
Ti diminim boskwo bi nimbiyamkim.
27 Inkam komii Agripa, nu kigriraowiyin kira
profet kamim simiir yai imiiramin ina naingwo
tibmiiyin, aniya? Mi kara bidi yinokninkinin, kira

bidi yaingwo tibmiiyin.
28 Mi Agripa siya Pol siirin hiniina boinki,
kariirin kira kiyaigin pi naingwo tibmii
sasaugiyamin.
29 Mi Pol siya boinki, kira tariinanamar mi
naingwowi ini wadieyar mi owin. Mi kira
mhoiiyam mi naingwowi iriipi hiriinan ini
wadieyar mi owin. Mi kara Adi Komii siirimin
kiriirim srii boinkikin inkam Agripa mi inkam
nhirim kimiiram warar, kariir yai aiir wakaeyim.
Tapa kara ha naingwowi, kima ta kariir naingwo
tibmiiya saiir hiriinanar timi naingwo tibmii.
Kara ti wieyin sopin sima kogin siir bi boinkin.
Niingaka.
30 Pol siya hiriinan boinkiyin mi inkam komiiyin
nu kigriraowiyin, siya inkam komii nwirin mi Be-
naisi saeya mi iikam whiekakim hir wara nwo
ikim, sima ina yinsiin okworirigiyim.
31 Mi sima ha napnamim mi ina yimboin
amboinnamim sima simar ti inkamin siya dimin
whir bi tirbugin. Mi sima siirin wi whisarii nisom
ao rani. Niingaka.
32 Mi Agripa siya Festas siir boin mi ti inkamin
siya Sisa siirim nikiuna karamkiswo siir yai aiir
wakaeyam mi krima siirin wa pi yiuguskiyin. Iriig.

27

Sima Pol siirin siyaiiya om komii Roma hiriir nama saiir yani whinapyikiu kwiriigi.

1 Sima bidi boin tibmiigiyim krima siyaii aiirin
nu Itari hiriir namana. Mi Pol siya mi kam
nhirim hiugripkiikinowidnankai ikim omaka

hiuyokiyokaiya saiir mi simar kwiriinam siyaii aiirin. Mi yaii ninii kamim simiir bii nwowiyin Julias mi siya kigriraowidam simiirin. Mi ti inkamin yaii niniiyin siya ti isidin yaii niniiyin om komii Rom hiran inkam komiiyin mi siir isidgin.

2 Mi krima siyaii aiirin om Adramitiam hir yani kwiriinam mi ta siyaiiya ini ti nu komiiyin Esia siir omisisimim simiir gaeya hiriira kikinama. Mi Aristakas siya om Tesalonaika nu Masedonia hiran inkamin siya krimaka yinkin am.

3 Mi iigwira om Saidon hir yamimasuiu. Mi Julias siya Pol siirin ini siyiu miiyik iiirar tirin. Mi siya siir biri nonkwobugin, siir nomiiyau imiir kignakiyamin mi naeisim simiir hir nini hainakiyamin.

4 Mi krima ti om iiir haiburgigim mi ina swoki hiuyanamim. Mi krimiir siyaiiya opudga hugiriyiugika mi krima mhiuisim whirin Saipras siir yaeka yaeka yokigiyam. Mi opuda krimiir bi namitiunika.

5 Mi krima nu Silisia mi Pamfilia sowiir kingiin hiriir iyikrio naidam. Mi krima om whirin Maira nu komii Lisia hir nwowin siir yadu amasuiu.

6 Mi tiki om iiirin kamim yaii niniiyim simiir biiyan inkamin siya siyaii ira om Aleksandria hiranki nita saiir kigin mi siyaiiya saeya pi nu komii Itali hiriir namam tirka. Mi siya krimiirin ta siyaiiya saiir asi niugipriiginamkim.

7 Krima ha haiburgigim mi ii kasa rani, siyaii hir kigwai amim. Mi krima miinan miriinaidnikim mi ini om Naidas kingiin tiriira yimbi idniyim. Mi opud komiiya ha hugnaniya mi krima mhiuisim whirin Krit siir hiriir wokmainaidam mi ini mhiu

yaekayaeka yakiiyamim. Mi Salmoni idnabin ina yakii owarkinamin. Mi opuda krimiir bi namitiunika.

8 Krima miinan miriinamkim, iiya krima ti mhiuisim siir yaekayaeka nakiiyokiyokiiyama. Mi mhoiiya krima maeyau gaenau kwira miiyika hiuimasu kuwiya, om Lasia kingiin hir nwowa, saiir yaka amasuiu.

9 Mi ii hoimgakim bidi digiyim mi Juda iikamim simiir ii komiiya mi nae sima haiyaeiya iiya ya iriipi hiriinan bidi mi digiya. Mi Pol siya simiir asi boinmimauugin.

10 Ini wakaeyim, kima! Ii paii rani, pi nam tani mi siyaiiya mi digworaekwo whiekak ikim mi sima sima rani mi krima iriipi hiriinan pi wara mi inkin omainaiinami. Mi kara bidi yinokninkinin. Pol siya hiniina boinkin.

11 Mi kamim yaii niniiyim simiir biiyan inkamin siya Pol siir yai bi wakaeyoknakin. Niingaka. Siya ini siyaiiya saiir biiyan inkamin mi saiir nonkwo saini ad ieya, siya ini sowiir yai aiir wakaeyokna iskiyin. Mi sowa boin, humba! Nimbi nami.

12 Mi ta maeyaua tapa krima namasua panki nwowi, iiya miiyik bi nwowika. Mi sima ta maeyaua saiir haiburgigim minkim. Mi sima om Finiks hiriir namam kininkiugim. Mi iiya panki nwowiya digikiswo mi wi ha pi yamin. Mi Finiks maeyaua siyaiigi namasuwiya, ini mhiuisimin Krit nikiuwiyin ini siir pida nwowa. Iriig.

Mi opuda ha hugnaniya mi hinin komiiya whii komii solwara hirana ina hugnatmainaniya.

13 Mɨ opudsɨma, sɨmiir yaɨoyae mɨiya hugnani. Mɨ sɨmiir kwoɨnɨm ha naɨngwokɨm sɨma pɨ wadɨeyar sɨbgu iwaoidami. Mɨ sɨma ɨdmɨra siiya komii si nomboru ɨtmaiiya ɨna kiboknainiya. Mɨ sɨma mhɨuisɨm whɨrɨn Krit siir yaeka aiirar kikɨnkrɨpkainamɨm.

14 Mɨ bɨri kwakɨmɨmɨnka, opud komiiya ɨna yɨmbiyama. Mɨ ta opuda saiir inɨga whɨinmamaoka, saeya not is ankɨn nɨtka mɨ saeya mhɨuisɨm Krit hɨrankɨ hugnatmainanika.

15 Mɨ opuda ɨni siyaii aiirar yamɨtɨuniya. Mɨ siyaiiya ɨni opud aeyar hughainama. Mɨ krɨma ɨni daogugugiyɨm mɨ ɨni saeyar yanɨnkɨnkrɨpkaiya. Mɨ krɨma maeyau kwɨra asi nakiiyamkɨm.

16 Mɨ krɨma mhɨuisɨm whɨrɨn Koda siir yakii haiburgig mɨ ɨna yamɨm. Mɨ krɨma mɨinan mɨrii naidamkɨm, ta siyaiisɨm ɨra mhoɨi nomborukiyɨtkiya saiirɨn.

17 Mɨ sɨma saiirɨn siyaii komiiya saiir ɨdwo yami haiyɨtkɨn mɨ sɨma ta siyaii komiiya saɨka yɨnkɨn kogrɨnu. Mɨ sɨma nɨdid prasae bɨ kɨnkɨm nu Libiya hɨran siiyɨnɨn siir niyɨkɨusi mɨ sɨma ta yɨuɨsa koua nɨtkɨna asi whrohaigikɨm. Mɨ ɨni ɨɨndɨmɨɨndɨma yakiidamɨm.

18 Mɨ ɨi gwɨra opud komiiya ɨna swokɨ huga mɨ siyaiiya saeya kairimdiyɨuam hɨnda tɨnda mɨ sɨma sasae digworaekwo nhɨrɨm opa asi nɨtnowidnamaigikɨm.

19 Mɨ ɨi gwɨra krɨma digworaekwo kɨrɨe kɨrɨe nhɨrɨm siyaii aiir nwokaiyɨm ɨna yɨtnowidnamaigiyɨm opa.

20 Mɨ ɨiyɨm kasa rani, krɨma bɨe nauun sowiir kɨg karam nwowɨm. Mɨ opud komiiya ya ɨni hɨriiyar

hugkrɨpkaiya. Mɨ krɨma ɨna yaɨngwokiyɨm, krɨma ombudarɨn pɨ hɨriiyar nwomainaiinami.

21 Ɨi kasaka rani, sɨma naemɨn nɨngugu ae karam nwowɨm. Mɨ mhoɨiya Pol siya sɨmiir yɨnsiin okwo boɨnki, kɨma tɨ kamɨm, kɨma kariir yai aiir wakaeyoknakɨswo kara boɨna tɨ mhɨuisɨmɨn Krit siir kɨpi haiburgig. Mɨ ta hɨriinan dimɨna pɨ krɨmiir di yɨmbiyami.

22 Mɨ tapa kara pɨ kɨmiir boɨnmauuwi, kɨmiir kwoɨnɨn kɨrɨeya dwo kɨpi naɨngwo ɨdid, krɨmiir nwɨrkɨ pɨ kɨgugu rani. Nɨingaka. Pɨ siyaiiya sasa nwomainaowidi.

23 Kara Adi Komii krɨmiir Wanɨn siir inkamkɨn mɨ kara siir inɨg ɨiirar hainanikɨn. Mɨ ii nɨiyaka Adi Komii siir paekwosɨmɨn kariir kingiin tɨrar nokwoidniwɨigɨn.

24 Mɨ siya boɨn, Pol, kɨra wɨ kɨpi nɨdid! Kɨra wɨ inkam komiiyɨn Sisa wɨ siir whwonkam ɨda tinɨ okwo boɨnɨu. Mɨ Adi Komii siya bɨdi wakaeyɨn kɨriir srɨi aiirɨn. Mɨ waka iikam whɨekakɨm kɨnaka nwowɨm siyaii waraur mɨ sɨma wɨ wara kɨgugu rani. Adi Komii siir paekwosɨmɨn siya hɨnɨɨna boɨnmauugigɨn,

25 kɨma tɨ kamɨm, kɨma kɨpi nɨdid! Kara Adi Komii siirɨma naɨngwo tɨbmiigɨn mɨ digworaek-wowɨm siya kariir boɨnmɨmauukiyɨm mɨ wɨ sɨpi nɨmbiyami.

26 Krɨma ha dakiyam mɨ krɨma pɨ mhɨuisɨm whɨrɨn pɨ siir namamasuɨuwi. Pol siya hɨnɨɨna boɨnkɨn.

27 Mɨ ɨiyɨm krɨma nakii waiwaiyɨm ɨuur kwii. Mɨ krɨma whɨi komiiya Edria saiir yɨmbiyam mɨ ɨiya nɨi bopwo kingiin nwowa mɨ kamɨm siyaii aiir

miriiyim simiir kwoinim ina yaingwoidamwiiyim, sima mhiuisim whirin siir kingiin mi owidami.

28 Mi sima idmira siiyani yimboru itmai mi ina hiumiikiuim. Mi ta idmira sima hiumiikiua 120 pida yimbiyam. Mi krima ha swoki amim mi ina swoki hiumii kiuiuim mi pariiga yimbiyam 90 pid.

29 Mi sima ini nidid kwoin yaingwowim. Sima nidid kwoin minsi naingwokim, siyaiiya pi siiya komii sae naeyikiuiuwisi. Mi sima siiya komii komii kwiiyim asi nombomboru itmaigikim ta siyaiiya saiir idao hir. Mi ta siyaiiya ini hirar yakiririra. Mi sima ina sriiyim Adi Komii siirim bieyin pi nimbiidni sasauim.

30 Mi kamim ta siyaii aiir miriiyim, sima pi nidamam tirkim mi sima ta siyaiisima idwo haiyitkina, saiir asi haiyitmai namkim. Mi sima simiir yiksisaenam, krima siiya nhirim pi siyaiiya saiir irib hir nimboru itmaigi.

31 Mi Pol siya kamim yaii niniiyim simiir biiyan inkamin siir boin mi ti kamim siyaii tirin wara nwo karam nwowi mi sima whiekakarim wa niuguski.

32 Mi kamim yaii niniiyim sima siyaiisima mhoiiya nomboru kaimikiya saiir id aiir asi nikripkikim mi ya ina yakiiyama.

33 Mi iiya bieyin maskwo kingiin nwoyakwokin mi Pol siya iikam whiekakim simiirin ina boinmaeyakwokin, kima nae ti aeyakwok. Ii kasa rani, kima naingwoyimyokim mi kima nae bi naekim, mhiirima nwoyokiyokigim ti ii iuur kwiiyim.

34 Mi kara pi kimiir boinmauugi kima nae nhirim simiir hai mi wi saeya kirie haiginiuwi kimiirin mi kima wi kigugu rani. Niingaka. Kima whiekakarin

wɨ hɨriinana swokɨ o dɨgi wɨ dimɨn whɨrkɨn kɨmbu rani.
35 Mɨ siya hɨriinan boɨnkiyɨn mɨ siya paimɨrɨm ɨni sɨmiir whwonkam ɨda haiyɨn mɨ ɨna boɨn wadɨekiyɨn Adi Komii siirɨm. Mɨ siya ha nɨinɨkɨmkɨr prɨigɨnkiyɨn mɨ ɨna yaeyɨn.
36 Mɨ iikam whɨekakɨm sɨmiir kwoɨnɨm ɨni wadɨeya ywokiyɨm mɨ yɨm ɨriipa hɨriinan, ɨna mɨ aeyɨm.
37 Mɨ iikam whɨekakɨm krɨma ta siyaii aiir nwowɨm ɨrɨparɨn kamarɨm ɨuur nwoɨm mɨ nɨinga ɨuur ɨriiyar nwɨr 276.
38 Mɨ sɨma nae dɨgiyɨm mɨ sɨma witnidɨm ɨna yɨtmaikiyɨm whɨi komii solwara hɨriir. Mɨ sɨmiir siyaiiya pɨ nwokɨ bokiyɨm. Ɨriig.

Siyaiiya ɨna yɨmbuwamkiya

39 Mɨ ɨiya ha pɨrkɨnɨuguskiyakwoka mɨ kamɨm siyaii aiir mɨriiyɨm sɨma nu ɨiirɨn ɨna kɨgiyakwokɨm. Mɨ sɨma tɨ nu ɨiir bɨ nɨoknɨnkɨnkɨm. Mɨ sɨma gae komii kwɨra saiir kɨgi ɨna hɨriiyar yonakaeyama. Mɨ saiir hɨrɨn siiyɨn kɨbiyɨn whɨra nwowi. Mɨ sɨma saiirɨm yomboɨntɨbmiinam, siyaiiya hɨr naka ɨkrɨpkɨnɨuɨm.
40 Mɨ sɨma ɨdmɨr whɨekakɨm sɨma borɨtmaimaiyɨm siiyani ɨni hɨrar yɨkrɨmkrɨp prɨimiigigɨm. Mɨ sɨma wɨeyɨnsopɨn igwɨra siyaii aiir kɨndimdiyɨugiya saiir nwowɨn ɨna hakiyɨn. Mɨ sɨma yɨuɨs komiiya ɨna yɨtkɨnɨm siyaiiya saiir koua hɨriir. Mɨ sɨma ha naɨngwokɨm, siyaii aiirɨn pɨ opud aeya nwokɨ hugainaiidamɨm siiyɨna hɨriir.
41 Mɨ siyaiiya nuyɨn whɨrɨn whɨi idopwoniya nɨdwomaiyɨn siir yaka iyɨkɨuɨu. Mɨ irɨbɨn ɨna

yiniyaekin iuguskiyin nua hiriir. Mi idaowin ini opnau hirar ywomaigiyin. Mi hinin komiiya ha nita idao iiir yaki itiuiu mi ta siyaiiya saiir idaowin ina yinkiramkiyin.

42 Mi kamim irim haiiyim simiir kwoinin kamim omaka hiuyokiyokaiya saiir nwowiyim simiir nisomsom aowam naingwokim, pi sima natmaimaikiya ami mipi simbi nidamami.

43 Mi kamim irim haiiyim simiir biiyan inkamin Pol siirsi yaingwoyimiyok. Mi siya simiirin asi nikidugin. Mi siya iikamim kiyaeiyim bii simiir yikrop atmaimai kiyaki, siiyina hiriir.

44 Mi iikamim kiya karamae nwowiyim yimbi ipii mimirim siyaiiya saiirim hininkin kaiyitikimkirkiyim, yim simiir yonkwosiiskwo migidam. Mi krima hiriinan tirim mi krima whiekakarin ini wadieyar yadu owiuim siiyin hirin. Ɨriig.

28

Pol siya Molta hir nwokin

1 Mi krima wadieya yaki kuwiu. Mi krima wakaeki, ti mhiuisimin bopwonau nidwomaiyin siir inigin sima hiniina dapi, Molta.

2 Iikamim ti mhiuisim siir hiranim, sima krimiirin siyiu miiyik iiirar tirkim. Mi nao ha kinaniyin mi krimiir piuim ini noknoka kinkiyim. Mi sima pae ha namginim mi sima ina yikiunam, krima nini oni iuwim.

3 Mi Pol siya paeyar nhirim ina ini iuginkaeyis hainakiyim. Mi siya ha nini amginiuwin paeya. Mi mipug irin siir piua huua kinkikin mi ina wokitkin

naniniyin. Mi kimidiniya Pol siir indibin siir yaki tipninkin.

4 Mi iikam ti omin, mhiuisimin siir hiranim, sima mipugin Pol siir indib iiir tipkikiu kripkaiyin ini siirar kigiyim siya siir indib hirar kiririyin. Mi sima boin mi tari kamwonkin ti inkamin inkam nisomaowin mi siyairgin. Siya whii komii solwara hir bi naokin mi Adi Komiiyin siyiu miiyik tiriyin siya tari siirin pi boriisopi, siya omwai waiyasiyin.

5 Mi Pol siya ti mipug iiirin, paeya iyarkrip itkaigi mi ini paenau yamikaiyiuwin. Mi Pol siya biyie bi swoki okin. Niingaka.

6 Mi sima ini hirar ywowim. Simiir kwoinim ha naingwokim siir indibin pi sipi noniki mi simiir kwoinim ha mi naingwokim siya pi sipi naowakainami. Mi sima ini hirgugukiyim ii haruwa rani mi sima ha bi kigikim siir piua ini biyie ywokiya mi sima yaeya kwoin asi kisina haigigim. Mi sima ina boinim, siya tari Adi Komii siir paekwosim kirie nwirkin.

7 Mi nu maeyauim ta maeyaua krima nwowa saiir kingiin hir nwowim ti simiir biiyan inkamin ti mhiuwisimin siir hiranin, siirgim. Mi siir inigin Pabliaskin. Mi siya ini mairgimairga ywowin krimiiramin mi krimiirin siya yikiunam, siir omaka hiriir. Mi krima iiyim kwoima ywo siir omaka hirin.

8 Mi Pablias siir adin makakin ma siir niiya piu huua kini aka mi mhiinaugi wara mi inkin iugin. Mi Pol siya siirim yam. Mi nhwo siirim ini kwisiu mi ina sriiyin. Mi siir iina ina yonkwowin siir piu aiir mi siya ini wadieya ywokiyin.

9 Mi siya hiriinan tirkiyin mi iki iikam nhirim

makakim ti mhiuwisimin siir hiranim, ina yitim siirim, simiir ma imiir ninimnniskii haiginiugiyim. Mi simiirin ini wadieyar ywo haiginiugiyin.

10 Mi sima krimiirin siyiu miiyik asi diriraerar haiginiugikim. Mi sima digworaekwo kasa bi hauugikim. Mi iiya krima siyaii aiir nani apni kwiriiyim mi sima digworaekwo whiekakim ina swoki ani apni haigigiyiukiyim, ta krima naki-idama saiirsi haigigiyiumamauugikim. Ɨriig.

Mi Pol siya om komii Rom hiriir yimbiyam

11 Mi biiya krima ti mhiuisimin siirin bwanim whoima niki okim. Mi mhoiiya krima ta siyaii ira om Aleksandria hiranki nita saiir yani kwiriinam mi ta siyaiiya saiir iniga hiniinga paekwosim niswo itmwoyin naokainako. Mi ta siyaiiya ti mhiuisimin siir hir nwoka, iiya panki nwo digiya saiirim mi krima saiir yani apni kwiriinam.

12 Mi krima ha namim mi krima om whirin Sairakyus hiriir yimbiyam mi krima hirin iiyim kwoima ywo.

13 Mi krima ti om iiir haiburgigim mi ina swoki kwiriinamim siyaiini mi om Risiam hiriir yimbiyam. Mi iigwira krima ha swoki kwiriinamim mi opuda krimiir digiumiiya hugnani mi krimiirin saeya hugainaidam mi ii kwisaka krima Pyutiolai hiriir yimbiyam.

14 Mi krima ti omin iikam nhirim naingwo tibmiiyim simiir ini kigiu. Mi sima boin, kima wi krimaka tir nwowi iiyim iriiyar kwis mi mhoiiya krima simiir haiburgigim mi ina yani kwiriinamim siyaiini om komii Roma hiriir namim.

15 Mi om komii Rom hiran iikamim naingwo tibmiiyim sima krimiir wakaenaniyim, krima bidi yimbiyamim mi sima ina yitim maeyaua nae haiginiya Apias krimiir nini kigniyim. Mi nhirim krimiiramin omaka ouumim whwonkaiiyim simiir hir ini kigni krimiirin. Mi Pol siya simiir kigwinin mi siya ina boin wadiekiyin Adi Komii siirin mi siir kwoinin ini kirieya ywokiyin.

Pol siya yai win kibiya om komii Rom hir boinmimauugin.

16 Krima om komii Rom hiriir yapninopkainam mi sima Pol siirin yapa omaka yokmwin wh-wonkai, siir kigriraowam. Ɨriig.

17 Ɨiyim kwoima yamki mi Pol siya Judan iikamim, simiir inkam komii komiiyim ti omin siir hir nwowiyim simiirim yikiuna, sima maeyau kwiruwa namwoniyim. Mi sima ha namwoniyim mi siya simiirin ina boinkiyin, kima ti nomiiyauim! Kara dimin whir bi tirbugin krimiir isidin siir nikworinuim mi krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir siyiuim kara simiir bi nanugaugaugin. Sima kariirin om komii Jerusalem hiran omaka maeyaua hiuyokiyokaiya mii biyie miriiya saiirin whisariiyar hiugripkiikikaigin. Mi sima tapa kariirin om komii Rom tiran inkam komii komiiyim kimiirim asi nikropkikim.

18 Om komii Rom hiran iikamim sima kariir yaiya saiir wakaeyim mi sima ina yinokninkinim kara dimin whir bi tirbugin mi sima kariirin pa nisomao rani. Simiir kwoinim kariir niuguskiyama naingwokim.

19 Mɨ Juda iikamɨm sɨma kariir nɨuguskisi nanugaugaugɨm mɨ kara yaeya siyɨu whɨr karamaeka. Mɨ kara inkam komii Sisa siirɨm namɨm asi naɨngwokɨn, kariir yaiya siya wakaeyɨm. Mɨ kara Juda iikamɨm sɨmiirɨn yai kwɨr boɨn hɨuriyɨuwɨm whaowae.

20 Mɨ kara kɨmiirɨn hɨriinansi nɨkɨunakɨn. Kara kɨmiir kɨgam naɨngwowi mɨ yai kɨmiir boɨnmɨmauuɨm wara mɨ naɨngwowi. Kara ta yai aiirɨn mɨnɨm boɨnmauugɨn inkamɨn Isrel hɨran iikamɨm sɨma nwokwokɨnɨn siirɨm. Mɨ kara mɨnam naɨngwo tɨbmiigɨn, inkamɨn Adi Komii siya nɨmbingiyɨn Mesaia mɨ siya bɨdi yɨmbiniyɨn. Mɨ sɨma kariirɨn tɨ wɨeyɨnsopɨn hɨriinansi kogrɨnugɨn. Pol siya hɨnɨɨna boɨnkɨn.

21 Mɨ sɨma boɨnki siirɨn mɨ krɨmiirɨn Juda hɨran inkam nwɨrkɨ bɨ wɨn hauugikɨn yokwoni krɨma kɨriir nɨoknɨnkɨnɨm. Mɨ krɨmiir nomiiyauɨm nu Judia hɨranɨm sɨma krɨmiir bɨ boɨnmɨmauunikɨm yai bibiyɨe kɨriir nɨgbumbuwamɨn.

22 Mɨ krɨma kɨriir yaiyɨm sɨmiir wakaeyam naɨngwowi krɨma bɨdi yɨoknɨnkɨnɨm omom omoman iikamɨm, sɨma tɨ isidɨn kɨra namasuwɨn siir nɨgbumbugɨm. Sɨma hɨnɨɨna boɨnkɨm,

23 sɨma ɨiya kwɨra yɨmbingi mɨ iikam whɨekakɨm ta omaka Pol siya nwowa sɨma saiir namkɨm, nugaka namkrɨpkaiyakwokɨm mɨ ɨni naɨowaka nhɨngigiyɨm. Mɨ siya sɨmiirɨn yai wɨn kɨbiya saiir saiira boɨnanaekɨn, ɨiya Adi Komii siya kɨgrɨraowana iikamɨm sɨmiir. Mɨ siya yai nhɨrɨm Moses siir siyɨu aka nwowɨm, sɨmiir boɨnmɨmauugɨn. Mɨ profet inkamɨm bɨiya sɨma wɨn boɨnkiyɨm Jisɨs siir saiir wara yɨnkɨn

boinmimauu.
24 Iikam nhirim siir yaiya saiirin ina yaingwo tibmiiyim mi nhirim bi naingwo tibmiikim.
25 Mi sima kwoin whiruwa bi nwokim mi nhirim sima asi namkim. Dimusi rani, ta yaiya Pol siya hiniina boinkiyin, Adi Komii siir naeyiuin bidi yikopsisirkiyin profet Aisaia siirin. Mi Aisaia kimiir brougae wanwiyaeyim simiirin hiniina boingik.

26 Kira ti am iki iikamim simiirim mi simiirin pi hiniina boiniu, kima yai aiirin wa wakae mi kima wi saiir yaimwo aiir ninokninkin tani. Mi kima siirin wa kigi mi kima wi siir kig ninokninkin tani. Niingaka.

27 Ti iikam isidin, simiir kwoinin bidi hiugimkikiunamim mi simiir wiin minim yai wakaesi boriisopi. Mi simiir nhwowim bidi kwisnamim mi sima kwisnam karamaekiswo mi wa pi yanao kigomokin mi wiin minim yai bidi pi mi wakaeyin. Mi simiir kwoinim ta yaiya saiir yaimwo aiir bidi pi yaingwowarkai. Mi simiir kwoinim, wa kisina haigi mi sima wi kariirima pi swoki iti mi simiir wi kara ninimniski haiginiugi.
Adi Komii siir naeyiuin hiniina boinkikin mi Aisaia siya yokwo asi winkin.
28 Ta Pol siir yai aeyairga niki boiniyokiyokiiama. Siya boin, kima dinoknınkin, ta mii miiyika Adi Komii krimiir Wanin siya minkika krimiir ninimiskii hainakiyim. Siya bidi yikropkiyin iikam nhirim Judan iikam tani simiirim mi sima wi nwoki wakaeyoknaim.
29 Mi iiya Pol siya ta yaiya saiir boin digiyin mi Juda iikamim sima ina swoki amim mi sima sima yai

prasae bɨ nɨnkɨn wamwarkɨi boɨnɨugɨm.
30 Mɨ Pol siya bɨewiyo whɨsa ywo, tɨ om ɨiirɨn
mɨ ta omaka siya whwonkaiya siya saiirɨn ɨna
saɨn taraoɨn mɨ iikamɨm siir omaka nii aprɨrɨr
boɨnaeiyɨm, siya sɨmiirɨn pɨ wadɨeyar nwowɨni.
31 Mɨ siya ɨiya Adi Komii siya kɨgrɨraowi iikamɨm
mɨ digworaekwo ɨkɨm, sɨmiir boɨnmɨmauugɨn. Mɨ
siya ɨkɨ iikam whɨekakɨm sɨmiirɨn Bɨiyan Inkam
Komii Jisɨs Krais siir yai aiirar boɨnmɨmauugɨn.
Mɨ yaiyɨm siya boɨnmɨmauuwiyɨm, siya bɨ
nɨmprɨo boɨnmɨmauugɨn. Nɨingaka. Siya ɨni
idowɨiyar boɨnmɨmauuwamɨn mɨ inkam nwɨrkɨn
saiir nɨkɨduamɨn wɨ dɨg nwo rani. Nɨingakɨ,
nɨingakɨinga. Ɨriig.

Yai Wɨn Kɨbiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f